

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BİLİŞİM VE TEKNOLOJİ HUKUKU YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ONLINE ÇOCUK İSTİSMARININ
HUKUKSAL BOYUTTA DEĞERLENDİRİLMESİ

Kaan Apak ALTINTOP
114691007

Prof. Dr. Ahmet DENKER

İSTANBUL

2017

**ONLINE ÇOCUK İSTİSMARININ
HUKUKSAL BOYUTTA DEĞERLENDİRİLMESİ**

**Kaan Apak ALTINTOP
114691007**

Tez Danışmanı :

Jüri Üyesi :

Jüri Üyesi :

Tezin Onaylandığı Tarih :

Toplam Sayfa Sayısı :

Anahtar Kelimeler (Türkçe)

- 1) Siber Uşaklaştırma
- 2) Cinsel İstismar
- 3) Suç
- 4) Çocuk
- 5) Çevrimiçi

Anahtar Kelimeler (İngilizce)

- 1) Grooming
- 2) Sexual Abuse
- 3) Crime
- 4) Child
- 5) Online

ÖNSÖZ

Çocukların çevrimiçi yollarla istismara sürüklenmeleri günümüz dünyasında ciddi bir sorun olarak karşımızda durmaktadır. Zira internet, doğası gereği sır ve anonimlik içermektedir. Çocukların internet üzerinden istismara sürüklendiği siber uşaklaştırma (grooming) olarak adlandırılan bu süreç ülkemiz açısından henüz ayrıntılı şekilde incelenmemiştir. Bu çalışma ile öncelikle ülkemizdeki yasal düzenlemeler incelenmiş ve siber uşaklaştırma süreci hakkında bilgi verilerek dünyadaki durum değerlendirilmiş ve neticede alınacak önlem ve düzenlemelerden bahsedilmiştir.

Öncelikle bu zor konu hakkında bana sağladığı serbest ve özgür çalışma ortamı ile çalışmamın bitmesinde büyük katkısı olan sayın Hocam Prof. Dr. Ahmet DENKER'e teşekkür ederim.

Ayrıca tüm yaşantımda olduğu gibi, iş hayatının dayanılmaz yoğunluğu, tüm dağınıklığım ve vakitsizliğime rağmen verdikleri destek, motivasyon, ve duydukları inançla çalışmamı bitirmemi sağlayan sevgili aileme minnetlerimi sunarım.

Son olarak üniversite hayatımdan bu yana yaptığı dokunuşlarla hayatımı etkileyen ve bu çalışmamı bitirmemde sayısız katkısı bulunan sayın Hocam Prof. Dr. Oğuz POLAT'a sonsuz şükranlarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	ix
TABLO LİSTESİ.....	x
ABSTRACT.....	xi
ÖZET.....	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRK CEZA KANUNUNDA ÇOCUĞA KARŞI İŞLENEBİLEN CİNSEL SUÇLAR VE ISRARLI TAKİP EYLEMİ

1.1. CİNSEL İSTİSMAR	8
1.1.1. Genel Olarak	8
1.1.2. Korunan Hukuki Yarar.....	10
1.1.3. Suçun Maddi Unsurları	10
1.1.3.1. Fail	10
1.1.3.2. Mağdur.....	11
1.1.3.3. Fiil.....	15
1.1.4. Suçun Nitelikli Unsurları.....	18
1.1.4.1. Daha Az Cezayı Gerektiren Nitelikli Hal.....	18
1.1.4.1.1. Sarkıntılık	18
1.1.4.2. Daha Ağır Cezayı Gerektiren Nitelikli Haller.....	18

1.1.4.2.1. Suçun Vücuda Organ Ve Sair Cisim Sokulması Suretiyle Gerçekleştirilmesi.....	18
1.1.4.2.2. Suçun Birden Fazla Kişi Tarafından Birlikte İşlenmesi .	19
1.1.4.2.3. Suçun İnsanların Toplu Olarak Bir Arada Yaşama Zorunluluğunda Bulunduğu Ortamların Sağladığı Kolaylıktan Faydalanmak Suretiyle İşlenmesi.....	20
1.1.4.2.4. Suçun Üçüncü Derece Dâhil Kan Veya Kayın Hısımlığı İlişkisi İçinde Bulunan Bir Kişiye Karşı Ya Da Üvey Baba, Üvey Ana, Üvey Kardeş Veya Evlat Edinen Tarafından İşlenmesi	20
1.1.4.2.5. Suçun Vasi, Eğitici, Öğretici, Bakıcı, Koruyucu Aile Veya Sağlık Hizmeti Veren Ya Da Koruma, Bakım Veya Gözetim Yükümlülüğü Bulunan Kişiler Tarafından İşlenmesi	21
1.1.4.2.6. Suçun Kamu Görevinin Veya Hizmet İlişkinin Sağladığı Nüfuz Kötüye Kullanılmak Suretiyle İşlenmesi	22
1.1.4.2.7. Cinsel İstismarın, Birinci Fıkranın (A) Bendindeki Çocuklara Karşı Cebir Veya Tehditle Ya Da (B) Bendindeki Çocuklara Karşı Silah Kullanmak Suretiyle Gerçekleştirilmesi....	22
1.1.4.2.8. Suç Sonucu Mağdurun Bitkisel Hayata Girmesi Veya Ölümü	23
1.1.4.2.9. Cinsel İstismar İçin Başvurulan Cebir Ve Şiddetin Kasten Yaralama Suçunun Ağır Neticelerine Neden Olması Hâli.....	23
1.1.5. Hukuka Aykırılık	24
1.1.6. Manevi Unsur	25
1.1.7. Teşebbüs.....	26
1.1.8. İştirak	27
1.1.9. İçtima.....	27
1.1.10. Soruşturma Usulü	28
1.2. CİNSEL TACİZ	29
1.2.1. Genel Olarak	29
1.2.2. Korunan Hukuki Yarar.....	30
1.2.3. Suçun Maddi Unsurları	30

1.2.3.1. Fail	30
1.2.3.2. Mağdur.....	30
1.2.3.3. Suçun Konusu.....	31
1.2.3.4. Fiil.....	31
1.2.4. Suçun Nitelikli Unsurları.....	34
1.2.4.1. Daha Ağır Cezayı Gerektiren Nitelikli Haller.....	34
1.2.4.1.1. Cinsel Taciz Eyleminin Çocuğa Karşı Gerçekleştirilmesi.....	34
1.2.4.1.2. Suçun Kamu Görevinin Veya Hizmet İlişkinin Ya Da Aile İçi İlişkinin Sağladığı Kolaylıktan Faydalanılarak İşlenmesi .	34
1.2.4.1.3. Suçun Vasi, Eğitici, Öğretici, Bakıcı, Koruyucu Aile Veya Sağlık Hizmeti Veren Ya Da Koruma, Bakım Veya Gözetim Yükümlülüğü Bulunan Kişiler Tarafından İşlenmesi	35
1.2.4.1.4. Suçun Aynı İşyerinde Çalışmanın Sağladığı Kolaylıktan Faydalanmak Suretiyle İşlenmesi.....	35
1.2.5. Manevi Unsur	37
1.2.6. Hukuka Aykırılık Unsuru	37
1.2.7. Teşebbüs.....	38
1.2.8. İştirak	38
1.2.9. İçtima.....	39
1.2.10. Soruşturma Usulü	40
1.3. ISRARLI TAKİP (STALKİNG) EYLEMİ	40

İKİNCİ BÖLÜM

İNTERNET HUKUKU VE İSTİSMAR

2.1. İNTERNET HUKUKU VE ERİŞİMİN ENGELLENMESİ.....	42
2.1.1. İnternet.....	42
2.1.2. Web 2.0.....	43
2.1.3. Erişimin Engellemeşi	44

2.1.3.1. Genel olarak.....	44
2.1.3.2. Erişim Engelleme Yöntemleri	45
2.2. 5651 SAYILI YASANIN 8. MADDESİ UYARINCA ERİŞİMİN ENGELLENMESİ	47
2.2.1. 5651 Sayılı Yasanın 8. Maddesinde Sayılan Suçlar	48
2.2.1.1. Çocukların Cinsel İstismarı	48
2.2.1.2. Müstehcenlik.....	50
2.2.1.3. Fuhuş	52
2.2.2. Madde 8 Uyarınca Kararı Vermeye Yetkili Makamlar	55
2.2.2.1. Adli Makamlar	55
2.2.2.2. İdari Makam: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunu (BTK)	57
2.2.3. Uygulanacak Yöntem.....	59
2.2.4. Erişim Engellenmesinin Hükümsüz Kalması ve Kaldırılması....	60
2.2.4.1. Erişimin Engellenmesinin Hükümsüz Kalması.....	60
2.2.4.2. Erişimin Engellenmesinin Kaldırılması	61
2.2.5. Yaptırım	62
2.2.6. Tazminat	63
2.3. 5651 SAYILI YASANIN 9. MADDESİ UYARINCA İÇERİĞİN YAYINDAN ÇIKARTILMASI VE ERİŞİMİN ENGELLENMESİ.....	64
2.3.1. Kişilik Hakkı.....	64
2.3.2. Kişilik Haklarının İhlali Nedeniyle 5651 Sayılı Yasa Gereğince İzlenecek Yol.....	65
2.3.2.1. Uyar-Kaldır Yöntemi.....	66
2.3.2.2. Sulh Ceza Hakimi Tarafından Erişimin Engellenmesi Kararı Verilmesi	67
2.4. 5651 SAYILI YASANIN 9/A. MADDESİ UYARINCA ERİŞİMİN ENGELLENMESİ	69

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SİBER UŞAKLAŞTIRMA (GROOMİNG)

3.1.	GENEL OLARAK	72
3.2.	KARAKTERİSTİK ÖZELLİKLERİ	73
3.2.1.	Manipülasyon	74
3.2.2.	Ulaşılabilirlik	74
3.2.3.	İlişki Kurma.....	75
3.2.4.	Cinsel İçerik.....	76
3.2.5.	Risk Değerlendirme	77
3.2.6.	Yanıltma/Aldatma.....	77
3.3.	SİBER UŞAKLAŞTIRMANIN AŞAMALARI	78
3.3.1.	Kurbanı Hedef Alma	79
3.3.2.	Kurbanın Güvenini Kazanma.....	79
3.3.3.	Kurbanın İhtiyacını Karşılama	79
3.3.4.	Çocuğu İzole Etme	80
3.3.5.	İlişkiyi Cinselleştirme	80
3.3.6.	Kontrolü Sürdürme	81
3.4.	KURBAN SEÇİM YÖNTEMİ	82
3.5.	SİBER SÖMÜRÜ VE UŞAKLAŞTIRMA KONUŞMALARININ KALİPLARI VE AŞAMALARI	82
3.5.1.	Dostluk Oluşturma Aşaması	83
3.5.2.	İlişki Oluşturma Aşaması.....	84
3.5.3.	Risk Değerlendirme Aşaması	84
3.5.4.	Münhasırlık Aşaması	84
3.5.5.	Cinsel Aşama	85
3.5.6.	Sonuçlandırma Aşaması	85
3.6.	SİBER UŞAKLAŞTIRMA SÜRECİNİN ULUSAL MEVZUAT YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	86
3.6.1.	TCK m.103 Yönünden	87

3.6.2. TCK m.103 Yönünden Gönüllü Vazgeçme Hali	89
3.6.3. TCK m.105 Yönünden	89
3.6.4. TCK'nın Diğer Maddeleri Yönünden	90
3.6.5. Siber Uşaklaştırma Sürecine Aracılık Eden Sitelere Erişimin Engellenmesi	91
3.7. DÜNYADAKİ DURUM.....	92
3.7.1. Avustralya.....	93
3.7.2. İsveç	93
3.7.3. İngiltere	94
3.7.4. Kanada	95
3.7.5. Kosta Rika	95
3.7.6. Hollanda	95
3.7.7. Amerika Birleşik Devletleri.....	95
SONUÇ.....	96
KAYNAKÇA	100

KISALTMALAR

ATK : Adli Tıp Kurumu

BTK : Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu

CMK : Ceza Muhakemesi Kanunu

İSS : İnternet Servis Sağlayıcı

m. : Madde

TCK : Türk Ceza Kanunu

TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

URL : Uniform Resource Locator

Vb. : Ve benzeri

Vd. : Ve diğerleri

TABLO LİSTESİ

- Tablo 2.1** : Erişim Engelleme Yöntemleri
Tablo 3.1 : Siber Uşaklaştırmanın Karakteristik Özellikleri
Tablo 3.2 : Siber Uşaklaştırmanın Aşamaları
Tablo 3.3 : Siber Uşaklaştırma Konuşmalarının Aşamaları

ABSTRACT

Child abuse is a big, serious and worldwide problem. Working on prevention of child abuse, penalizing and rehabilitation of perpetrator have been proceeding. In Turkey, it has solid law against child abuse and it has been given a high importance for punishment to being deterrent. However, in Turkey, laws against child abuse are just for that are commonly encountered in child abuse. But in our country, the conclusions of abuse action are an arrangement for cases of abuse that we encounter in daily life. These laws are examined and analyzed in this study.

However, because of the developing of technology and internet, the techniques, behaviors and methods of the abusers have changed. As result of non-stoppable expansion of internet which easily could be reached by anyone, the starting age of using internet has also considerably decreased. Children have started to surfed on internet and become targets in the risky world of it before reaching a certain level of adulthood. For this reason, internet law is also emphasized in the study and it's explained how unwanted harmful contents can be made inaccessible.

Developing of internet has also drawn abusers' attention and they has started to use variety techniques and methods for abuse potential victims. With these methods and techniques, it's been gained potential victims trust and various gifts and bribes are given to children, children are assessed in terms of various risks factors. In other words, the children are seemingly treated well-intentioned. After that this sense of trust is abused in the direction of information obtained and child is being victim. This process is called as grooming. Grooming is a new concept for Turkey, but it has found legal ground in some countries.

In the study, the process of grooming was examined and its characteristics, degrees and speech patterns and stages were investigated. Grooming has been assessed with legal regulations in Turkey and other countries' legal arrangements have also been examined in the study.

Key Words: Online, Child, Crime, Sexual Abuse, Grooming

ÖZET

Çocuk istismarı dünya genelinde büyük ve oldukça ciddi bir problem olarak karşımızda durmaktadır. İstismarın önlenmesi ve faillerin cezalandırılması, ıslah edilmesi için çalışmalar devam etmektedir. Türkiye’de de çocuk istismarına karşı hükümler yer almakta ve cezaların caydırıcı olmasına önem gösterilmektedir. Fakat Türkiye’de yer alan istismar hükümleri çocuk istismarında genelde karşılaşılan olgulara yönelik bir düzenlemedir. Çalışmada bu hükümler ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Ancak gelişen teknoloji ve internet nedeniyle istismarcıların da teknikleri, hareket tarzları, yöntemleri değişmiştir. İnternetin durdurulamayan genişlemesi ve herkesin ulaşabildiği bir ortam olması sonucunda interneti kullanmaya başlama yaşı da oldukça düşmüştür. Çocuklar belirli erginlik seviyesine gelmeden internetin riskli dünyasında gezinmeye ve hedef olmaya başlamışlardır. Bu nedenle ayrıca çalışmada internet hukuk üzerinde durulmuş ve istenmeyen zararlı içeriklerin nasıl erişilmez kılınabileceği anlatılmış, yöntemler açıklanmıştır.

İnternetin gelişmesi ve bu denli büyümesi istismarcıların da dikkatini çekmiş ve potansiyel mağdurları istismara sürüklemek için siber ortamda çeşitli yöntemler, teknikler kullanmaya başlamışlardır. Bu yöntemlerle çocuğa güven duygusu verilmekte ve çeşitli hediyeler ve rüşvetler iletilmekte, çocuk çeşitli risk yönünden değerlendirilmekte, başka bir deyişle çocuğa karşı görünüşte iyi niyetli olarak davranılmaktadır. Daha sonra bu güven duygusu elde edilen bilgiler doğrultusunda suiistimal edilmekte ve çocuk istismara sürüklenmektedir. Bu süreç siber uşaklaştırma (grooming) olarak adlandırılmaktadır. Türkiye yönünden yeni bir kavram olan siber uşaklaştırma bazı ülkelerde yasal zemin bulmuştur.

Çalışmada siber uşaklaştırma süreci incelenmiş, karakteristik özellikleri, aşamaları ile konuşma kalıpları ve aşamaları incelenmiştir. Devamla siber uşaklaştırma sürecinin ülkemizin mevcut düzenlemeleri ile değerlendirilmesi yapılmış, diğer ülkelerdeki yasal düzenlemeler de çalışmada incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler : Çevrimiçi, Çocuk, Suç, Cinsel İstismar, Siber Uşaklaştırma

GİRİŞ

Çocuk istismarı uzun yıllardır var olan ve gün geçtikçe artarak devam eden ciddi bir sorundur. Çocuk istismarı denilince istismarın birçok şekli akla gelmektedir. Bunlar sırasıyla duygusal istismar, cinsel istismar, fiziksel istismar ve ihmal olarak sayılabilir.

Çocuğa karşı gerçekleştirilen istismar çocuğun gelişimini engelleyen, tıbbi ve psikolojik problemler yaratan bir olgudur. Başka bir deyişle “kısa ve uzun vadede bireyin fiziksel, duygusal, sosyal ve cinsel gelişimini, yaşam kalitesini, ruh sağlığını ve yaşam doyumunu olumsuz yönde etkileyen bir olgudur¹.”

Cinsel istismar şiddet türlerinden biridir. Dahası çocuğun cinsel istismarı aktif bir süreçtir. Eş deyişle yapılmadığı için değil yapıldığı için problem yaratan bir durumdur². Çocuğa karşı gerçekleştirilen istismar türleri arasında özellikle cinsel istismar kalıcı zararlar bırakmaktadır³. Bu nedenle konu oldukça önemlidir.

Ülkemizce de imzalanan ve çocuğu mutlak koruma altına alan Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesine göre yapılacak her hamle ve düzenlemenin çocuğun üstün yararı düşünülerek yapılması gerekmektedir. Çocuğun her türlü istismardan korunması da bu kapsama dahildir.

Çocuk istismarı, istismar türleri arasında en zor ortaya çıkan ve tespit edilenidir. İstismar vakası çocuklar istismarcıdan veya ailelerinden korktukları için genellikle gizli kalmaktadır⁴. Yanı sıra ülkemiz için de ciddi bir problem teşkil eden çocuk istismarı hakkında yeterli veri olmadığı için sağlıklı yaklaşımlar sağlanamamaktadır⁵.

Ancak yine de yapılan araştırmalara bakıldığında çocukların %11,3’ü güvendiği kişi tarafından, %33,8’i tanımadığı biri tarafından istismar

¹ AKSEL, Ş., YILMAZ IRMAK, T., Çocuk Cinsel İstismarı Konusunda Öğretmenlerin Bilgi ve Deneyimleri, *Ege Eğitim Dergisi*, 373-391, 2015, s.375

² POLAT, O., *Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı-1*, Seçkin Y., Ankara, 2007, s.14

³POLAT, O., *Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı-1*, s.15

⁴ AKSEL, Ş., YILMAZ IRMAK, T., Çocuk Cinsel İstismarı Konusunda Öğretmenlerin Bilgi ve Deneyimleri, *Ege Eğitim Dergisi*, 373-391, 2015, s.375

⁵ POLAT, O., *Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı-1*, s.14

edilmektedir. Yine istismar eylemlerinin %5'inin ortaya çıktığı tahmin edilmektedir. Yanı sıra 2014 yılında Adalet Bakanlığınca tutulan verilere göre her ay Adli Tıp Kurumuna (ATK) 650 çocuk cinsel istismarı vakası gönderilmiştir⁶.

Çocuğun istismardan korunması bir zorunluluk olmakla birlikte istismarcının çocuğa yaklaşımı yalnızca günlük yaşantıda, yüz yüze gerçekleşmemektedir. Gelişen teknoloji ve bilişim sistemleri ile herkes çevrimiçi/siber hayata adapte olmuş ve aynı zamanda sanal bir yaşantı sürdürmeye başlamıştır. Sanal kelime anlamı olarak gerçekte yeri olmayıp zihinde tasarlanan demektir⁷. Sanal ortam ise “kullanıcıların çevrimiçi olarak 3 boyutlu modellenmiş bir dünyada işlerini yapabilmelerini sağlayan sistemler⁸” olarak tanımlanmaktadır.

Sanal ortam çocuk için eğlence ve iletişim kaynağıdır, gün geçtikçe de interneti kullanan çocukların yaş ortalaması düşmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2013 yılında yaptığı araştırmaya göre 6-15 yaş aralığındaki çocukların interneti kullanmaya başlama yaşı ortalama 9(dokuz)'dur⁹.

Çocuklar günlük hayatta dahi tehlike ve risk altındadır. Günlük yaşantılarında onların iyiliklerini düşünmeyen ve belirli şekillerde manipüle edip kandırmaya çalışan insanlarla karşılaşmaktadırlar. Buna örnek olarak uyuşturucu satıcıları, çocuk pornografisi ile uğraşan saldırganlar, istismarcılar örnek verilebilir. Bu riskler ancak ebeveyn veya denetim görevi olan kişilerin ciddi dikkati ile ortaya çıkabilmektedir. Zira çocuk yaşına uygun şekilde bazı sinyalleri aileye veya öğretmenlerine belli etmektedir.

Bahsedilen tehlike ve riskler sanal ortamın gelişmesi ve genişlemesi ile daha da büyümüştür. Zira sanal veya siber ortam doğası gereği kişinin kendisini gizleyebileceği, farklı olarak tanıtabileceği ve karşısındakini yüz yüze iletişime kıyasla daha rahat kandırabileceği bir yerdir. Hal böyle iken henüz reşit olmamış ve gelişimlerini tamamlamış çocuklar bu ortamda karşısında olan kişinin kim

⁶<http://imdat.org/wp-content/uploads/2016/05/%C3%87OCUK-%C4%B0ST%C4%B0SMARINA-Y%C3%96NEL%C4%B0K-RAPOR.pdf> e.t.25.05.2017

⁷ www.tdk.gov.tr e.t.:22.05.2017

⁸ https://tr.wikipedia.org/wiki/Sanal_d%C3%BCnya e.t.:22.05.2017

⁹ www.tuik.gov.tr e.t.:23.05.2017

olduğunu bilememekte ve bilebilecek bilgeliğe de sahip olamamaktadır. Yasal olmayan, şiddet, cinsellik içeren siteler, sohbet odaları ve oyunlar çocuklar için başlıca riskler arasındadır¹⁰.

Dolayısıyla siber ortamda bulunan saldırganlar çocuğu istismara sürüklemek için internet üzerinden belirli aşamaları bulunan çeşitli yöntemler kullanmaktadır. Kısa bir tanımla çocuğun çevrimiçi ortamlarla istismara sürüklenme süreci siber uşaklaştırma (grooming) olarak tanımlanmıştır¹¹. Siber uşaklaştırma süreci bir nevi pasif istismar davranışı olarak da nitelendirilebilir. Zira mağdur sıfatındaki çocuk uygulanan süreç ile istismara hazırlanmaktadır.

Çocuk, siber ortamda karşısındakini gerçekten farklı biri olarak tanımakta, ona güvenmekte ve kabullenmektedir. Oysaki çocuğun karşısında istismarcı bulunmaktadır. Birden fazla disiplini ilgilendiren bir olgu olarak karşımıza çıkan siber uşaklaştırma süresinde ciddi bir iş birliği gerekmektedir.

Yapılan araştırmalar çocukların internette kandırıldığını ve neticede istismar ile karşılaştıklarını ortaya koymaktadır. Çocukların internet üzerinden kimliği belirsiz veya kasten değiştirilmiş kişiler tarafından kandırılması ve sonucunda istismar ile karşılaşması hayat boyu kalıcı izler bırakabilmektedir¹².

Yine çocukların internete ait bilgi ve tecrübelerinin doğru ve yeterli olmadığı, çoğunun interneti hem uzun hem de bilinçsiz şekilde kullandığı bilinmektedir¹³. Buna göre yapılan araştırmalarda çocukların %42'sinin kişisel bilgilerini siber ortamda herkese görülebilir şekilde tuttuğu belirtilmiştir¹⁴.

Yukarıda bahsedilen riskler, çocuklar ulaşılabilir olduklarında çok daha ciddi sorun yaratabilmektedir. Gelişen siber ortam ve bilişim teknolojileri çocukları daha fazla ulaşılabilir kılmıştır. Buna göre TÜİK'in 2013 yılında 6-15 yaş aralığındaki çocuklara yönelik yaptığı araştırmaya göre çocukların %24,4'ü kendi bilgisayarına sahiptir. Yine çocuklarda cep telefonu kullanmaya başlama

¹⁰ ÇELEN, F. K., ÇELİK, A., SEFEROĞLU, S. S., Çocukların İnternet Kullanımları ve Onları Bekleyen Çevrim-İçi Riskler, *Akademik Bilişim Dergisi*, 1-8, 2011, s.2

¹¹ POLAT, O., *Şiddet*, Seçkin Y., Ankara, 2015, s.186

¹² ÇELEN & ÇELİK & SEFEROĞLU, s.2

¹³ ARSLAN, 3. BÜTÜN, P., DOĞAN, M., DAĞ, H., SERDARZADE, C. ARICA, V., Çocukluk Çağında Bilgisayar ve İnternet Kullanımı, *İzmir Dr. Behçet Uz. Çocuk Hast. Dergisi*, 195-201, 2014, s.196

¹⁴ ÇELEN & ÇELİK & SEFEROĞLU, s.4

yaşı ortalama 10 olmakla çocukların %45,6'sı hemen her gün internet kullanmaktadır¹⁵.

Bu çalışmada siber uşaklaştırma sürecinden bahsetmeden önce ülkemizde yer alan düzenlemelerin irdelenmesi konunun daha rahat anlaşılması açısından önem arz ettiğinden öncelikle ceza mevzuatına yer verilmiştir.

Buna göre TCK'nın Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar başlığı altında düzenlenen çocukların cinsel istismarı (m.103) ile cinsel taciz (105) suçları incelenmiştir. Bu başlık altında bulunan cinsel saldırı (m.102) ile reşit olmayanla cinsel ilişki suçları (m.105) incelenmemiştir. Zira her şeyden önce çalışmanın konusu çocukla ilgilidir. Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun inceleme kapsamında tutulmama sebebi ise siber uşaklaştırma olarak nitelendirilen bu süreçte çocuk çok rahat bir şekilde aldatılıp, manipüle edilebildiğinden gerçek anlamda bir rızadan bahsetmenin güçlüğüdür.

Ceza kanunu kapsamında ülkemizde çocuğa karşı gerçekleştirilen eylemlerin karşılığının ne olduğu, hangi eylemlerin suç kapsamında olduğu, çocukların korunma yöntemi olarak ne gibi düzenlemeler yapıldığı incelenmiştir.

Uşaklaştırma eylemi hem çevrimiçi hem çevrimdışı gerçekleştirilebilen bir eylem olsa da çalışmada yalnızca çevrimiçi eylemler incelenmiştir. Bu durumda çevrimiçi siber uşaklaştırmanın ana konusu bilişim sistemleri, sanal ortam, siber ortam ve çevrimiçi konuşma odalarıdır. Bu nedenle ülkemizde interneti düzenleyen yasal mevzuat incelenmiş ve çocuklar açısından tehlike arz eden internet sitelerine erişimin engellenmesinin nasıl sağlanabileceği irdelenmiştir.

Erişimin engellenmesi özellikle çocuklar açısından fazlaca önem taşımaktadır. Zira sakıncalı ve riskli sitelere erişimlerinin engellenmesi çocuğun korunması ilkesine sıkı sıkıya bağlıdır. Sonu istismar ile biten siber uşaklaştırma sürecinde, istismar eylemini engellemenin yanında eyleme aracılık eden sanal ortamların da engellenmesi önem taşımaktadır.

Zira yapılan araştırmalar istismarcıların eylemden önce de bir takım davranış biçimleri olduğunu ortaya koymuştur. Saldırganlar bu davranış biçimlerine göre hareket etmektedir. Bazı çalışmalar ise istismar öncesi, istismar

¹⁵ www.tuik.gov.tr e.t.:23.05.2017

anı ve istismar sonrası olarak zamansal bir çerçeve önermektedir. Zamansal çerçeve sırasıyla mağdurun ayartılması, güveninin kazanılması, mağdurun itaatinin sağlanması, mağdurun sessiz kalmasının sağlanmasıdır. Bu duruma terminolojide modus operandi denmektedir¹⁶.

Modus operandi “istismarcıların, çocuğa ulaşabilmek, güvenini kazanabilmek, çocuğu istismar davranışına karşı tepkisiz hale getirebilmek ve sessiz kalmasını sağlayabilmek, yani istismarı başarı ile gerçekleştirebilmeleri için izledikleri stratejiler, davranış modelleri ve hareket şekilleridir¹⁷.”

Devamla çalışmada siber uşaklaştırma (grooming) kavramı tanımlanarak, karakteristik özellikleri, aşamaları ve konuyla ilgili araştırmalar irdelenmiştir. Her bir aşamanın ne anlama geldiği ve bu aşamaların hepsinin uygulanması ve uygulanmamasının ne tür değişiklikler yarattığı incelenmiştir.

Çalışmanın son kısmında ise siber uşaklaştırma sürecinin günümüzdeki yasal mevzuat karşısındaki durumu ile hangi suçların meydana gelebileceği, yine çocukların bu sürece sürüklediği çevrimiçi ortamlar ile internet sitelerine yönelik hangi hükümlerin uygulanabileceği incelemiş, tartışılmıştır. Ayrıca siber uşaklaştırmaya yönelik dünya üzerindeki diğer ülkelerin düzenlemeleri incelenmiştir.

Özellikle çevrimiçi ortamlarla ilgili ebeveyn ve denetim görevine haiz kişilerin konu hakkında yeterli bilgi sahibi olmaması, bilişim sistemlerine, internete çocuklar kadar hakim olmaması nedeniyle çocuklar risk altında kalmaktadır. Çocuklar bu riskleri tek başlarına bertaraf edememektedir. Aksine konunun hassasiyeti nedeniyle aile ve öğretmenlerinden ziyade arkadaşları ile bu durumu paylaştıkları belirlenmiştir¹⁸.

Araştırmalar çevrimiçi davranışların yalnızca duygusal ve psikolojik değil aynı zamanda intihar veya cinayete varan sonuçları olduğunu da göstermektedir.

¹⁶ GÖNÜLTAŞ, M.B., Cinsel İstismarcıların Çocuklara Yaklaşım Metot ve Teknikleri, *Journal of World of Turks / Zeitschrift für die Welt der Türken* 289-305, 2016, s.291

¹⁷ GÖNÜLTAŞ, s.292

¹⁸ ÇELEN & ÇELİK & SEFEROĞLU, s.2

Ayrıca bazı mağdurların çevrimiçi davranışlar nedeniyle işini değiştirmek, evini taşımak zorunda kaldığı bildirilmiştir¹⁹.

Dahası internet üzerinden çocuklara yönelik gerçekleştirilen eylemler ile çocukların ve ebeveynlerinin farkındalığına yönelik araştırmalar incelenmiştir.

Sonuç olarak siber uşaklaştırma eylemi ile mücadele edebilmek ve farkındalığını artırabilmek için öneriler verilmiş, yasal düzenlemelerin ne şekilde yapılması gerektiği belirtilmiştir.

¹⁹https://www.researchgate.net/publication/291950178_How_technology_can_mitigate_and_counteract_cyber-stalking_and_online_grooming e.t.:23.05.2017

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRK CEZA KANUNUNDA ÇOCUĞA KARŞI İŞLENEBİLEN CİNSEL SUÇLAR VE ISRARLI TAKİP EYLEMİ

Cinsel suçlar Türk Ceza Kanunu'nun altıncı bölümünde cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar başlığı altında düzenlenmiştir. Kanunda cinsel dokunulmazlığı ihlal eden dört suç tipine yer verilmiştir²⁰. Bahsi geçen suçlar Cinsel Saldırı (TCK m.102), Çocukların Cinsel İstismarı (TCKm.103), Reşit Olmayanla Cinsel İlişki (TCKm.104) ve Cinsel Taciz (TCKm.105)dir.

Türk Ceza Kanunu'nun 102. maddesinde düzenlenen ve Cinsel Saldırı başlığını taşıyan suçta yetişkinlere karşı (on sekiz yaşını tamamlamış) vücut bütünlüğünü ihlal eder şekilde gerçekleştirilen eylemler cezalandırılmıştır²¹. Başka bir deyişle cinsel davranışlarla vücut bütünlüğünü ihlal etmek cinsel saldırı suçunu oluşturur²². TCK m.103'te düzenlenen ve aşağıda ayrıntılarıyla anlatılan Çocukların Cinsel İstismarı suçunda ise çocukların cinsel gelişimlerini bozacak ve engelleyecek şekilde gerçekleştirilen istismar davranışları suçu oluşturur²³. Reşit Olmayanla Cinsel İlişki suçunu düzenleyen 104. maddede ise kanun koyucu reşit olmayanlara tam anlamda cinsel özgürlük tanımamış²⁴ ve çocuğun gelişimini korumayı amaçlamıştır²⁵. Son olarak 105. maddede yer alan Cinsel Taciz suçunda ise kişinin cinsel açıdan rahatsız edilmemesi ve

²⁰KOCA & ÜZÜLMEZ, s.277

²¹KOCA & ÜZÜLMEZ, s.277

²²ÖZBEK, V. Ö., DOĞAN, K., BACAKSIZ, P., & TEPE, İ., *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Seçkin Y., Ankara, 2016, .s.314

²³KOCA & ÜZÜLMEZ, s.277

²⁴SOYASLAN, D., *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Seçkin Y.i Ankara, 2014, s.256

²⁵ÖZBEK & DOĞAN & BACAKSIZ & TEPE, s.366

yine cinsel dokunulmazlığı korunmak istenmiştir²⁶. Ancak bu suçtan bahsedebilmek için vücut bütünlüğünün ihlal edilmemesi gerekir.

Cinsel suçlar düzenlenirken ayrıca iletişim teknolojisi veya internet ortamına özel düzenleme yapılmamıştır. Yalnızca TCK m.105 kapsamında daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hal olarak düzenleme alanı bulmuştur.

İnternetin, teknolojinin ve sosyal medya mecralarının gelişmesiyle her yaşta çocuk bahsi siber ortamlara erişmekte ve vakit geçirmektedir.

Ne yazık ki bu siber ortamlarda çocukların karşılaşılabileceği tehlikeler mevcuttur. Bunların en zarar verici olanı ve tehlikelisi cinsel istismardır. Zira siber ortam istismarcının kurbanıyla iletişim kurmasını ve kendisini olduğundan farklı tanıtmayı sağlayabileceği en iyi ortamdandır. Dahası internet ortamından cinsel taciz eyleminin gerçekleştirilmesi de oldukça kolaydır.

Bu çalışmanın konusu çocukların siber ortamdaki istismarıyla sınırlı olduğundan aşağıda yalnızca çocuklara karşı işlenebilen çocukların cinsel istismarı ile cinsel taciz suçlarına değinilmiştir.

1.1.CİNSEL İSTİSMAR

1.1.1. Genel Olarak

Cinsel istismar farklı disiplinlerden tanımlara sahiptir. Bu tanımlar birbiriyle bağlantılı ve paralel olup hedef kitlesi açısından farklılık göstermektedir. Ancak cinsel istismarın bir şiddet türü olduğu tüm öğretilerde kabul edilen bir gerçekliktir. Bu nedenle cinsel istismar anlatılırken daha üst kavram olan cinsel şiddet tanımının da kullanıldığı gözlemlenmektedir.

Cinsel şiddet, Dünya Sağlık Örgütü'nün Şiddet ve Sağlık Konusundaki Dünya Raporu'nda "cinsel bir eylem gerçekleştirilmeye, cinsel sözler söylemeye, cinsel yaklaşım ve tekliflerde bulunmaya ya da

²⁶ÖZBEK & DOĞAN & BACAŞIZ & TEPE, s.380

bir kişiyi ticari amaçla cinsel olarak kullanmaya yönelik eylemlerin tümünü kapsamakta olup kurbanla fail arasındaki ilişki her ne olursa olsun, kurbanın evinde veya iş yerinde sınırlı kalmaksızın her türlü koşulda bir kişinin cinselliğe karşı dolaylı ya da direkt olarak ve zorlamayla yapılan cinsel bir eylem²⁷ olarak tanımlanmıştır.

Türkiye’de 10.09.2011 tarih ve 28050 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi’nin 18. maddesine göre cinsel istismar; “ulusal hukukun hükümlerine göre cinsel erginlik yaşına gelmemiş çocukla cinsel faaliyette bulunmak, çocukla zor, güç ve tehdit yoluyla veya aile içi de dahil olmak üzere çocuk üzerinde yetki, etki ve güven gerektiren konum kullanılarak istimar veya özellikle zihinsel ve fiziksel özrürlük veya bağımlılık nedeniyle bir savunmasız durumda olan bir çocuğun bu durumdan yararlanarak istismar davranışlarını²⁸ içermektedir.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilen ve Türkiye’de 27 Ocak 1995’te Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi’nin 3. maddesinde çocukları ilgilendiren tüm faaliyetlerde ve tüm düzenlemelerde çocuğun yüksek yararının gözetilmesi, düşünülmesi gerektiği kabul edilmiştir. Yine sözleşmenin 34. maddesinde taraf devletlere çocuğun kanun dışı cinsel faaliyetler için kandırılmasını veya zorlanmasını önleme yükümlülüğü getirilmiştir²⁹.

Tüm bu uluslararası düzenlemeler ışığında Türk Ceza Kanunu’nda cinsel istismarı düzenleyen 103. maddesi düzenlenmiştir. Maddenin son düzenlenen haline göre cinsel istismar deyiminden, “on beş yaşını tamamlamamış çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış, on beş yaşını doldurmuş olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve

²⁷POLAT, *Şiddet*, s.48

²⁸<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/09/20110910-4-1.pdf> e.t.:05.02.2017

²⁹http://cocukhaklari.barobirlik.org.tr/dokuman/mevzuat_uamevzuat/birlesmismilletler.pdf e.t.:05.02.2017

sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış, on beş yaşını tamamlamış olmakla cebir, tehdit, hile ve iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar³⁰” anlaşılmaktadır.

1.1.2. Korunan Hukuki Yarar

Bu suçla korunmak istenen hukuki yarar çocuğun doğru bir cinsel gelişim göstermesinin sağlanması ve cinsel özgürlüğün sarsıntıya uğramamasıdır. Zira bu nedenle de kanun koyucu 102. maddenin (cinsel saldırı) aksine bu maddede cinsel istismar ifadesini kullanmıştır³¹. Aynı zamanda çocuğun cinsel dokunulmazlığı, ruh ve beden bütünlüğü korunmak istenmiştir³². Bunların yanında korunan en temel hukuki değer ise çocuğun üstün yararıdır. Bu durum ülkemizde de imzalanıp yürürlüğe konan Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesinden doğmaktadır. Çocuğun üstün yararı deyiminden ise yapılacak her düzenlemenin, her adımın çocuk odaklı şekilde yapılması anlaşılmalıdır.

1.1.3. Suçun Maddi Unsurları

1.1.3.1. Fail

Kanun koyucu madde metninde failden istismar eden kişi olarak bahsetmiş ve özel bir tanım yapmamıştır. Fail kadın, erkek, çocuk veya yetişkin olabilir³³. Yine mağdur ile fail aynı veya farklı cinsiyetten de olabilir³⁴. Aynı zamanda failin yaşının da genel hükümler dışında bir

³⁰ 5237 Sayılı Yasa m.103 - www.kazanci.com e.t.:05.02.2017

³¹ TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.362

³² ARTUK, M.E., GÖKÇEN A., YENİDÜNYA C., *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Adalet Y., Ankara, 2014, s.230

³³ KOCA & ÜZÜLMEZ, s.311

³⁴ TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.362

önemi bulunmamaktadır³⁵. Yalnızca eylemin sarkıntılık düzeyinde kalması durumunda suçun faili çocuk ise soruşturma ile kovuşturma mağdur, velisi veya vasisi tarafından şikayet hakkının kullanılmasına tabi tutulmuştur.³⁶.

1.1.3.2.Mağdur

Kanun koyucu suçun mağdurunun ancak kız veya erkek çocuğu olabileceğini düzenlemiştir³⁷. Başka bir deyişle mağdur olan çocuğun cinsiyeti önem taşımamaktadır³⁸. Zira çocuk tanımından ne anlaşılması gerektiği 5237 sayılı yasanın 6. Maddesinde belirtilmiştir. Buna göre “çocuk deyiminden; henüz onsekiz yaşını doldurmamış kişi³⁹” anlaşılmalıdır.

Madde kapsamında 0-12, 12-15, 15-18 yaş ayırımına göre düzenleme yapılmış ve farklı cezalar hüküm altına alınmıştır. Ancak temel ayırım 0-15, 15-18 ayırımıdır. Burada “on beş yaşını tamamlamamış çocuklar ile on beş yaşını tamamlamakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranışlar ile on beş yaşını tamamlamış olmakla cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar⁴⁰” suç olarak düzenlenmiştir. Az önce belirtilen çocuklara karşı gerçekleştirilen eylemler çocukların cinsel istismarı suçunu oluşturacaktır.

Görüldüğü üzere Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi'nin 18. Maddesinde belirtilen cinsel erginlik yaşı Türk Ceza Kanunu'nda 15 olarak düzenlenmiştir.

³⁵ÖZBEK & DOĞAN & BACAĞSIZ & TEPE, .s.346,347

³⁶ ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.231

³⁷TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.363

³⁸ÖZBEK & DOĞAN & BACAĞSIZ & TEPE, s.347

³⁹ 5237 Sayılı Yasa m.6 - www.kazanci.com et:26.02.2017

⁴⁰KOCA & ÜZÜLMEZ, s.311

Ayrıca uluslararası düzenlemelerde ise farklı cinsel erginlik yaşları düzenlenmiştir.

Madde de ayrıca 12 yaş ibaresinin de geçtiği dikkat çekmektedir. Ancak bu yaş sınırı cinsel istismar eyleminin oluşması, sübut etmesi açısından bir suç unsuru veya cinsel erginlik yaşı olarak düzenlenmemiştir. Kanuna göre cinsel istismar fiilinde mağdurun 12 yaşını doldurmuş olup olmadığı yalnızca cezanın miktarına etki etmektedir. Eğer mağdur 12 yaşını tamamlamamış ise bu durum daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hal olarak değerlendirilmiştir.

Kanun koyucu on beş yaşını doldurmamış çocukların rızasına değer vermemiş ve onlara karşı gerçekleştirilen tüm cinsel eylemleri istismar suçu kapsamında tutmuştur. Eş deyişle on beş yaşını tamamlamamış çocukların fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişip gelişmediğini de sorgulanmamaktadır. Zira bu yaş aralığındaki çocukların algılama yeteneğinin gelişmemiş olduğu karine olarak kabul edilmiştir⁴¹.

On beş yaşını tamamlamış ancak fiilin hukuki anlam ve yeteneği gelişmemiş olan çocuklar için getirilen düzenlemeye ise doktrinde eleştirilere bulunmaktadır. Tezcan ve diğerlerine göre “failin sorumlu tutulabilmesi için şart olan isnad yeteneği bakımından, işlediği davranışın hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğine sahip olması gerekliliği ortadadır⁴².” Ancak buradan anlaşılması gereken mağdurun fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını değil fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğinin aranmasıdır⁴³. Özbek ve diğerlerine göre mağdurun, fiilin hukuki olarak ne anlama geldiğini ve ne gibi sonuçlar doğurduğunu bilmesine gerek yoktur. Yalnızca kendi vücudu üzerinde ne anlam ifade ettiğini bilmesi yeterlidir. Aksi halde mağdura

⁴¹TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.364

⁴²TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.364

⁴³TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.364

hukuki olarak anlam ve sonuçlarını bilmesi gibi yükümlülük getirilmiş olacaktır⁴⁴.

On beş yaşını doldurmuş ancak on sekiz yaşını doldurmamış, fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen eylemlerde ise cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka nedenlerin varlığı halinde suç söz konusu olacaktır⁴⁵. Kanunda iradeyi etkileyen nedenlere yönelik bir açıklık bulunmamakla birlikte burada geçici bir nedene veya alkol/uyuşturucu vb. maddelerin etkisiyle mağdurun davranışlarını yönlendirememesi anlatılmak istenmiştir. Ancak bu nedenlerin mağdurun direncini kaldırması aranmamış yalnızca iradeyi etkilemiş olması yeterli kabul edilmiştir⁴⁶. Eş deyişle iradeyi etkileyen başka bir neden ibaresiyle rızasızlık ifade edilmeye çalışılmıştır⁴⁷.

Yasaya göre on beş yaşını doldurmuş ve fiilin anlam ve sonuçlarını anlama yeteneği gelişmiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen rızaya dayalı eylemler TCK'nın 103. maddesi kapsamında değerlendirilmeyecek, eylemin ilişki düzeyine ulaşması halinde TCK m.104'de düzenlenen suç uygulama alanı bulabilecektir⁴⁸.

Küçüğün ergin kılınması halinde veya evlilik durumunda cinsel istismar suçunun niteliğinin değişip değişmeyeceği kanunda ayrıca yer bulmamıştır. Halbuki cinsel saldırıyı (18 yaşını tamamlamış kişilere karşı gerçekleştirilen eylem) düzenleyen 102. maddede saldırının eşler arasında meydana gelmesi hali ayrıca düzenlenmiştir⁴⁹. Bu konuda doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır.

Doktrindeki görüş farklılıklarına değinmeden önce evlilik yaşını irdelenmek gerekmektedir. Türk Medeni Kanunu'nun 124. maddesi incelendiğinde erkek veya kadının on yedi yaşını doldurmadıkça

⁴⁴ÖZBEK & DOĞAN & BACAĞSIZ & TEPE, s.347, 348

⁴⁵ÖZBEK & DOĞAN & BACAĞSIZ & TEPE, s. 348

⁴⁶TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.363

⁴⁷MALKOÇ, İ., *Açıklamalı Türk Ceza Kanunu 2. Cilt*, Ankara, 2013, s.1711

⁴⁸ÖZBEK & DOĞAN & BACAĞSIZ & TEPE, s.348

⁴⁹TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.365, 366

evlenemeyeceği, ancak olağanüstü durum ve pek önemli hallerde on altı yaşını doldurmuş erkek veya kadının hakim kararıyla evlenebileceği düzenlenmiştir. Ayrıca her ne kadar m. 124'te on yedi yaşını dolduran kadın veya erkeğin evlenebileceği belirtilmiş ise de bu husus da m.126 gereği yasal temsilcisinin iznine bağlıdır⁵⁰.

Öğretide Koca vd. göre Türk Ceza Kanunu'na göre çocuk, on sekiz yaşını doldurmamış kişi, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununa göre daha erken yaşta ergin olsa bile, on sekiz yaşını doldurmamış kişidir. TCK m.103'de küçüğün reşit kılınıp kılınmadığı düzenlenmemiştir. Dolayısıyla çocuk evlilikle reşit kılınsa dahi on sekiz yaşını doldurmadığı için istismar suçu oluşacaktır⁵¹.

Tezcan vd. göre Türk Ceza Kanunu'nda çocuk tanımı yapılmıştır. Bu nedenle çocuğun evlilik veya başka bir şekilde ergin kılınması suçun oluşması için önem taşımamaktadır. Ancak eşler arasında gerçekleşen eylemin soruşturulması ve kovuşturulması m.102'den farklı olarak şikayete tabi olarak yapılmayacak, resen yapılacaktır⁵².

Özbek vd. göre ikili ayırım yapılması gerekmektedir. Suçun cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedenle gerçekleştirilmesi halinde evlilik sırasında gerçekleştirilen eylemler cinsel istismar suçunu oluşturur. Zira çocuk tanımı Türk Ceza Kanunu'nda yapılmıştır. Ancak cinsel davranış cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir neden olmaksızın gerçekleştirilmişse bu hukuka uygunluk nedeni gibi bir sonuç doğurur. Bu durumda çocuğun cinsel istismarı suçu oluşmayacağı gibi reşit olmayanla cinsel ilişki suçu da meydana gelmeyecektir⁵³.

⁵⁰ 4721 Sayılı yasa m.126 - www.kazanci.com et:26.02.2017

⁵¹KOCA & ÜZÜLMEZ, s.312

⁵²TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.365

⁵³ÖZBEK & DOĞAN & BACAKSIZ & TEPE, s.349

Şahbaz'a göre maddede yalnızca çocuktan söz edilmesi ve evlenme ile reşit olup olmamaya yer verilmediği için evli çocukların da bu suçtan mağduriyeti söz konusu olur⁵⁴.

Bu çalışmada fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş ve on beş yaşını doldurmuş çocuk, evlilik ile veya başka bir nedenle reşit kılınmış olsa dahi kendisine karşı cebir, tehdit, hile ve iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel eylem, suçta ve cezada kanunilik ilkesi ışığında cinsel istismar suçunun meydana getireceği düşünülmektedir. Cinsel saldırı suçunu oluşturduğundan bahsetmenin mümkün olmadığı düşünülmektedir.

1.1.3.3.Fiil

Madde kapsamında düzenlenen fiil çocuğun cinsel davranışlarla istismar edilmesidir⁵⁵. İstismar, cinsel içerikli olmak kaydıyla her türlü eylem olabilir⁵⁶. Cinsel istismarın tanımı Türk Ceza Kanunu'nun 103. maddesinin birinci fıkrasının a ve b bentlerinde yapılmıştır. Buna göre “on beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış ile diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar⁵⁷” istismar olarak tanımlanmıştır.

Öğretide istismar tanımında geçen her türlü cinsel davranış ibaresi yönünden vücut bütünlüğünü ihlal aranıp aranmadığı konusunda tartışma bulunmaktadır.

Özbek vd. göre Türk Ceza Kanunu'nun 102. maddesinde yer alan cinsel saldırı ile 105. Maddesinde yer alan cinsel taciz suçunu

⁵⁴ ŞAHBAZ, İ., Açıklamalı ve İçtihatlı Türk Ceza Kanunu 1. Cilt, Yetkin Y, Ankara, 2016, s.1235

⁵⁵ ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.230

⁵⁶ ÖZBEK & DOĞAN & BACAĞIZ & TEPE, s.349

⁵⁷ 5237 Sayılı Yasa m.103/f.1 - www.kazanci.com 27.02.2017

birbirinden ayıran kıstas olan bedensel temas istismar suçunda aranmamalıdır. Vücuda bedensel temas bulunsun ya da bulunmasını gerçekleştiren hareket istismar olarak değerlendirilmelidir. Zira istismar suçu için mutlaka bedensel temasın varlığı gerekmez⁵⁸.

Tezcan vd. göre her türlü cinsel davranışın istismar kapsamında değerlendirilmesi taciz niteliğindeki birçok eylemin ağır şekilde cezalandırılmasına neden olacaktır. Yine Yargıtay uygulaması bedensel temas içermeyen hareketlerin cinsel taciz kapsamında kaldığını belirtmiştir. Tezcan vd. göre 6545 sayılı yasa ile 105. maddede⁵⁹ eylemin çocuğa karşı işlenmesi hali düzenlenmesiyle beraber Yargıtay uygulaması da yasal zemin kazanmıştır⁶⁰.

Koca vd. göre bu konuda değerlendirme yapılırken 6545 sayılı kanunun 58. maddesine ilişkin gerekçe de göz önünde tutulmalıdır. Buna göre cinsel istismar ancak vücuda bedensel temas halinde gündeme gelebilir. Söz atma gibi davranışlar istismar suçu kapsamında değerlendirilmezler⁶¹.

Artuk vd. göre 103. Maddenin birinci fıkrasında yer alan davranışların cinsel ilişki boyutuna varmayan ancak mağdurun vücut bütünlüğünü ihlal eden cinsel arzuların tatminine yönelik hareketler olması gerekir. Keza 6545 sayılı yasa ile 105. maddeye eklenen mağdurun çocuk olması ibaresi bu husustaki tartışmayı ortadan kaldırmıştır⁶².

Dursun'a göre hareketin ancak vücut dokunulmazlığını ihlal düzeyine ulaşması halinde cinsel istismar suçu söz konusu olacaktır⁶³.

⁵⁸ÖZBEK & DOĞAN & BACAĞSIZ & TEPE, s.354

⁵⁹Madde 105 – "(1) Bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi hakkında, mağdurun şikayeti üzerine, üç aydan iki yıla kadar hapis cezasına veya adli para cezasına (Değişik ibare: 6545 - 18.6.2014 / m.61) ", fiilin çocuğa karşı işlenmesi hâlinde altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur". www.kazanci.com. et:27.02.2017

⁶⁰TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.366, 367

⁶¹KOCA & ÜZÜLMEZ, s.314, 315

⁶²ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.230

⁶³Dursun, S., Türk Ceza Hukuku'nda Cinsel Suçlara Genel Bir Bakış, *Ceza Hukuku Derneği*, 57-73, 2014, s.61

Bu çalışmada ise Türk Ceza Kanunu'nun 105. maddesine getirilen düzenleme ile mağdurun vücut bütünlüğünün ihlal edilmesi durumunda yalnızca cinsel istismar suçunun gündeme geleceği düşünülmektedir. Zira bu sonuç suçta ve cezada kanunilik ilkesinin bir sonucudur. Keza Yargıtay uygulaması da bu yöndedir^{64,65}.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 103. Maddesine 6545 sayılı yasa ile 2014 yılında sarkıntılık hali getirilmiştir. Buna göre sarkıntılık fiili daha az cezayı gerektiren nitelikli hal olarak düzenlenmiştir⁶⁶. Ancak kanun tarafından sarkıntılık fiilinin tanımını yapılmamıştır. Burada sarkıntılık fiilinde vücut bütünlüğünün ihlal edilip edilmediğinin tartışılmasına lüzum yoktur. Zira suçun temel hali vücut dokunulmazlığını ihlal şartını ararken hafifletici bir neden olan sarkıntılık aşamasında bu şartın aranmamasının doğru olmadığı düşünülmektedir. O halde eylem, basit düzeyde, ani ve kesintili hareketlerle gerçekleştirilirse sarkıntılık düzeyinden bahsedilebilir⁶⁷. Artuk'a göre sarkıntılık "çocuğun edep ve iffetine dokunacak nitelikte şehvet duygusuyla vücuda temas biçiminde gerçekleştirilen ani hareketler⁶⁸"dir.

Keza Yargıtay bir kararında sarkıntılık eylemlerinin ani ve kesik hareketler şeklinde olması gerektiğini aksi halde basit cinsel istismar suçunun oluşacağını belirtmiştir⁶⁹. Yine Yargıtay arkadan gelerek

⁶⁴ "Mağdurenin aşamalarındaki özünde değişmeyen ve tutarlı beyanlarından, oturdukları sitenin bahçesinde oyun oynarken su içmek amacıyla yönetim odasına girmesinin ardından aynı zamanda site yöneticisi olan sanığın, mağdureye yönelik, hiçbir bedensel temasta bulunmaksızın gel seninle öpüşelim, sevişelim şeklinde sözler söylemesi, bir başka gün, yine yönetim odasında cinsel organını çıkartarak mağdureye bunu yala, öp, ısır, seninle sevişelim şeklinde sözler söylemesi eylemleri bir bütün olarak zincirleme şekilde 5237 Sayılı TCK'nın 105. maddesinde düzenlenen cinsel taciz suçunu oluşturduğunu"nu belirtmiştir" Yargıtay, 14. Ceza Dairesi, E. 2016/1675, K. 2016/2815, T. 22.3.2016 - www.kazanci.com et:27.02.2017

⁶⁵ Ayrıca bkz. Yargıtay, 14. Ceza Dairesi, E. 2014/2055, K. 2016/1241, T. 15.2.2016, Yargıtay 14. Ceza Dairesi E.2014/3380, K.2016/2793, T. 22.3.2016 - www.kazanci.com et:27.02.2017

⁶⁶ TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.338

⁶⁷ KOCA & ÜZÜLMEZ, s.300

⁶⁸ ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.229

⁶⁹ Yargıtay 14. CD 25.5.2015, 2015/2261E., 2015/6685K - www.kazanci.com et:04.03.2017

kalçaya dokunma eyleminin sarkıntılık düzeyinde kalan basit cinsel istismar suçunu oluşturduğunu belirtmiştir⁷⁰.

Getirilen düzenlemede sarkıntılık düzeyinde kalan basit cinsel istismar eyleminin çocuk tarafından gerçekleştirilmesi halinde soruşturma ve kovuşturma yapılması mağdurun, velisinin veya vasisinin şikayetine tabi tutulmuştur.

1.1.4. Suçun Nitelikli Unsurları

1.1.4.1.Daha Az Cezayı Gerektiren Nitelikli Hal

1.1.4.1.1. Sarkıntılık

Mağdurun vücut bütünlüğünü ihlal eden cinsel davranışın sarkıntılık düzeyinde kalması halinde verilecek ceza indirilerek verilir⁷¹. Suçun temel hali ile sarkıntılık arasındaki fark ise sarkıntılık eyleminin vücuda yapılan hareketin ani olması ve devamlılık arz etmemesidir⁷². Bedeni temasta devamlılık söz konusu ise bu suçun temel şeklini oluşturur⁷³.

1.1.4.2.Daha Ağır Cezayı Gerektiren Nitelikli Haller

1.1.4.2.1. Suçun Vücuda Organ Ve Sair Cisim Sokulması Suretiyle Gerçekleştirilmesi

Yukarıda da belirtildiği gibi on beş yaşını doldurmamış veya doldurmuş olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş çocukların rızalarına herhangi bir değer

⁷⁰ Yargıtay 14. CD 7.7.2014, 2012/13719E., 2014/9186K. - www.kazanci.com et:04.03.2017

⁷¹KOCA & ÜZÜLMEZ, s.324

⁷² ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.232

⁷³ ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.233

atfedilmemiştir⁷⁴. Bu nedenle bu gruba giren çocukların nitelikli hale de rıza göstermeleri gibi bir durumun değerlendirilmesi söz konusu dahi olamaz. Ayrıca on beş yaşını doldurmuş ve fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş olan çocuklara karşı eylem, cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedenle işlenmişse suç meydana gelmektedir⁷⁵. Başka bir deyişle on beş yaşını tamamlamış ve fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş olan çocukların rızalarına değer verilmektedir.

Tüm bunların yanında on beş yaşını doldurmamış veya doldurmuş olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş ya da on beş yaşını doldurmuş ve fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş olan çocuğa cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedenle ile failin kendi vücuduna organ sokturması halinde suçun temel şekli meydana gelir. Zira kanun nitelikli hal olarak mağdurun vücuduna organ veya sair cisim sokulması aranmıştır⁷⁶.

Suçun bu nitelikli şeklinin erkek veya kadın tarafından, aynı veya farklı cinse karşı işlenmesi mümkündür⁷⁷. Nitelikli halin meydana gelmesinde daha ağır ceza verilmektedir.

1.1.4.2.2. Suçun Birden Fazla Kişi Tarafından Birlikte İşlenmesi

Suçun en az iki kişi tarafından işlenmesi gerekir. Birden fazla kişinin, gerçekleştirilen eylemde müşterek fail sayılmasını gerektirecek derecede katkıda bulunması gerekir⁷⁸. Eş deyişle irade birliğinin varlığı⁷⁹ yani icra hareketlerinin müşterek fail sorumluluğunu

⁷⁴ ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.234

⁷⁵KOCA & ÜZÜLMEZ,, s.321

⁷⁶KOCA & ÜZÜLMEZ, s.321

⁷⁷ ŞAHBAZ, 1. Cilt, s.1237

⁷⁸KOCA & ÜZÜLMEZ, s.322

⁷⁹ ŞAHBAZ, 1. Cilt, s.1237

doğuracak şekilde olması gerekir⁸⁰. Kişinin suçta azmettiren veya yardım eden sıfatıyla yer alması halinde bu fıkranın uygulanması mümkün değildir⁸¹.

Nitelikli haller arasında yer verilmesinin nedeni birden fazla sayıda olan faillerin mağduru çok daha kolay baskı altına olma olanağının bulunması ve suçu daha rahat işleyebilmesidir.

1.1.4.2.3. Suçun İnsanların Toplu Olarak Bir Arada Yaşama Zorunluluğunda Bulunduğu Ortamların Sağladığı Kolaylıktan Faydalanmak Suretiyle İşlenmesi

Suçun insanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamlar özellikle cinsel içerikli fiillerin aha kolay gerçekleştirilmesine imkan vermektedir⁸². Kanun koyucu failin bu kolaylıkları kötüye kullanmasının önüne geçmek istemiştir⁸³.

1.1.4.2.4. Suçun Üçüncü Derece Dâhil Kan veya Kayın Hısımlığı İlişkisi İçinde Bulunan Bir Kişiye Karşı Ya Da Üvey Baba, Üvey Ana, Üvey Kardeş veya Evlat Edinen Tarafından İşlenmesi

Nitelikli halde sayılan şekilde kişisel ilişkilerin varlığı mağdurun direncini azaltan bir olgudur. Aynı failin bu kişilerce işlenmesi toplumda infial yaratacak türdendir⁸⁴. Nitelikli halin uygulanabilmesi için ayrıca nüfuz ilişkisinin bulunması aramaz, yalnızca kanunun aradığı şekilde akrabalık ilişkisinin bulunması yeterlidir⁸⁵.

⁸⁰ ŞAHBAZ, 1. Cilt, s.1237

⁸¹ ŞAHBAZ, 1. Cilt, s.1237

⁸² ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.235

⁸³ ŞAHBAZ, 1. Cilt, s.1238

⁸⁴ ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.235

⁸⁵ ÖZBEK & DOĞAN & BACAKSIZ & TEPE, s.358

Ayrıca hükme göre evlat edinme ile birlikte anne ve babaya ait görev ve sorumluluklar evlat edinen kişiye geçeceğinden eylem evlatlığa karşı gerçekleştirilirse yine ceza arttırılır⁸⁶.

Nitelikli hal düzenlenirken hükümde bu kişilerin kim olduğuna dair açıklama yapılmamıştır. Bu nedenle yakınlık derecesinin medeni kanun kurallarına göre belirlenmesi gerekir^{87,88,89}.

1.1.4.2.5. Suçun Vasi, Eğitici, Öğretici, Bakıcı, Koruyucu Aile Veya Sağlık Hizmeti Veren Ya Da Koruma, Bakım Veya Gözetim Yükümlülüğü Bulunan Kişiler Tarafından İşlenmesi

Vasi, “vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukuki işlemlerde onu temsil etmekle yükümlü olan⁹⁰” ve Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından tayin edilen kişidir⁹¹. Eğitici, öğretici veya bakıcının resmi ya da özel bir kurum veya kuruluş tarafından istihdam edilmiş olması şart değildir. Yaptığı iş karşılığında ücret alıp almaması da önem taşımamaktadır⁹². “Sağlık hizmeti veren veya koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunanlar ise, mağdur çocuğun terbiye, nezaret veya koruması altına bırakıldığı kişilerdir⁹³.”

Sayılan kişilerin statülerinden faydalanarak mağdur üzerinde istismar suçunu kolaylıkla işlemeleri mümkündür⁹⁴. Kanun koyucu hem bu kolaylık hem mağdurun kendisini korumasındaki güçlük nedeniyle cezada arttırımı düzenlemiştir⁹⁵.

⁸⁶ ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.236

⁸⁷ ŞAHBAZ, 1. Cilt, s.1238

⁸⁸, ÖZBEK & DOĞAN & BACAKSIZ & TEPE, s.358

⁸⁹KOCA & ÜZÜLMEZ, s.322

⁹⁰ 4721 Sayılı Yasa m.403/f.1 – www.kazanci.com e.t.:22.04.2017

⁹¹ ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.236

⁹²TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.374

⁹³TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.374

⁹⁴ ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.236

⁹⁵ ŞAHBAZ, 1. Cilt, s.1238

Burada failin bakım ve koruma yükümlülüğüne sahip olması yeterlidir. Ayrıca nüfuzun kötüye kullanılması aranmaz⁹⁶.

1.1.4.2.6. Suçun Kamu Görevinin Veya Hizmet İlişkisinin Sağladığı Nüfuz Kötüye Kullanılmak Suretiyle İşlenmesi

Mağdur ile fail arasında hizmet ilişkisinin bulunması gerektiği aranmış ise de bu tek başına yeterli değildir. Ayrıca nüfuzun kötüye kullanılması gerekir. Keza aynı şekilde kişinin kamu görevinin sağladığı nüfuzun kötüye kullanılarak eylemi gerçekleştirmesi gerekir⁹⁷.

Yargıtay'a göre hizmet ilişkisinin geçici nitelikte olmaması gerekmektedir⁹⁸.

1.1.4.2.7. Cinsel İstismarın, Birinci Fıkranın (A) Bendindeki Çocuklara Karşı Cebir Veya Tehditle Ya Da (B) Bendindeki Çocuklara Karşı Silah Kullanmak Suretiyle Gerçekleştirilmesi

Dördüncü fıkroda düzenlenen nitelikli hale göre suçun, on beş yaşını tamamlamamış, tamamlasa dahi eylemin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı cebir veya tehditle işlenmesi durumunda cezada artırım yapılacaktır⁹⁹. Zira anılan çocuklara yönelik suçun meydana gelmesi için cebir veya tehdit kullanılmasına gerek yoktur. Bu nedenle ayrıca cezayı artıran nitelikli hal olarak düzenlenmiştir¹⁰⁰.

Buna karşılık on beş yaşını tamamlamış ve eylemin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş olan çocuklara karşı suçun basit

⁹⁶ÖZBEK & DOĞAN & BACAĞSIZ & TEPE, s.359

⁹⁷TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.359

⁹⁸ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.238

⁹⁹KOCA & ÜZÜLMEZ, s.323

¹⁰⁰ÖZBEK & DOĞAN & BACAĞSIZ & TEPE, s.360

halinin meydana gelmesi için cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen bir neden bulunması gerekir. Görüldüğü gibi cebir ve tehdit suçun unsuru olduğu için ayrıca cezayı artıran nitelikli hal olarak değerlendirilemez¹⁰¹. Ancak hükümde anılan çocuklara karşı suçun silahla işlenmesi nitelikli hal olarak düzenlenmiştir.

Silah deyiminden ise “ateşli silahlar, patlayıcı maddeler ile saldırı ve savunmada kullanılmak üzere yapılmış her türlü kesici, delici veya bereleyici alet¹⁰²” anlaşılır. Nitelikli halin gerçekleşmesi için silahın illa ateşlenmesine veya doğrultulmasına gerek yoktur. Mağdurun iradesini etkileyecek nitelikte olması yeterlidir¹⁰³.

1.1.4.2.8. Suç Sonucu Mağdurun Bitkisel Hayata Girmesi Veya Ölümü

5237 sayılı TCK'nin 23. maddesine¹⁰⁴ göre failin ağır neticeden sorumlu tutulabilmesi için en azından taksirle hareket etmiş olması gerekir¹⁰⁵. Bu nedenle faile daha fazla ceza verilmesi düzenlenmiştir.

1.1.4.2.9. Cinsel İstismar İçin Başvurulan Cebir Ve Şiddetin Kasten Yaralama Suçunun Ağır Neticelerine Neden Olması Hâli

Cebir veya şiddet kullanılarak gerçekleştirilen cinsel istismar eyleminde her yaralamadan dolayı ayrıca ceza verilmemektedir. Eş deyişle eylemin kasten yaralama suçunun temel şeklini oluşturacak düzeyde olması halinde ayrıca cezaya hükmedilmez¹⁰⁶.

¹⁰¹TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.375

¹⁰² 5237 Sayılı Yasa m.6/f.1/b.f – www.kazanci.com e.t.:22.04.2017

¹⁰³ÖZBEK & DOĞAN & BACAĞSIZ & TEPE, s.360

¹⁰⁴ 5237 Sayılı Yasa m.23: “Bir fiilin, kastedilenden daha ağır veya başka bir neticenin oluşumuna sebebiyet vermesi halinde, kişinin bundan dolayı sorumlu tutulabilmesi için bu netice bakımından en azından taksirle hareket etmesi gerekir.” – www.kazanci.com e.t.:22.04.2017

¹⁰⁵ÖZBEK & DOĞAN & BACAĞSIZ & TEPE, s.361

¹⁰⁶ ŞAHBAZ, 1. Cilt, s.1239

Ancak gerçekleştirilen davranış kasten yaralamanın ağır neticelerine neden olursa bu durumda neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama hükümlerinden ayrıca ceza verilecektir¹⁰⁷.

1.1.5. Hukuka Aykırılık

On beş yaşını tamamlamamış, tamamlasa dahi eylemin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklar açısından rızanın bir değeri bulunmamaktadır. Bu çocuklara karşı gerçekleştirilen bedensel temas içeren tüm eylemler cinsel istismar suçunu oluşturacaktır. Aksine on beş yaşını doldurmuş ancak on sekiz yaşını doldurmamış, eylemin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş olan çocuklar açısından rızanın varlığı değer taşımaktadır. Ancak bu durumda cinsel ilişki meydana gelmişse TCK m.104'ün uygulama alanı düşünülmelidir¹⁰⁸.

Hastanın rızasının olduğu durumlarda hekim müdahalesi ilgilinin rızası ve hekimlik mesleğine ilişkin hakların kullanılması açısından hukuka uygun kabul edilmelidir¹⁰⁹.

Özbek vd. göre Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) m. 75 vd. hükümlerine göre yapılan müdahaleler de hukuka aykırılığı ortadan kaldırır. Zira burada kanun hükmünün ve hekimlik mesleğinin uygulanması söz konusudur¹¹⁰.

Bu çalışmada CMK m.75¹¹¹ hükmüne göre karar alınması halinde dahi muayene olacak kişinin rızasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Zira ülkemiz tarafından 03.12.2003 tarihinde kabul edilen, 20 Nisan 2004 tarih ve 25439 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Biyoloji Ve Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları ve İnsan Haysiyetinin Korunması Sözleşmesi: İnsan

¹⁰⁷KOCA & ÜZÜLMEZ, s.324

¹⁰⁸TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.368

¹⁰⁹ÖZBEK & DOĞAN & BACAKSIZ & TEPE, s.361

¹¹⁰ÖZBEK & DOĞAN & BACAKSIZ & TEPE, s.361

¹¹¹“Bir suça ilişkin delil elde etmek için şüpheli veya sanık üzerinde iç beden muayenesi yapılabilmesine ya da vücuttan kan veya benzeri biyolojik örneklerle saç, tükürük, tırnak gibi örnekler alınabilmesine; Cumhuriyet savcısı veya mağdurun istemiyle ya da re'sen hakim veya mahkeme, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı tarafından karar verilebilir.”

– www.kazanci.com et:04.03.2017

Hakları Ve Biyotıp Sözleşmesi'nin 5. ve 6. maddeleri uyarınca sağlık alanında herhangi bir müdahale bulunmadan önce kişinin müdahaleye açıkça bilgilendirilmiş şekilde ve özgürce rıza göstermesi gerekmektedir. Yine bu kişinin küçük olması durumunda temsilcisinin veya kanun tarafından belirlenen makam, kişi veya kuruluşun izni gereklidir. Ancak yaşıyla doğru orantılı olarak küçüğün de görüşünün alınması gerekmektedir.

Yine Anayasa m.90/5-c.3¹¹² bakıldığında usulüne göre yürürlüğe konan temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası sözleşmelerin kanunlardan farklı hükümler içermesi halinde, sözleşme hükümlerinin uygulanacağı belirtilmektedir. Hal böyle iken muayene olacak kişinin rızası olmasa dahi kanun hükmünün uygulanmasından bahsetmek olanaksızdır. Sözleşme hükümlerinin kanundan üstün tutularak uygulanması gerekir. Zira İnsan Hakları Ve Biyotıp Sözleşmesi temel hak ve hürriyetlere ilişkin bir sözleşmedir.

1.1.6. Manevi Unsur

Tezcan vd. göre çocukların cinsel istismarı suçu genel kast ve olası kastla işlenebilir. Olası kasta mağdurun 15 yaşını doldurmama ihtimalinin göze alınması örnek gösterilebilir¹¹³.

Bu çalışmada failin yaşını araştırma zahmetine girmemekte ve ne olursa olsun düşüncesi ile vücut dokunulmazlığını ihlal etmekte veya cinsel ilişkiye girdiği düşünülmektedir.

Yine fail, mağdurun on beş yaşını doldurduğunu düşünerek cinsel birlikteliği gerçekleştirmiş olabilir. Bu durumda olası kasttan bahsetmenin mümkün olmadığı düşünülmektedir. Burada TCK'nın 30. maddesi uyarınca kişinin hataya düşüp düşmediği araştırılmalıdır. Zira Yargıtay sanığın savunmasında yaş konusunda hataya düştüğünü belirtmesi halinde bunun suç

¹¹² “Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır.” – www.kazanci.com et:04.03.2017

¹¹³ TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.368

tarihindeki ana göre araştırılması gerektiğini belirtmiştir¹¹⁴. Keza mağdurun yaşında hataya düşüldüğüne ilişkin savunmanın sanık veya müdafii tarafından yapılması gerekmektedir. Aksi halde mahkemece resen araştırılması gerekmez¹¹⁵.

Özbek vd. göre ise suç ancak genel kast ile işlenebilir. Filin saiki önemli değildir¹¹⁶.

1.1.7. Teşebbüs

Çocukların cinsel istismarı suçu açısından teşebbüs mümkündür. Suç, basit hali için vücuda temas edilmesiyle ve nitelikli hali içinse sair cisim veya organ sokulmasıyla tamamlanmaktadır. Fail eylemini elinde olmayan bir nedenle tamamlayamazsa teşebbüs hükümleri uygulanır. TCK m.301/1 açısından icra hareketleri kısımlara bölünebildiği ölçüde teşebbüs gündeme gelmektedir¹¹⁷.

Yine cinsel istismar suçu açısından eğer fail icra hareketlerine başladıktan sonra gönüllü olarak vazgeçerse veya kendi çabalarıyla suçun tamamlanmasını engellerse teşebbüsten dolayı ceza almaz. Ancak o ana kadar gerçekleştirilen hareketler başka bir suç oluşturuyorsa yalnızca o eylemden dolayı cezalandırılır¹¹⁸.

Nitelikli cinsel istismar suçunda (TCK m.103/2) eyleme elverişli hareketlerle başlanmasına rağmen icra hareketi tamamlanmadan gönüllü vazgeçilirse fail suçun basit halinden (TCKm.103/1) sorumlu olur^{119,120}. Nitekim Yargıtay'da aynı görüştedir¹²¹.

¹¹⁴ Yargıtay 14. CD 28.1.2013, 2011/8414E., 2013/638K. – www.kazanci.com et:04.03.2017

¹¹⁵ TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.368

¹¹⁶ ÖZBEK & DOĞAN & BACAĞSIZ & TEPE, s.361

¹¹⁷ TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.368, 369

¹¹⁸ TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.369

¹¹⁹ KOCA & ÜZÜLMEZ, s.324

¹²⁰ ÖZBEK & DOĞAN & BACAĞSIZ & TEPE, s.362

¹²¹ “TCK'nın 35. maddesine göre sanıklar hakkında teşebbüs hükümlerinin uygulanabilmesi için işlemeyi kastettikleri nitelikli cinsel istismar suçunu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da ellerinde olmayan nedenlerle tamamlayamamalarının gerektiği, dosya kapsamına ve olay yerinin özelliklerine göre mağdurenin vücuduna organ veya sair cisim sokmayı engelleyen mağdurenin aşılabilir mukavemeti dışında harici bir engel bulunmadığından sanıkların suçun icra hareketlerinden gönüllü vazgeçtiğinin kabul edilmesi gerektiği, bu durumda sabit ve tamam olan eylemlerinin TCK'nın 36. maddesi karşısında 5237 sayılı TCK'nın 103/1. maddesine uyan çocuğun basit cinsel istismarı suçunu oluşturacağı gözetilmeden, çocuğun nitelikli cinsel istismarı suçuna

1.1.8. İştirak

Bu suça iştirakin her hali mümkündür¹²². Cinsel istismar iştirak açısından özellik göstermemektedir¹²³. Cinsel davranışı gerçekleştiren birden fazla kişi var ise bunlar birlikte fail sayılırlar^{124,125}. Suça azmettirme ve yardım etme şeklinde iştirak de mümkündür. Bununla birlikte 103/3-a'da suçun birden fazla kişiyle birlikte işlenmesi hali cezada artırım yapılmasını gerektiren nitelikli hal olarak düzenlenmiştir¹²⁶.

1.1.9. İçtima

Cinsel istismar suçunda başvuru alan cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması hâlinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır¹²⁷. Başka bir deyişle cinsel istismar ve kasten yaralamanın neticesi sebebiyle ağırlaşmış şeklinden ayrı ayrı ceza söz konusu olur¹²⁸.

Cinsel istismar, aynı suç işleme iradesiyle değişik zamanlarda belirli aralıklarda aynı mağdura karşı gerçekleştirilmesi halinde TCK m.43 uyarınca zincirleme suç hükümleri uygulanacaktır¹²⁹. Ancak zincirleme suç için aynı kişiye karşı işlenmesi arandığından, farklı mağdurlara karşı gerçekleştirilen davranışlar, aynı suç işleme iradesi olsa bile ayrı ayrı cezalandırılır, zincirleme suç hükümleri uygulanmaz¹³⁰.

teşebbüsten cezalandırılmalarına karar verilmesi,” Yargıtay 14. CD 5.3.2012, 2011/1625E., 2012/2596K. – www.kazanci.com et:04.03.2017

¹²² ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.240

¹²³KOCA & ÜZÜLMEZ, s.325

¹²⁴TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.372

¹²⁵ÖZBEK & DOĞAN & BACAĞIZ & TEPE, s.362

¹²⁶KOCA & ÜZÜLMEZ, s.325

¹²⁷5237 Sayılı Yasa m.103/f.5 - www.kazanci.com. et:05.03.2017

¹²⁸KOCA & ÜZÜLMEZ, s.325

¹²⁹ ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.241

¹³⁰TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.370

Ayrıca fail, cinsel istismar suçu ile birlikte kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma suçunu da işlemişse¹³¹ şartları varsa hem çocukların cinsel istismarı hem de kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma suçundan cezalandırılması gerekir¹³². Yargıtay cinsel istismar suçunun gerçekleşmesinden önce veya sonra kişinin özgürlüğü kısıtlanmamış ise TCK m.109'u uygulamamaktadır¹³³. Zira bu durumda kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma davranışının, cinsel istismar suçu açısından araç suç olduğunun tespiti gerekir¹³⁴. Keza Yargıtay mağdurun tuvalete götürülerek istismar eyleminin gerçekleşmesinde ayrıca m.109 uyarınca ceza verilmesi gerektiğini belirtmiştir¹³⁵.

Bu çalışmada hürriyeti kısıtlama halinin cinsel istismar eylemi sırasında olması hali dar yorumlanması ve suç işlenmeden hemen önce veya sonra bu kısıtlamanın var olması halinde ceza verilmesi yoluna gidilmesi gerektiği düşünülmektedir.

1.1.10. Soruşturma Usulü

Çocukların cinsel istismarı suçunun basit hali ve nitelikli halleri şikayete tabi tutulmamış ve resen soruşturma, kovuşturma yapılması düzenlenmiştir. Bu durumda failin çocuk veya yetişkin olması fark yaratmamaktadır. Ancak 6545 sayılı yasanın 59. Maddesi ile getirilen sarkıntılık düzeyinde cinsel istismar suçu

¹³¹ 5237 Sayılı Yasa m.109/f.5: Suçun cinsel amaçla işlenmesi halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek cezalar yarı oranında artırılır. – www.kazanci.com et:05.03.2017

¹³²TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.370

¹³³TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.370

¹³⁴KOCA & ÜZÜLMEZ, s.326

¹³⁵ “Suça sürüklenen çocuk hakkında verilen beraat kararlarının incelenmesinde, oluş ile tüm dosya içeriğine göre; mağdurun kovuşturma evresinde, suça sürüklenen çocuğun kendisini parktaki tuvalete götürüp boğazını sıkarak yere yatırdıktan sonra anal yoldan cinsel organını soktuğunu, bir kere de her iki suça sürüklenen çocuğun kendisini danışman mevkiindeki mescede götürerek sırayla anal yoldan organ soktuklarını beyan etmesi, mağdurun soruşturma evresinde de benzer anlatımlarda bulunması, Adli Tıp Kurumu 6. İhtisas Kurulunun 16.02.2015 tarihli raporuna göre mağdurun beyanlarına ana hatları ile itibar edilebileceğinin belirtilmesi, bu anlatımları destekler mahiyette suça sürüklenen çocuk ...'in aşamalarda, ...'in kendisine parkta bulunan umumi tuvalet içinde mağdura nitelikli cinsel istismarda bulunduğunu söylediğini beyan etmesi karşısında, suça sürüklenen çocuk ...'in mağdura karşı zincirleme şekilde beden veya ruh sağlığını bozacak şekilde çocuğun nitelikli cinsel istismarı ve kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçlarını işlediği sübut bulunduğu halde TCK'nın 103/2-3-4-6-43 ve 109/2-3-b-f-5, 43 maddeleri uyarınca mahkûmiyeti yerine oluşa uygun düşmeyen yazılı gerekçeyle beraatine karar verilmesi,” Yargıtay 14 CD 19.1.2016, 2015/6175E., 2016/379K. – www.kazanci.com et:05.03.2017

açısından ise bir farklılık getirilmiştir. Buna göre sarkıntılık düzeyinde kalan eylemde eğer fail yetişkin ise suç resen soruşturulması/kovuşturulması gereken bir fiil halini almaktadır. Ancak fail çocuk ise bu durumda suç şikayete tabidir¹³⁶. Şikayet hakkını kullanabilecek kişiler kanunda sayılmıştır. Buna göre soruşturma ve kovuşturma yapılması mağdurun, velisinin veya vasisinin şikâyetine bağlıdır.

Sarkıntılık düzeyinde kalan eylemin iştirak halinde işlenmesi durumunda suçu işleyen çocuk, ancak azmettiren veya yardım eden yetişkin olursa, yetişkinin de soruşturulması/kovuşturulması için fiil hakkında şikayette bulunulması gerekmektedir. Zira burada fail çocuktur. Bunun yanında fail yetişkin, azmettiren veya yardım eden çocuk olursa bu durumda suç şikayete tabi olmadığından şikayet aranmaksızın resen soruşturulması/kovuşturulması mümkündür. Son olarak iştirak halinde gerçekleştirilen istismar eyleminde hem yetişkin hem çocuk fail bulunması durumunda, ortada tek fiil olduğundan ve yetişkinler için şikayet aranmadığından çocuk fail açısından da şikayet aranmayacaktır¹³⁷.

1.2.CİNSEL TACİZ

1.2.1. Genel Olarak

Cinsel taciz sözlük anlamıyla “Ahlaksızca, ulu orta veya gizlice söz ve davranışlarla karşı cinse eziyet etme, tedirginlik ve sıkıntı verme¹³⁸” olarak tanımlanmıştır. Polat’a göre cinsel taciz, “kişinin iradesine bir müdahale içeren cinsel yönden çıkar elde etme, baskı kurma, küçük düşürmeye yönelik bir kişiye, zor, emir, tehdit ya da baskı yoluyla yapılan ve rahatsız edici rencide edici, aşağılayıcı, tedirgin eden, utandıran, istenmeyen ya da ısrarcı cinse içerikli davranışlardır¹³⁹.” Türk Ceza Kanunu açısından ise bir kişiyi cinsel yönden rahatsız etme davranışdır¹⁴⁰.

¹³⁶ÖZBEK & DOĞAN & BACAĞIZ & TEPE, s.365

¹³⁷KOCA & ÜZÜLMEZ, s.326

¹³⁸www.tdk.gov.tr – et:11.03.2017

¹³⁹POLAT, *Şiddet*, s.50

¹⁴⁰KOCA & ÜZÜLMEZ, s.335

1.2.2. Korunan Hukuki Yarar

Bir kişinin cinsel bütünlüğü sadece vücut bütünlüğünün bozulmasıyla değil aynı zamanda sözü olarak veya davranışlarla da ihlal edilebilir¹⁴¹. Kanun koyucu vücut dokunulmazlığını ihlal eden boyuta gelmeyen eylemleri de ayrıca cezalandırarak cinsel bütünlük ile özgürlüğün daha geniş çerçevede korunmasını istemiştir^{142,143}.

1.2.3. Suçun Maddi Unsurları

1.2.3.1.Fail

Kanunda fail yönünden herhangi bir farklılığa gidilmediğinden cinsel taciz suçu erkek veya kadın tarafından işlenebilir¹⁴⁴. Bu suç farklı veya aynı cinsler arasında işlenebilir ve failin yaşı genel hükümler dışında değer taşımaz¹⁴⁵.

1.2.3.2.Mağdur

Suç kadın veya erkek herkese karşı işlenebilir¹⁴⁶. Cinsel taciz suçu bakımından mağdurun yaşı önemli değildir¹⁴⁷.Keza suçun çocuklara karşı işlenmesi konusunda öğretide görüş ayrılığı mevcuttur.

Koca vd. göre suç çocuklara veya yetişkinlere karşı işlenebilir. Çocuğa karşı gerçekleştirilen eylemler cinsel istismar boyutuna geçmedikçe taciz kapsamında değerlendirilmelidir¹⁴⁸.

¹⁴¹KOCA & ÜZÜLMEZ, s.336

¹⁴²ÖZBEK & DOĞAN & BACAKSIZ & TEPE, s.380

¹⁴³TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.384

¹⁴⁴ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.252

¹⁴⁵ÖZBEK & DOĞAN & BACAKSIZ & TEPE, s.380

¹⁴⁶KOCA & ÜZÜLMEZ, s.336

¹⁴⁷Dursun, S., Türk Ceza Hukuku'nda Cinsel Suçlara Genel Bir Bakış, *Ceza Hukuku Derneği*, 57-73, 2014, s.62,63

¹⁴⁸KOCA & ÜZÜLMEZ, s.336

Özbek vd. göre 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na 6545 sayılı yasanın 61. maddesi ile çocukların da cinsel taciz suçunun mağduru olabileceği hükmü getirildiğinden çocuğun vücut bütünlüğünü ihlal etmeyen, m.103 kapsamına girmeyen ve rahatsız edici özelliği olan eylemler çocuğa karşı da işlenebilir¹⁴⁹.

Artuk vd. göre bu suçun mağdurunun çocuk olması da mümkündür. Zira 6545 sayılı yasa ile getirilen düzenleme ile çocuğa karşı işlenmesi daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hal olarak düzenlenmiştir¹⁵⁰.

Tezcan vd. göre 6545 sayılı yasa ile eylemin çocuğa karşı işlenmesi durumunda ceza artırımı getirilerek, TCK m.105'in çocuklar için uygulanabileceği düzenlenmiştir. Ancak buna rağmen bedensel temas içermeyen her davranışın mutlaka cinse taciz suçunu oluşturduğunu söylemek mümkün değildir¹⁵¹.

1.2.3.3.Suçun Konusu

Cinsel taciz suçunu oluşturan eylemler ile muhatap olan kişi¹⁵² ve bu hareketlerin yöneldiği kişinin cinsel bütünlüğüdür¹⁵³.

1.2.3.4.Fiil

Cinsel taciz suçunda yasaklanan fiil bir kişiyi cinsel olarak taciz etmektir¹⁵⁴. Davranışın vücut dokunulmazlığını ihlal etmemesi gerekir¹⁵⁵. Vücut dokunulmazlığı ihlal edildiği takdirde cinsel saldırı veya cinsel istismar suçu gündeme gelecektir¹⁵⁶. Fiilin mağdurun vücut dokunulmazlığını ihlal etmemekle

¹⁴⁹ÖZBEK & DOĞAN & BACAKSIZ & TEPE, s.381

¹⁵⁰ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.252

¹⁵¹TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.384, 385

¹⁵²KOCA & ÜZÜLMEZ, s.336

¹⁵³ÖZBEK & DOĞAN & BACAKSIZ & TEPE, s.380

¹⁵⁴ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.250

¹⁵⁵TANERİ, G., *Uygulama ve Doktrinden Kürsü'ye Onaylanmış Örnek Hükümlerle 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Sık Karşılaşılan Suçlar*, Bilge Y., Ankara, 2014, s.280, 281

¹⁵⁶KOCA & ÜZÜLMEZ, s.337, 338

birlikte cinsel dokunulmazlığına yönelik olması gerekir¹⁵⁷. Kanunda hangi davranışların cinsel taciz sayılacağı belirtilmemiştir¹⁵⁸.

Cinsel taciz, madde gerekçesinde de açıklanmış ve tanımı yapılmıştır. Buna göre cinsel taciz, kişinin cinsel yönden, ahlâk temizliğine aykırı olarak mağdurun rahatsız edilmesidir¹⁵⁹.

“Suçun oluşumu için cinsel arzuların tatmin amacıyla hareket edilmesi gerekli değilse de kişiyi rahatsız eden ve sıkıntıya sokan cinsel amaçlı davranışların varlığı gerekir¹⁶⁰.” Yani cinsel amaçlı olmayan davranış cinsel taciz olarak değerlendirilemez¹⁶¹.

Yargıtay 14 CD 09.10.2012 tarih, 2011/12573 E., 2012/9706 K. sayılı kararında sanıkların mağdura yönelik herhangi bir cinsel eylemde bulunmadan, aynı zamanda hareketin hayasızca hareket boyutuna ulaşmadan kısa süreli pantolonlarının fermuarları ile oynamalarının suç teşkil etmeyeceğini belirtmiştir¹⁶².

Yine suçun oluşabilmesi için davranışın cinsel yönden rahatsız edici niteliğe ulaşması¹⁶³, failin cinsel amaçla hareket etmesi gerekir¹⁶⁴. Rahatsız edici ve cinsel içerikli olmayan davranışlar bu suçu oluşturmayacaktır¹⁶⁵. Bu nedenle gerçekleştirilen davranışta cinsel amaç saptanamazsa cinsel tacizden değil ancak farklı bir suçun oluşumundan bahsedilebilir¹⁶⁶. Ayrıca suçu oluşturan davranışların mağdurun bilgisine ulaşacak nitelikte olması gerekir¹⁶⁷.

Rahatsız edici nitelik kişiden kişiye, olaydan olaya değişen göreceli bir kavramdır, herhangi bir tanımı bulunmamaktadır. Tamamıyla olayın hal ve şartlarına göre düşünölmeli ve belirlenmelidir.

¹⁵⁷ Dursun, S., Türk Ceza Hukuku'nda Cinsel Suçlara Genel Bir Bakış, *Ceza Hukuku Derneği*, 57-73, 2014, s.61

¹⁵⁸ TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.385

¹⁵⁹ Bkz. Madde Gerekçesi www.kazanci.com et:11.03.2017

¹⁶⁰ KOCA & ÜZÜLMEZ, s.337

¹⁶¹ ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.250

¹⁶² TANERİ, G., s.280, 281

¹⁶³ TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.386

¹⁶⁴ Dursun, S., Türk Ceza Hukuku'nda Cinsel Suçlara Genel Bir Bakış, *Ceza Hukuku Derneği*, 57-73, 2014, s.61

¹⁶⁵ ÖZBEK & DOĞAN & BACAKSIZ & TEPE, s.383

¹⁶⁶ KOCA & ÜZÜLMEZ, s.337

¹⁶⁷ ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.251

Suçun oluşabilmesi için aranan diğer şart ise fiilin mağdur hedef alınarak yapılmasıdır¹⁶⁸. Eğer hareketler belirli bir kişiyi hedef almıyorsa bu durumda hayasızca hareket veya müstehcenlik suçlarının oluşup oluşmadığı tartışılabilir¹⁶⁹. Yargıtay da kararlarında mağdurun doğrudan hedef alınmasını aramaktadır¹⁷⁰.

Yine mağdura karşı gerçekleştirilen davranış Türk Ceza Kanunu'nun 134. maddesinde düzenlenen özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu da oluşturabilir. Yargıtay bir kararında mağdurenin eteğinin altından fotoğrafının çekilmesi halinde özel hayatın gizliliği suçunun oluşacağı, cinsel taciz suçunun oluşmayacağı belirtilmiştir¹⁷¹.

“Cinsel taciz suçu serbest hareketli bir suçtur¹⁷².” Maddi unsuru oluşturan eylem söz, yazı, veya herhangi bir davranışla gerçekleştirilebilir¹⁷³. Tezcan vd. göre bu davranışlara örnek olarak “laf atmak, cinsel ilişki teklifinde bulunmak, kendisini evine almasını istemek, cinsel içerikli mektuplar yazmak, şehvet içerikli mesajlar yollamak, ıslık çalmak, el-kol hareketi yapmak, cinsel organını teşhir etmek¹⁷⁴” davranışlar verilebilir.

Bu çalışmada mağdurun internet üzerinden çıplak fotoğraflarının, kamera açıp mahrem bölgelerinin gösterilmesinin istenmesinin de bu suç kapsamında değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

¹⁶⁸ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.251

¹⁶⁹KOCA & ÜZÜLMEZ, s.338

¹⁷⁰Yargıtay 14 CD 15.20.2012 tarih, 2011/9947 E., 2012/9963 K., Yargıtay 14 CD 17.12.2012 tarih, 2011/13675 E., 2012/13168 TANERİ, s.295, 299

¹⁷¹Yargıtay 14 CD 10.09.2012 tarih, 2011/8459 E., 2012/8167 K. TANERİ, s.300

¹⁷²ÖZBEK & DOĞAN & BACAKSIZ & TEPE, s.384

¹⁷³TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.387

¹⁷⁴TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.387

1.2.4. Suçun Nitelikli Unsurları

1.2.4.1.Daha Ağır Cezayı Gerektiren Nitelikli Haller

1.2.4.1.1. Cinsel Taciz Eyleminin Çocuğa Karşı Gerçekleştirilmesi

6545 sayılı yasa ile getirilen değişiklikle çocukların daha etkin korunabilmesi maksadıyla eylemin çocuğa karşı gerçekleştirilmesi hali daha fazla cezayı gerektiren bir hal olarak düzenlenmiştir¹⁷⁵.

1.2.4.1.2. Suçun Kamu Görevinin Veya Hizmet İlişkisinin Ya Da Aile İçi İlişkinin Sağladığı Kolaylıktan Faydalanılarak İşlenmesi

Cinsel istismar suçunda olduğu gibi cinsel taciz suçunda da kamu görevi ve hizmet ilişkisi nitelikli haller arasında düzenlenmiştir. Buna göre kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı kolaylıktan yararlanılarak suçun işlenmesi hali daha ağır cezayı gerektirir¹⁷⁶. Ancak burada nüfuzun kötüye kullanılmasına gerek yoktur, yalnızca kolaylıktan yararlanmak yeterlidir¹⁷⁷.

Maddede geçen aile içi ilişki içinse öğretide görüş ayrılığı mevcuttur.

Artuk vd. göre fail ile mağdurun aynı aileye mensup kişiler olması şart değildir. Önemli olan bu kişilerin aile içinde yaşamasıdır¹⁷⁸.

Malkoç'a göre fail ile mağdurun aynı aileye mensup olması şart değildir. Aynı aile içinde yaşanması yeterlidir. Zira burada önemli olan aile içinde yaratılan güven, sevgi ve saygının kötüye kullanılması ile ortamın sağladığı kolaylıktan faydalanılmasıdır¹⁷⁹.

Tezcan vd. göre ise fail ile mağdurun aynı aileye mensup olması şarttır. Bir arada yaşamaları yeterli değildir¹⁸⁰.

¹⁷⁵KOCA & ÜZÜLMEZ, s.339

¹⁷⁶ ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.253

¹⁷⁷ÖZBEK & DOĞAN & BACAKSIZ & TEPE, s.385

¹⁷⁸ ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.253

¹⁷⁹ , İ., *Açıklamalı Türk Ceza Kanunu 2. Cilt*, Ankara, 2013, s.1863

¹⁸⁰TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.390

1.2.4.1.3. Suçun Vasi, Eğitici, Öğretici, Bakıcı, Koruyucu Aile Veya Sağlık Hizmeti Veren Ya Da Koruma, Bakım Veya Gözetim Yükümlülüğü Bulunan Kişiler Tarafından İşlenmesi

Bu nitelikli hale ilişkin açıklamalar TCK m.103 çocukların cinsel istismarı suçu başlığı altında da yapılmıştır. Oraya atıf yapmakla yetinilmiştir. Ancak diğer açıklamalardan farklı olarak cinsel taciz suçu yönünden nüfuzun kötüye kullanılması şartı bulunmamaktadır¹⁸¹.

1.2.4.1.4. Suçun Aynı İşyerinde Çalışmanın Sağladığı Kolaylıktan Faydalanmak Suretiyle İşlenmesi

Bu nitelikli halin oluşması için fail ile mağdurun aynı iş yerinde çalışması yeterli olmayıp ayrıca bu durumun suçun işlenmesinde kolaylık sağlaması da gerekmektedir. Yine fail ile mağdur arasında alt-üst ilişkisinin olması gerekmez. Nitelikli hal bakımından işyerinin özel veya kamuya ait olması arasında ayırım gözetilmemiştir¹⁸².

1.2.4.1.5. Suçun Posta Veya Elektronik Haberleşme Araçlarının Sağladığı Kolaylıktan Faydalanmak Suretiyle İşlenmesi

Türk Ceza Kanununda elektronik haberleşmeye yönelik herhangi bir tanım yapılmamakla birlikte bu husus 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununda tanımlanmıştır. Buna göre elektronik haberleşme “elektriksel işaretlere dönüştürülebilen her türlü işaret, sembol, ses, görüntü ve verinin kablo, telsiz, optik, elektrik, manyetik, elektromanyetik, elektrokimyasal, elektromekanik ve

¹⁸¹ÖZBEK & DOĞAN & BACAKSIZ & TEPE, s.385

¹⁸²TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.391

diğer iletim sistemleri vasıtasıyla iletilmesini, gönderilmesini ve alınmasını¹⁸³” ifade eder.

O halde tanımda belirtilen her türlü cihazla suçun nitelikli hali gerçekleştirilebilir. Ancak kanun ayrıca bu araçların sağladığı kolaylıktan faydalanmayı da aramıştır. Burada kolaylıktan faydalanma mağdurun karşı koyma imkanı bulunmayan hal olarak kabul edilmelidir¹⁸⁴.

1.2.4.1.6. Suçun Teşhir Suretiyle İşlenmesi

Nitelikli halde belirtilen teşhir ibaresi doğrudan bir kişiyi hedef alan hareketi ifade etmektedir. Dahası hareketin aleni olmasına da gerek yoktur¹⁸⁵.

1.2.4.1.7. Cinsel Taciz Sonucunda Mağdurun İşi Bırakmak, Okuldan Veya Ailesinden Ayrılmak Zorunda Kalmış Olması Hali

Burada mağdur eylem karşısında ortaya çıkan duruma dayanamayarak işini bırakmak, okuldan ve ailesinden ayrılmak zorunda kalmış olmalıdır. Başka bir deyişle gerçekleşen sonuçla eylem arasında nedensellik bağı olmalıdır¹⁸⁶.

Burada mutlak bir zorunluluğun ortaya çıkmasından bahsedilmemektedir. Salt yaşanan olay ve mağdurun yaşadığı huzursuzluk nedeniyle işi bırakmış, okuldan veya ailesinden ayrılmış olması yeterlidir¹⁸⁷.

¹⁸³ 5809 Sayılı Yasa m.3/f.1-h

¹⁸⁴ TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.391

¹⁸⁵ ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.254

¹⁸⁶ ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.254

¹⁸⁷ TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.392

1.2.5. Manevi Unsur

Cinsel taciz suçu kasten işlenebilen suçlardandır¹⁸⁸.

Tezcan vd. göre genel kast yanında cinsel amaç şeklinde özel kast da aranmıştır. Ancak failin hareketini cinsel amaçlı olarak gerçekleştirmesinin aranması suçun niteliğine uygun düşmemektedir¹⁸⁹.

Koca vd. göre cinsel taciz suçu kasten işlenebilir. Bununla beraber failin belli bir amaçla hareket etmesi de gerekir. Rahatsız edici davranış cinsel gayeyle gerçekleşmiş olmalıdır¹⁹⁰.

Özbek vd. göre cinsel taciz bakımından eylemin cinsel amaçlı olması gerekir. Ancak bu durum, özel kast arandığı şeklinde yorumlanabilse de failin, kişileri cinsel olarak rahatsız edecek hareketleri bilerek ve isteyerek yapması yeterlidir. Zira hareketin niteliği cinselliği gerektirir. Ayrıca cinsel amaç gütmeye unsurunu aranması yerinde değildir, genel kastın aranması gerekli ve yeterlidir¹⁹¹.

Artuk vd. göre failin cinsel arzuları tatmin gayesi ile hareket etmiş olması aranır¹⁹².

Failin cinsel amaçla değil de başka bir amaçla hareket etmiş olması halinde diğer suçların oluşup oluşmadığına bakılmalıdır. Örneğin taciz, cinsel amaçla değil de rahatsızlık vermek amacıyla yapılmışsa huzur ve sükunu bozma suçu veya hakaret kastıyla hareket edilmişse hakaret suçu oluşabilir¹⁹³. Duruma göre tehdit suçu da gündeme gelebilir¹⁹⁴.

1.2.6. Hukuka Aykırılık Unsuru

Cinsel taciz suçunda mağdurun rızası fiili suç olmaktan çıkaracaktır¹⁹⁵.

¹⁸⁸KOCA & ÜZÜLMEZ, s.338

¹⁸⁹TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.387

¹⁹⁰KOCA & ÜZÜLMEZ, s.338

¹⁹¹ÖZBEK & DOĞAN & BACAĞSIZ & TEPE, s.386,387

¹⁹²ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.255

¹⁹³TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.387, 388

¹⁹⁴ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.255

¹⁹⁵ÖZBEK & DOĞAN & BACAĞSIZ & TEPE, s.386

1.2.7. Teşebbüs

Cinsel taciz suçu sırf hareket suçudur. Buna göre icra hareketleri bittiği anda suç tamamlanmıştır. Ayrıca neticenin varlığı aranmaz¹⁹⁶. İcra hareketleri kısımlara bölünebildiği ölçüde teşebbüs mümkündür¹⁹⁷.

Örnek olarak cinsel taciz niteliğinde içeriğe sahip olan mektubun muhataba ulaşmadan ele geçirilmesi gösterilebilir¹⁹⁸. Keza bu çalışmada cinsel taciz niteliğinde cümlelere, kelimelere, görsel içeriğe, veriye sahip olan iletinin muhataba ulaşmadan silinmesi, sistem tarafından kaldırılması veya engellenmesi durumunda da teşebbüsün mümkün olduğu düşünülmektedir.

Yanı sıra mağdurun mutlaka rahatsız olmasına gerek yoktur. Zira suç sırf hareket suçudur. Sonucun gerçekleşmesi aranmaz. Fail tarafından gerçekleştirilen eylemin objektif olarak rahatsız edici nitelikte olması yeterlidir. Mağdurun eylemden etkilenmemiş olması suçun teşebbüs aşamasında kaldığı anlamına gelmez¹⁹⁹.

1.2.8. İştirak

Cinsel taciz suçu iştirak açısından özellik arz etmemektedir²⁰⁰. İştirakin her hali mümkündür²⁰¹. Örneğin cinsel taciz içerikli mektubu mağdura ulaştıran kişi yardım eden olarak sorumlu olur²⁰². Ancak bu kişinin ilettiği mektubun içeriğini ve neye yardım ettiğini bilmesi gerekmektedir. Ayrıca cinsel taciz suçunun birden fazla kişiyle işlenmesi hali ise nitelikli hal olarak düzenlenmiştir²⁰³.

¹⁹⁶ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.255

¹⁹⁷TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s. 388

¹⁹⁸ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.255

¹⁹⁹ÖZBEK & DOĞAN & BACAĞSIZ & TEPE, .s.387

²⁰⁰ÖZBEK & DOĞAN & BACAĞSIZ & TEPE, s.387

²⁰¹KOCA & ÜZÜLMEZ,, s.338

²⁰²ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.255

²⁰³TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s. 389

1.2.9. İçtima

Cinsel taciz suçu aynı suç işleme kararının icrası kapsamında bir kişiye karşı birden çok defa gerçekleştirilebilir. Bu durumda TCK m.43/1²⁰⁴ uyarınca zincirleme suç hükümleri uygulanır²⁰⁵. Örnek olarak bir kişiye arka arkaya cinsel taciz niteliğinde mesaj atılması veya sözler söylenmesi gösterilebilir.

Tek bir fiille farklı kişilere karşı cinsel tacizde bulunulması halinde ise aynı neviden fikri içtima hükmünü düzenleyen TCK m.43/2²⁰⁶ uygulanır. Örnek olarak yan yana bulunan üç kişiye aynı anda cinsel taciz niteliğinde sözler söylenmesi veya bir mesajlaşma programında aynı grupta yer alan kişilere karşı cinsel taciz niteliğinde mesaj gönderilmesi gösterilebilir.

Buna karşılık cinsel taciz fiili farklı kişilere karşı birden fazla kez işlenmesi halinde zincirleme suç hükümleri değil gerçek içtima hükümleri uygulanır²⁰⁷.

Ayrıca fail tarafından cebir, şiddet, tehdit gibi vasıtalar kullanıldıysa bu durumda bu vasıtaların kullanılmasına ilişkin fiillerden dolayı ayrıca cezalandırılır²⁰⁸.

Yine TCK m.94/3²⁰⁹'te işkence suçunun cinsel taciz olan hareketlerle işlenmesi hali düzenlenmiştir. Bu durumda cinsel taciz suçunu oluşturan hareketler işkence suçunun unsurunu oluşturduğundan TCK m.42²¹⁰ uyarınca bileşik suç hükümleri uygulanır ve ayrıca ceza verilmez²¹¹.

²⁰⁴ “Madde 43 - (1) Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilir. Ancak bu ceza, dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılır.” - www.kazanci.com et:11.03.2017

²⁰⁵KOCA & ÜZÜLMEZ, s.340

²⁰⁶ “Madde 43 - (2) Aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi durumunda da, birinci fıkra hükmü uygulanır.”- www.kazanci.com et:11.03.2017

²⁰⁷ARTUK & GÖKÇEN & YENİDÜNYA, s.256

²⁰⁸ÖZBEK & DOĞAN & BACAKSIZ & TEPE, s.388

²⁰⁹ “Madde 94 – (3) Fiilin cinsel yönden taciz şeklinde gerçekleşmesi halinde, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.” – www.kazanci.com et:11.03.2017

²¹⁰ “Madde 42 - (1) Biri diğerinin unsurunu veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan suça bileşik suç denir. Bu tür suçlarda içtima hükümleri uygulanmaz.” – www.kazanci.com et:11.03.2017

²¹¹KOCA & ÜZÜLMEZ, s.340, 341

Şayet cinsel taciz eylemi doğrudan mağdura karşı değil de aleni olarak cinsel organın teşhir edilmesi şeklinde topluma karşı gerçekleştirilirse TCK m.225 uyarınca hayasızca hareketler suçu gündeme gelir²¹².

1.2.10. Soruşturma Usulü

Cinsel taciz suçunun birinci fıkrasının birinci cümlesi mağdurun yetişkin olduğu hali düzenlenmiştir ve bu halde soruşturma ve kovuşturma yapılması mağdurun şikayetine bağlıdır²¹³.

Bunun dışında suçun çocuğa karşı işlenmesi halini düzenleyen birinci fıkranın ikinci cümlesi içinse öğretide görüş ayrılığı vardır.

Özbek vd. göre metinde belirsizlik bulunmakla birlikte eklenen kısım yalnızca ceza miktarını artırır nitelikte olduğundan şikayete bağlı olduğu hususu değişmemiştir²¹⁴.

Koca vd. göre çocuğa karşı işlenen nitelikli hali şikayete tabi değildir. Resen kovuşturulması gerekir²¹⁵.

Tüm bunların yanında maddenin ikinci fıkrasının şikayete tabi olmadığı hususunda ise herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır^{216,217}.

Son olarak Ceza Muhakemesi Kanunu m.253/3-c.1²¹⁸ uyarınca şikayete tabi olsa bile uzlaştırmaya tabi değildir²¹⁹.

1.3.ISRARLI TAKİP (STALKİNG) EYLEMİ

Israrlı takip (stalking), “bir kişiyi takip etme, rahtsız etme, peşinden gitme, iletişim kurmaya uğraşma şeklinde bir taciz eylemidir²²⁰.” Israrlı takip eylemi

²¹²ÖZBEK & DOĞAN & BACAŞIZ & TEPE, s.389

²¹³ÖZBEK & DOĞAN & BACAŞIZ & TEPE, s.389

²¹⁴ÖZBEK & DOĞAN & BACAŞIZ & TEPE, s.389

²¹⁵KOCA & ÜZÜLMEZ, s.341

²¹⁶ÖZBEK & DOĞAN & BACAŞIZ & TEPE, s.389

²¹⁷KOCA & ÜZÜLMEZ, s.341

²¹⁸ Madde 253 – (3) Soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı olsa bile, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda, uzlaştırma yoluna gidilemez. www.kazanci.com et:11.03.2017

²¹⁹KOCA & ÜZÜLMEZ, s.341

kişinin özel hayatını ihlal, tehdit ve şantaj eylemlerini kısmen veya tamamen taşıyabilir²²¹.

Burada en önemli nokta birbirini tanıyan kişilerin birbirini habersiz olarak izlemesidir²²². Israrlı takip eylemi multidisipliner bir alandır ve birçok disiplini ilgilendirir²²³. Israrlı takipte üç unsur bulunmaktadır. Bunlar mağdurun istemediği rahatsız davranışlarda bulunma, açık ve zımni olarak tehdit edici davranışlarda bulunma ile kişinin korku ve endişe duymasındır²²⁴.

Aslında yıllardır var olan ancak bu isimle yeni adlandırılmaya başlanan bir eylemdir. 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda bu isimle ayrıca bir tanımı olmasa da gerçekleştirilen eylemin niteliğine göre farklı suçlar gündeme gelebilir. Bu ancak hareketin niteliğine göre belirlenebilir. Zira hareketin kanunlarımızda suç olarak düzenlenmiş olması halinde cezai yaptırım söz konusu olacaktır. Israrlı takip eylemi birçok ülkede ayrı bir suç olarak ele alınıp düzenlenmiştir²²⁵.

²²⁰ POLAT, *Şiddet* s.52

²²¹ DOĞAN, R., Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak, Israrlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu, *Ankara Barosu Dergisi*, 135-154, 2014, s.138

²²² POLAT, *Şiddet*, s.310

²²³ UYUMAZ, A., & AKDAĞ, İ., Türk Özel Hukukunda Şiddet Ve Israrlı Takip Kavramı İle Israrlı Takip Mağdurunun Korunması, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 45-94, 2015, s.52

²²⁴ UYUMAZ & AKDAĞ, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, s.55

²²⁵ DOĞAN, R., Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak, Israrlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu, *Ankara Barosu Dergisi*, 135-154, 2014, s.138

İKİNCİ BÖLÜM

İNTERNET HUKUKU VE İSTİSMAR

2.1.İNTERNET HUKUKU VE ERİŞİMİN ENGELLENMESİ

2.1.1. İnternet

İnternet artık günümüzde bilgiyi ulaşabilir kılmakta ve hatta politik, iktisadi ve sosyal yönlendiricilerden biri haline gelmektedir. İnternet bu dinamik yapısı ile hızla büyümekte ve gelişmektedir²²⁶. Gelişen bilişim teknolojilerinin çok daha fazla kullanılmaya ve internette, siber ortamda daha fazla vakit geçirilmeye başlanmasıyla birlikte birçok suç çevrimiçi şekilde işlenmeye başlanmış ve yeni suç tipleri ortaya çıkmıştır²²⁷. “İnternet, international ve network kelimelerinin birleşmesinden meydana gelmiştir²²⁸.” İnternet dünya üzerinde bulunan milyonlarca/milyarlarca bilgisayarın birbirine bağlanması ile oluşan geniş yapıdaki ağdır²²⁹. “Teknik bir tanımla internet; dünya üzerinde bulunan tüm bilişim ağlarının ve bilgisayarların TCP/IP denilen bir yöntemle (protokolle) birbirine bağlanmasıyla oluşan, dünyadaki en büyük ve kapsamlı insan ve makine birliğini sağlayan ağ sistemidir²³⁰.”

İnternet ortamı bu kadar geniş olmasına karşın günümüzde bireyler daha rahat iletişim kurabildikleri ve haberleşebildikleri için daha çok sosyal medya platformlarını tercih etmektedir. Bu durum ise kimi eylemlerin sosyal medya üzerinden daha farklı şeklide gerçekleştirilmesine yol açmıştır.

²²⁶ ŞEN, E., İnternet Hukuku ve Kişilik Haklarının Korunması, *Nevşehir Barosu Dergisi*, 285-291, 2014, s.285

²²⁷ SEVİL, Y., Suçta Araç Olarak İnternetin Teknik ve Hukuki Yönden İncelenmesi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 609-623, 2007, s.610

²²⁸ KAYA, M. B., *Teknik ve Hukuki Boyutlarıyla İnternete Erişimin Engellenmesi*, On İki Levha Y., İstanbul, 2010, s.1

²²⁹DÜLGER. M. V., *Bilişim Suçları ve İnternet İletişim Hukuku*, Seçkin Y., Ankara, 2014, s.81

²³⁰DÜLGER, s.82

Sosyal medya zamana ve yere bağılı olmaksızın, mobil tabanlı paylaşımların ve tartışmaların yapıldığı insani bir iletişim şeklidir²³¹. Başka bir anlatımla “geleneksel medyayı interaktif (karşılıklı etkileşim) diyolağa çeviren, web tabanlı olan ve mobil teknolojileri kullanan yeni bir medya türüdür²³².” Özellikle web 2.0 uygulamasının başlaması ile birlikte sosyal medya platformlarının gelişmiştir.

Gelişen sosyal medya mecraları aynı zamanda bireylerin sahte profillerle kendilerini gizleme olanağını da beraberinde getirmiştir. Gerçi bu imkan siber ortamın ile birlikte kullanıcılara sunulan bir doğal özelliktir. Dahası bireylere karşı suç işleme gayesinde olan kişiler sosyal medyayı kendilerine hazırlanmış bir ortam olarak görmektedir. Ancak internet kendine özgü bir ortam olsa da devlet müdahalesinden uzak ve bağımsız değildir. Ancak devletlerin internete müdahaleleri sırasında, müdahalenin insan hakları ile demokrasiye uygun olup olmadığı ve internetin yapısıyla bağdaşp bağdaşmadığı sorunu ortaya çıkmaktadır²³³.

2.1.2. Web 2.0

Web 2.0 gelişen yeni nesil internet teknolojilerine verilen isimdir²³⁴. Eskiden tek yönlü olarak bilgi paylaşımı yapılmakta ve kullanıcılar yalnızca bu bilgiye erişmekteydi. Ancak web 2.0 ile çift taraflı ve eş zamanlı bilgi paylaşımına geçilmiştir²³⁵. Bu yeni nesil internet anlayışı ile kullanıcılar yorum yazarak, fotoğraf göndererek veya içerik oluşturarak paylaşımın bir parçası olmaktadır. “Bu sayede kullanıcı edilgen olmaktan çıkıp etken hale gelmektedir²³⁶.”

Ancak kullanıcıların da bizzat içerik oluşturması özellikle korunması gereken çocuklar açısından ciddi risk oluşturmaktadır. Zira bu denli büyük

²³¹DÜLGER, s.87

²³²DÜLGER, s.88

²³³ KAYA, M. B., s.1

²³⁴ KAYA, M. B., s.19

²³⁵DÜLGER, s.88

²³⁶ KAYA, M. B., s.19

kullanıcı sayılarına sahip sosyal medya platformları beraberinde bilgi kirliliği ile kötü niyetli kişilerin potansiyel mağdurlara erişim kolaylığını da sağlamaktadır.

2.1.3. Erişimin Engelleme

2.1.3.1.Genel olarak

İnternet ortamında / siber ortamda kişilere karşı suç olarak nitelendirilebilecek veya bireylerin kişilik haklarını ya da özel hayatın gizliliğini ihlal edecek davranışlar gerçekleştirilebilmektedir. Bu davranışların cezai ve hukuki yönden yargılaması ayrıca mümkün olmakla bu eylemlerin internet ortamında bulunmasını engellemek amacıyla başvurulabilecek mekanizmalar da mevcuttur.

Buna yönelik temel düzenleme 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'dur. Adı geçen kanunun amacı ve kapsamı ise ilk maddesinde belirtilmiştir. Buna göre "kanunun amaç ve kapsamı; içerik sağlayıcı, yer sağlayıcı, erişim sağlayıcı ve toplu kullanım sağlayıcıların yükümlülük ve sorumlulukları ile internet ortamında işlenen belirli suçlarla içerik, yer ve erişim sağlayıcıları üzerinden mücadeleye ilişkin esas ve usulleri düzenlemektir"²³⁷." 5651sayılı yasa idari ve cezai hükümlerin yanı sıra özel hukuka ilişkin de düzenlemeler içerdiğinden kendine özgü bir yasadır²³⁸.

Yine 5651 sayılı yasa diğer yasalara göre özel yasa niteliğindedir. Bu nedenle erişimin engellenmesi istendiğinde bu yasa uyarınca Sulh Ceza Hakimlikleri'ne talepte bulunulması gerekmektedir. Keza Yargıtay yerleşik hale gelen kararlarında bu hususu belirtmiştir^{239,240}.

²³⁷ 5651 Sayılı Yasa m.1 - www.kazanci.com et:26.03.2017

²³⁸DÜLGER, s.812

²³⁹Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 13.06.2012 tarih, 2012/6581E., 2012/10331K. – www.kazanci.com et:02.04.2017

²⁴⁰Yargıtay 4. Hukuk Dairesi E.2014/7187, K.2014/8832, T.28.5.2014 – www.lexpera.com.tr et:02.04.2017

Erişimin engellenmesi 5651 sayılı yasanın dört farklı maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddeler sırasıyla m.8-Erişimin Engellenmesi Kararı ve Yerine Getirilmesi, m.8/A-Gecikmesinde Sakınca Bulunan Hallerde İçeriğin Çıkarılması ve/veya Erişimin Engellenmesi, m.9-İçeriğin Yayından Çıkarılması ve Erişimin Engellenmesi, m.9/A-Özel Hayatın Gizliliği Nedeniyle İçeriğe erişimin Engellenmesi olarak adlandırılmıştır.

Bu çalışmada internet üzerinden çocuklara karşı gerçekleştirilen suç içeren kimi eylemler ile çocuğun istismara hazırlanması, eş deyişle siber uşaklaştırılması (grooming) değerlendirildiğinden kanun kapsamında m.8/A-Gecikmesinde Sakınca Bulunan Hallerde İçeriğin Çıkarılması ve/veya Erişimin Engellenmesi inceleme konusu yapılmamıştır.

2.1.3.2.Erişim Engelleme Yöntemleri

İnternet üzerinde bulunan web sitelerine erişimin engellenmesi için tek bir yöntem yoktur. Çeşitli yöntemler bulunmakla bunlar devletlerin tasarrufunda olup uygulamada değişiklik göstermektedir²⁴¹.

İlk ayırım engellemenin kapsamına göre yapılmaktadır. Buna göre iki farklı yöntem bulunmaktadır. İlk olarak İnternet Servis Sağlayıcısı (İSS) temelli engelleme uygulanabilmektedir. Burada ülkede faaliyet gösteren her bir İSS nezdinde engelleme yapılmaktadır. İkinci olarak ise internet omurgası üzerinden temelli engelleme uygulanabilmektedir. Burada ülke genelinde ana internet ağında işlem yapılmakta ve web sitesine erişim engellenmektedir²⁴².

İkinci ayırım ise engelleme sürecine göre yapılmaktadır. Buna göre doğrudan engelleme ve uyar-kaldır yöntemiyle engelleme söz konusu olmaktadır. Doğrudan engelleme durumunda web sitesine hiçbir ihtarda bulunmaksızın erişim engellenmektedir. Özellikle içeriğin suç oluşturduğu veya içerik ve erişim sağlayıcının yurt dışında olduğu durumlarda tercih edilmektedir. Uyar-kaldır yöntemiyle engelleme ise adli ve idari birimler içerik sağlayıcıya veya yer

²⁴¹ KAYA, M. B., s.21

²⁴² KAYA, M. B., s.22,23

sağlayıcıya ihtarda bulunmakta ve buna rağmen içerik kaldırılmazsa erişim engellemesi gündeme gelmektedir²⁴³.

Üçüncü ayırım engelleme süresine göre yapılmaktadır. Buna göre geçici veya kalıcı engelleme söz konusu olmaktadır. Geçici engelleme, tedbir amaçlı erişimin engellenmesidir. Hukuki ihtilaf halinde ihtiyati tedbir olarak veya suç soruşturması kapsamında koruma tedbiri olarak bu yöntemle başvurulmaktadır. Kalıcı engellemede ise içeriğin hukuka aykırı olduğu mahkeme kararıyla sabit olmakta ve erişime kalıcı olarak engellenmektedir²⁴⁴.

Dördüncü ayırım engelleme sistemine göre yapılmaktadır. Buna göre erişim otomatik veya bireysel olarak engellenebilmektedir. Otomatik erişim engelleme yönteminde sakıncalı içerik veya web siteleri için veri tabanı oluşturulmakta ve bu sayede otomatik engelleme gerçekleştirilmektedir. Bireysel engelleme yönteminde ise her bir web sitesi için ayrı karar alınmakta ve bu karar her bir İSS'e gönderilerek erişimin engellenmesi sağlanmaktadır²⁴⁵.

Beşinci ayırım ise kullanılan tekniğe göre yapılmaktadır. Ancak devlet tarafından kullanılacak teknik teknolojik gelişmelere ve engellenmenin yoğunluğa göre değişiklik göstermektedir. Erişim engellemede yüzde yüz başarılı bir teknik bulunmamakla birlikte her tekniğin ayrı güçlü ve zayıf yönleri bulunmaktadır²⁴⁶.

Kullanılan tekniklerin açıklanması teker teker açıklanması bu çalışmanın amacı olmadığı için teknikler açıklanmamış yalnızca kanun metninde yer alması nedeniyle URL engellenmesine yer verilmiştir.

“Uniform Resource Locator (“URL”), İnternette resim, yazı veya müzik gibi bir kaynağa karşılık gelen standart bir formata uygun bir karakter dizisidir²⁴⁷.” URL internette bulunan kaynakların koordinatıdır. Pratik anlamda ise adres çubuğunda görülen adrestir. URL engellemesi ise hukuka aykırı içeriğin bilinen koordinatları ile engellenmesidir²⁴⁸. URL engelleme yönteminde yalnızca

²⁴³ KAYA, M. B., s.23,24

²⁴⁴ KAYA, M. B., s.24,25

²⁴⁵ KAYA, M. B., s.26,27

²⁴⁶ KAYA, M. B., s. 27

²⁴⁷ KAYA, M. B., s. 31,32

²⁴⁸ KAYA, M. B., s. 32

hukuka aykırı içeriğin engellenmesi amaçlanmaktadır²⁴⁹. Bu yöntemin en önemli avantajı hukuka aykırı içerik için web sitesinin tümüyle engellenmesinin önüne geçilmesidir²⁵⁰. Başka bir anlatımla erişim engellemenin orantılı şekilde uygulanmasını sağlamasıdır.

Tablo 2.1: Erişim Engelleme Yöntemleri

2.2.5651 SAYILI YASANIN 8. MADDESİ UYARINCA ERİŞİMİN ENGELLENMESİ

Kanun koyucu m.8 ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda düzenlenen bazı suçların internet ortamında da işlenmesi halinde yargısal ve idari koruma tedbiri olarak iki yöntemle erişimin engellenmesini düzenlemiştir. Erişimin engellenmesi kararı adli makamlar tarafından verilirse yargısal, idari makamlar tarafından verilirse idari tedbir niteliğinde olur²⁵¹.

Maddede yer alan engelleme sebepleri sınırlı sayı prensibine göre belirlenmiştir²⁵². Başka bir deyişle yalnızca maddede yer alan suç tipleri açısından erişimin engellenmesine karar verilebilecektir²⁵³. Dülger'e göre erişimin

²⁴⁹DÜLGER, s.806

²⁵⁰ KAYA, M. B., s. 32

²⁵¹ KAYA, M. B., s.86

²⁵² KAYA, M. B., s.86

²⁵³DÜLGER, s.886

engellenmesi ağır bir tedbir olduğundan sınırlayıcı düzenleme yapılması yerindedir²⁵⁴.

Maddede belirtilen suç tiplerinin dışında başkaca suçlar açısından bu maddeye dayanarak erişimin engellenmesi kararı verilemesi mümkün değildir.

2.2.1. 5651 Sayılı Yasanın 8. Maddesinde Sayılan Suçlar

Maddede 5237 sayılı yasada yer alan İntihara yönlendirme (madde 84), Çocukların cinsel istismarı (madde 103, birinci fıkra), Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma (madde 190), Sağlık için tehlikeli madde temini (madde 194), Müstehcenlik (madde 226), Fuhuş (madde 227), Kumar oynanması için yer ve imkan sağlama (madde 228) suçlar ile 25/7/1951 tarihli ve 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun'da yer alan suçlar sayılmıştır.

Bu çalışmada çocukların siber uşaklaştırılma sürecini konu edildiğinden yukarıda sayılan suçlardan yalnızca çocukların cinsel istismarı, müstehcenlik ve fuhuş suçları açısından açıklama yapılmış, diğer maddelere değinilmemiştir.

2.2.1.1.Çocukların Cinsel İstismarı

Çocukların cinsel istismarı suçu Türk Ceza Kanununun 103. maddesinde düzenlenmiştir. Bu suçla korunmak istenen hukuki yarar çocuğun doğru bir cinsel gelişim göstermesini sağlanması ve cinsel özgürlüğün sarsıntıya uğramamasıdır. Bu nedenle de cinsel istismar ifadesini kullanılmıştır²⁵⁵.

Çocuk istismarını oluşturan eylemlerin internet ortamında yayınlanması da elde edilmek istenen hukuki menfaati zedeleyeceğinden bu suç erişimin engellenmesi nedeni sayılmıştır²⁵⁶. Çocuk istismarına ilişkin ayrıntılı açıklamalar yukarıda yapıldığı için burada ayrıca değinilmemiştir.

²⁵⁴DÜLGER, s.886

²⁵⁵TEZCAN & ERDEM & ÖNOK, s.362

²⁵⁶KAYA, M. B., s.92

Çocukların cinsel istismarı Türkiye’de olduğu gibi dünya genelinde de ciddi bir problemdir. Bu nedenle çeşitli uluslararası sözleşmeler ile düzenlemeler getirilmiştir.

Ülkemizce de imzalanıp yürürlüğe konan Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesine göre yapılacak her işlemin çocuğun üstün yararı gözetilerek gerçekleştirilmesi gerekir. Çocuğun üstün yararından ise yapılacak her düzenlemenin, her adımın çocuk odaklı şekilde yapılması anlaşılmalıdır. Yine sözleşme uyarınca devletler her alanda çocukların menfaatine en uygun tedbirleri almakla yükümlüdür²⁵⁷.

Anılan sözleşmenin daha etkin uygulanması için Birleşmiş Milletler tarafından Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye Ek Çocuk Satışı, Çocuk Fahişeliği Ve Çocuk Pornografisi İle İlgili İhtiyari Protokol kabul edilmiştir. İhtiyari protokol ülkemizce 08.09.2000 tarihinde imzalanmış ve 28.06.2002 tarihinde yürürlüğe gitmiştir²⁵⁸.

Protokolün 2. maddesinin c bendine göre çocuk pornografisi, “çocuğun gerçekte veya taklit suretiyle bariz cinsel faaliyetlerde bulunur şekilde herhangi bir yolla teşhir edilmesi veya çocuğun cinsel uzuvlarının, ağırlıklı olarak cinsel amaç güden bir şekilde gösterilmesi²⁵⁹” anlamına gelir.

Yine çocuk pornografisi ile ilgili diğer önemli uluslararası sözleşme ise Siber Suçlar Sözleşmesidir. Sözleşmenin 9. maddesine göre çocuk pornografisi, “bir küçüğün cinsel olarak kullanılmasını, bir küçük gibi görünen kişinin cinsel olarak kullanılmasını, bir küçüğü temsil eden gerçekçi bir imajın cinsel olarak kullanılmasını görsel olarak içeren pornografik materyaldir²⁶⁰.”

Yapılan düzenleme ile çocukların dahil olduğu cinsel aktiviteler ve pornografik içerikte reşit görünmeyen kişilerin kullanılması ile çocuk tasvirlerinin kullanılması yasaklanmakta, bu şekilde çocuk istismarının özendirilmesini önlenmek istenmektedir²⁶¹.

²⁵⁷ KAYA, M. B., s.94

²⁵⁸ KAYA, M. B., s.94

²⁵⁹ www.tbmm.gov.tr et:02.04.2017

²⁶⁰ www.tbmm.gov.tr et:02.04.2017

²⁶¹ KAYA, M. B., s.95

Uygulamada faillerin tespiti konusunda problemler yaşanmakla birlikte pornografik içerikteki kişinin çocuk olup olmadığının tespitinde de sorunlar yaşanmaktadır²⁶².

Bu çalışmada, pornografik içerikteki kişinin çocuk olup olmadığı konusunda şüphede kalındığında çocuğun üstün yararı göz önünde bulundurulması ve çocuk olduğu varsayılarak işlem ve uygulama yapılması gerektiği düşünülmektedir. Zira burada özendirmenin de önüne geçilmesi hedeflendiğinden erişimin engellenmesine karar verilmesi gerekir.

Yine anılan uluslararası sözleşmeler ışığında sanal çocuk pornografisinin de engellenmesi gerektiği düşünülmektedir²⁶³.

2.2.1.2.Müstehcenlik

Müstehcen, açık saçık, edebe aykırı, yakışsız anlamına gelir²⁶⁴. Ancak 5237 sayılı TCK m.226 metninde ve gerekçesinde müstehcenliğin tanımı yapılmamıştır.

İstatistiklere bakıldığında çocukların cinsel istismarından sonra en çok erişimin engellenmesi tedbirinin uygulandığı müstehcenlik, zamana ve yere göre değişmekte ve neyin müstehcen olduğunun sınırı da oldukça zor tespit edilmektedir²⁶⁵. Bu durum müstehcenliğin hukuki bir kavram olarak ele alınmasını da zorlaştırmaktadır²⁶⁶. Yine temel hak ve özgürlükleri kısıtlayacak ve gereğinden fazla müdahale niteliği taşıyacak yorum ve tanımlardan kaçınılması gerekmektedir²⁶⁷.

Aynı zamanda 1117 sayılı Küçüklerin Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu da bulunmakla bu yasaya yalnızca basılmış eserler konu olabilmektedir²⁶⁸. Bu

²⁶² KAYA, M. B., s.97

²⁶³ KAYA, M. B., s.97

²⁶⁴ www.tdk.gov.tr et:03.04.2017

²⁶⁵ DÜLGER, s.888

²⁶⁶ ÖZBEK & DOĞAN & BACAĞSIZ & TEPE, s.842

²⁶⁷ ÖZBEK & DOĞAN & BACAĞSIZ & TEPE, s.844

²⁶⁸ “1117 sayılı Yasa Madde 1: 18 yaşından küçüklerin manaviyatı üzerinde muzır tesir yapacağı anlaşılan mevkuete ve mevkuete tanımına girmeyen diğer basılmış eserler aşağıdaki maddelerde gösterilen sınırlamalara tabi tutulur.” – www.kazanci.com et:03.04.2017

çalışmanın konusu internet ortamında gerçekleştirilen hareketler olduğu için yalnızca TCK m.226'ya yönelik açıklamalar yapılmıştır.

Türk Ceza Kanununun 226. maddesinin birinci fıkrasının a ve b bentleri ile çocuğun bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaki ve duygusal bütünlüğü ile kişiliği korunmak istenmiştir. Aynı fıkranın diğer benleri ile de çocukla birlikte yetişkin de korunmak ve istenmeyen müstehcen görüntü ve içeriklerle karşılaşması engellenmek amaçlanmıştır²⁶⁹. Madde, çocukların psikolojik gelişimlerinin müstehcen materyaller ile etkilenmesinin önüne geçilmesine çalışmaktadır²⁷⁰.

Özbek vd. göre müstehcenlik kavramı belirlenirken kullanılan ahlak kavramı objektif gereklilikler ile sınırlandırılmalıdır. Buna göre, keyfi olunmamalı, belirli bir kesimin önyargısına ve şahsi fikirlerine dayanılmamalı, ceza hukuku ile ölçülülük ilkelerine uygun olmalıdır²⁷¹.

Yine Özbek vd. göre bir ürünün müstehcen olarak nitelendirilebilmesi için üç unsurun bir arada bulunması gerekir. 1- Ürün tamamıyla ya da önemli ölçüde cinsel dürtüleri tahrik amacına yönelik olmalıdır. Ancak bu unsur tek başına yeterli değildir. 2-Ürün insanı obje haline getirmeli, eş deyişle arka plana itmeli. 3-Cinsel hareketler kaba, saygısız, rahatsız edici olmalıdır. Tek başına cinsel organın gösterilmesi müstehcenlik için yetmez²⁷².

Dülger'e göre Avrupa Siber Suçlar Sözleşmesinde de yer aldığı gibi müstehcenlik yerine pornografi kavramı kullanılmalıdır. Keza sözleşmede pornografik eylemlerin neler olduğu açıkça sayılmıştır²⁷³. Yine Tezcan vd. da bu görüşe katılmaktadır. Nitekim karşılaştırmalı hukukta da pornografi terimi kullanılmaktadır²⁷⁴.

Suçun konusu müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünlerdir. Bunların illaki basılmış olması gerekmez²⁷⁵.Yine madde kapsamında her fıkroda sayılan seçimlik hareketlerden birinin gerçekleştirilmesi halinde bile suç meydana

²⁶⁹ÖZBEK & DOĞAN & BACAĞSIZ & TEPE, s.842

²⁷⁰DÜLGER, s.891

²⁷¹ÖZBEK & DOĞAN & BACAĞSIZ & TEPE, s.842,843

²⁷²ÖZBEK & DOĞAN & BACAĞSIZ & TEPE, .s.846

²⁷³DÜLGER, s.888

²⁷⁴ÖZBEK & DOĞAN & BACAĞSIZ & TEPE, s.844

²⁷⁵ÖZBEK & DOĞAN & BACAĞSIZ & TEPE, s.843

gelecektir. Fail herkes olabilir, mağdur ise tüm toplumla birlikte aynı zamanda çocuklardır²⁷⁶. Suç kasten işlenebilir²⁷⁷. Ancak Özbek vd. göre genel kast yeterli olup suçun olası kastla da işlenmesi mümkündür²⁷⁸. Şahbaz'a göre suça teşebbüs mümkündür²⁷⁹. Özbek vd. göre ise suç tehlike suçu olduğundan ve bu nedenle neticesi harekete bitişik olduğundan teşebbüs mümkün değildir²⁸⁰.

2.2.1.3.Fuhuş

Fuhuş sözlük anlamıyla,içinde bulunulan toplumun kurallarına uymayan bir biçimde bir veya birkaç kişiyle para karşılığında cinsel ilişkide bulunmadır²⁸¹. Fuhuşun kanunda ise tanımı yapılmamıştır.

Türkiye fuhuşun önlenmesine yönelik uluslararası sözleşmelere taraftır ve bu sözleşmeler madde yazımında da dikkate alınmıştır²⁸². Bu durum maddenin gerekçesinden de tespit edilmektedir.

Bu sözleşmelerden ilki 4 Mayıs 1910 tarihinde imzalanan Beyaz Kadın Ticaretinin Zecren Men'ine Dair Milletlerarası Sözleşmedir. Sözleşme başkasının ihtiraslarını tatmin için, rızası olsa dahi kadın ve küçük bir kızın fuhuş için hizmetlerini taahhüt edilmesini, bu amaçla götürülmesini veya sevk edilmesini suç olarak düzenlemiştir. Suçun kurucu unsurları farklı ülkelerde işlenmesi olsa dahi fail cezalandırılır²⁸³.

Yine 30 Eylül 1921 tarihli Kadın ve Çocuk Ticaretinin Men ve Zecrine Dair Beynelmilel Cenevre Mukavelesi'ne göre; taraf devletler, cinsiyeti fark etmeksizin çocuk ticaretini yapan kişilerin araştırılması ve cezalandırılması için

²⁷⁶ŞAHBAZ, İ.,*Açıklamalı ve İçtihatlı Türk Ceza Kanunu 2. Cilt (Madde 150-345)*, Yetkin Y., Ankara, 2016,s.2535

²⁷⁷ŞAHBAZ, 2. Cilt, s.2536

²⁷⁸ÖZBEK & DOĞAN & BACAKSIZ & TEPE, s.859

²⁷⁹ŞAHBAZ, 2. Cilt, s.2536

²⁸⁰ÖZBEK & DOĞAN & BACAKSIZ & TEPE, s.860

²⁸¹www.tdk.gov.tr e.t.:07.04.2017

²⁸²ŞAHBAZ, 2. Cilt, s.2549

²⁸³ Bkz. TCK Madde 227 Gerekçesi – <http://www.turkhukuk sitesi.com/serh.php?did=1336> e.t.:07.04.2017

gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. Sözleşme suç olarak bahsedilenin 1910 sözleşmesinin birinci fıkrasında yazılı fiil olduğunu belirtmiştir²⁸⁴.

Türkiye bu sözleşmeleri Lozan Antlaşmasını imzalayarak, antlaşmanın 99. ve 100. maddeleri uyarınca kabul etmiştir²⁸⁵.

Bu sözleşmeler haricinde Türkiye Reşit Kadın Ticaretinin Men'ine Dair Beynelmül Cenevre Mukavelesi ile İnsan Ticaretinin ve Başkasının Fuhşunu Sömürmenin İlgası Hakkında Sözleşme'ye de taraftır. Sözleşmede fuhşun insan haysiyet ve değeriyle, toplum, aile ve kişinin esenliği ile bağdaşmadığı ve bütün bunları tehlikeye soktuğu ifade edilmiştir²⁸⁶.

Uluslararası sözleşmeler temel hak ve özgürlüklere ilişkin olduğundan bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz ve kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır²⁸⁷.

Sözleşmelerin tarihsel gelişmesine bakıldığında öncelikle kadın ve kız çocuklarıyla ilgili düzenlemeler yapılmış ancak devamında erkeklerin de mağdur olduğu görüldüğünden genel düzenlemeler de yapılmıştır²⁸⁸.

Fuhuş, Türk Ceza Kanunu'nun 227. maddesinde düzenlenmiştir. Maddenin birinci fıkrası çocuklara yönelik fuhuş, ikinci fıkra ise reşit olan kişilere yönelik fuhuş düzenlemektedir. Bu çalışmanın konusunu çocuklar oluşturduğu için yalnızca birinci fıkraya değinilmiştir.

Birinci fıkrada çocuğu fuhşa teşvik etmek, bunun yolunu kolaylaştırmak, bu maksatla tedarik etmek veya barındırmak ya da çocuğun fuhşuna aracılık etmek suç olarak düzenlenmiştir. Çocuk deyiminden ise henüz on sekiz yaşını doldurmamış kişi anlaşılmalıdır²⁸⁹. Fuhuş suçunda mağdur açısından cinsiyet ayrımı yapılmamış yalnızca çocuk ibaresi kullanılmıştır. Dolayısıyla kız veya

²⁸⁴ Bkz. TCK Madde 227 Gerekçesi – <http://www.turkhukuk sitesi.com/serh.php?did=1336> e.t.:07.04.2017

²⁸⁵ ŞAHBAZ, 2. Cilt, s.2550

²⁸⁶ Bkz. TCK Madde 227 Gerekçesi – <http://www.turkhukuk sitesi.com/serh.php?did=1336> e.t.:07.04.2017

²⁸⁷ Bkz. 1982 Anayasası m.90/5

²⁸⁸ ŞAHBAZ, 2. Cilt, s.2551

²⁸⁹ 5237 Sayılı Yasa m.6/1-b – www.kazanci.com e.t.07.04.2017

erkek çocuğun fuhşa alet edilebileceği benimsenmiştir²⁹⁰. Düzenlenen suç seçimlik hareketli bir suçtur. Buna göre bir hareketin yapılması suçun meydana gelmesi için yeterlidir. Fıkırdaki yer alan seçimlik hareketlerden birden fazlasının gerçekleştirilmiş olması durumunda da tek bir suç meydana gelir²⁹¹.

Seçimlik hareketlerin ne olduğunun incelenmesi gerekmektedir. Buna göre; çocuğun fuhşa teşvik edilmesi; çocukta irade oluşturulmaya çalışılması, çocuğun ikna edilmesi veya fuhşa karşı koymamasının sağlanması, fuhuş yapma düşüncesi olamayan çocukta bu fikrin uyandırılmasıdır. Fuhuş yolunun kolaylaştırılması; fuhşun aktif veya pasif bir davranışla kolaylaştırılması, bu yönde maddi imkanlar sağlanması veya engel olma yükümlülüğünün yerine getirilmemesidir. Fuhuş maksadıyla tedarik; failin mağduru ondan yararlanacak kişiye sunmasıdır. Barındırma; failin mağduru kendi egemenlik alanına fuhuş yapması için yerleştirmesi, mağdurun ihtiyaçlarını gidermesi ve fuhşa olanak sağlamasıdır. Fuhşa aracılık; mağdur ile onunla birlikte olmak isteyen kişinin bir araya getirilmesidir²⁹².

Fıkranın ikinci cümlesinde hazırlık hareketlerinin de tamamlanmış suç gibi cezalandırılacağı belirtilmiştir²⁹³.

Çocuklara karşı işlenen fuhuş suçunda sayılan seçimlik hareketler internet ortamında yapılan yayınlarla ve konuşmalarla da yapılabilir. Genellikle çöpçatanlık ve sohbet sitelerinde bu eylemler gerçekleştirilmekte, mağdurlar hedef alınmaktadır. Bu nedenle bahsi geçen sitelere karşı erişimin engellenmesi kararı verilebilecektir. Ancak bazı sitelerin üye sayısı milyonları, milyarları bulmaktadır. Bu nedenle web sitesinin aracı olarak kullanılması durumunda siteye yönelik tümüyle erişimin engellenmesi kararı verilmesi ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkesine de aykırı olacaktır²⁹⁴.

²⁹⁰ŞAHBAZ, 2. Cilt, s.2552

²⁹¹ÖZBEK & DOĞAN & BACAKSIZ & TEPE, s.864

²⁹²ÖZBEK & DOĞAN & BACAKSIZ & TEPE, .s.864, 865, 866

²⁹³ŞAHBAZ, 2. Cilt, s.2553

²⁹⁴ KAYA, M. B., s.111, 112

Bu çalışmada web sitesinin aracı olarak kullanıldığı durumlarda ölçülülük ilkesi gereğince tüm web sitesine yönelik erişimin engellenmesi kararı verilmemesi gerektiği düşünülmektedir.

2.2.2. Madde 8 Uyarınca Kararı Vermeye Yetkili Makamlar

Yetkili makamlar engelleme sebebine ve içerik veya yer sağlayıcının yurt içinde olup olmamasına göre değişmektedir²⁹⁵.

2.2.2.1. Adli Makamlar

Erişimin engellenmesi kararı, kovuşturma evresinde mahkeme, soruşturma evresinde ise hâkim tarafından²⁹⁶, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı tarafından verilmektedir²⁹⁷. Ancak Cumhuriyet savcısı tarafından erişimin engellenmesine karar verildiğinde bu kararın yirmi dört saat içerisinde hakim onayına sunulması ve hakim tarafından en geç yirmi dört saat içerisinde onaylanması gerekmektedir²⁹⁸. Belirtilen süreler içerisinde kararın onaylanmaması halinde tedbir, Cumhuriyet savcısı tarafından derhal kaldırılır²⁹⁹.

Madde metnine bakıldığında Cumhuriyet savcısı tarafından verilen erişimin engellenmesine dair kararın en geç yirmi dört saat içerisinde hakim tarafından onaylanması gerektiği belirtilmiştir. En geç ibaresinin kullanılmasının nedeni hakimin en kısa sürede incelemeyi gerçekleştirip kararını vermesinin amaçlanmasıdır. Zira yirmi dört saat en geç vakit dilimini göstermekte ve haklı neden olmaksızın keyfi şekilde yirmi dört saatin kullanılacağı anlamına gelmemektedir. Keza Cumhuriyet savcısı için getirilen düzenlemede de en geç ibaresi kullanılmamıştır. Ancak aynı ilkenin geçerli olduğunun kabulü gerekmektedir.

²⁹⁵ KAYA, M. B., s.120

²⁹⁶ 5651 Sayılı Yasa m.8/f.2-c.1 - www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

²⁹⁷ 5651 Sayılı Yasa m.8/f.2-c.2 - www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

²⁹⁸ 5651 Sayılı Yasa m.8/f.2-c.3 - www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

²⁹⁹ 5651 Sayılı Yasa m.8/f.2-c.4 - www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

Erişimin engellenmesine dair karar amaca uygun düşerse belirli bir süreyle sınırlı olarak da verilebilir³⁰⁰. Koruma tedbiri olarak verilen erişimin engellenmesine ilişkin karara 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) hükümlerine göre itiraz edilebilir³⁰¹.

İtiraz kurumu genel kanun olan CMK'nın 267 vd. maddelerinde düzenlenmiştir. Buna göre ilgililerin kararı öğrendiği tarihten itibaren 7 gün içinde kararı veren mercie başvurarak itirazda bulunmaları mümkündür³⁰². Yine BTK tarafından da karara karşı itiraz edilmesi mümkündür³⁰³. Başvuru doğrultusunda kararı veren merci kararı düzeltebilir ya da en geç üç gün içinde kararı incelemeye yetkili mercie gönderir³⁰⁴. Kararı incelemeye yetkili mercii ise CMK m. 268/3'te düzenlenmiştir.

Ne var ki kanunda ilgili kişilerin kim olduğu hakkında açıklama yapılmamıştır. O halde menfaati bulunan kişilerin ilgili olduğu anlaşılmalıdır. Hatta web sitesi kullanıcılarının dahi itiraz hakkına sahip olduğu ileri sürülmektedir³⁰⁵.

Ancak bu çalışmada 5651 sayılı kanunda bu denli kısa sürelerin düzenlendiği göz önüne alındığında CMK'da bulunan sürelerle itiraz prosedürünün benimsemesi, ihtilafın hızlı şekilde çözüme kavuşturulması gerekliliğine uymadığı düşünülmektedir. Aynı zamanda CMK 271/3³⁰⁶ hükmü de itiraz merciinin kararı ne kadar süre içinde vermesi gerektiğini düzenlememiştir. Ceza Muhakemesi Kanunu'nun çeşitliliği fazla olan suçlar bakımından itiraz inceleme süresi öngörmemesi doğal karşılanmalıdır. Ancak 5651 sayılı Kanun için aynı yorumda bulunmak mümkün değildir. Bu nedenle 5651 sayılı yasanın Ceza Muhakemesi Kanunu çatısı altında en azından itiraz süreleri ve itirazın incelenmesi bakımından kendine özgü süreleri düzenlemesi gerektiği düşünülmektedir.

³⁰⁰ 5651 Sayılı Yasa m.8/f.2-c.5 - www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

³⁰¹ 5651 Sayılı Yasa m.8/f.2-c.6 - www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

³⁰² 5271 Sayılı Yasa m.268/f.1-c.1 - www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

³⁰³ 5651 Sayılı Yasa m.8/f.13 - www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

³⁰⁴ 5271 Sayılı Yasa m.268/f.2 - www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

³⁰⁵ KAYA, M. B., s.124, 125

³⁰⁶ “5271 Sayılı Yasa Madde 273/3:Karar mümkün olan en kısa sürede verilir.” – www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

2.2.2.2.İdari Makam: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunu (BTK)

Öncelikle kanunun BTK tarafından alınan kararların niteliğinin idari tedbir olduğu, aynı maddenin on birinci fıkrasında idari tedbir olarak bahsedilmesi ve ikinci fıkradaki düzenlemenin koruma tedbiri olduğunun belirtilmesinden anlaşılmaktadır³⁰⁷.

BTK, iki durumda idari tedbir niteliğinde erişimin engellenmesi kararı alabilmektedir. Bunlardan ilki içerik veya yer sağlayıcının bulunduğu yere göre belirlenir. Eğer içerik veya yer sağlayıcı yurt dışında ise m.8/1’de yazılı suçları oluşturan yayınlar hakkında BTK tarafından resen erişimin engellenmesine karar verilebilmektedir. İkinci durum ise suçun niteliğine göre belirlenir. Buna göre içerik veya yer sağlayıcı yurt içinde olsa dahi birinci fıkranın 1 bendinin 2, 5 ve 6 numaralı alt bentlerinde yer alan suçları oluşturan yayınlara ilişkin resen erişimin engellenmesi kararı verilebilmektedir³⁰⁸.

Dülger’e göre erişimin engellenmesine yönelik kararın idarenin keyfiyetine terk edilmesi kabul edilemez. Yine yargılama makamlarının yetkisine giren bir konuda idarenin yetkilendirilmesi ise yetki gaspıdır³⁰⁹. Tedbir kurumu muhakeme hukukunu ilgilendiren bir konudur. Tedbire idari yargılama hukukunda yürütmenin durdurulması, medeni yargılama usulünde ihtiyati tedbir ve delil tespiti, ceza muhakemesinde ise tutuklama, arama vb. olarak karışımına çıkmaktadır. Tedbirin iki özelliği mevcuttur. Bunlar araç ve geçici değildir. Ancak idareye tanınan erişimin engellenmesine karar vermesine dair yetki bu iki özelliği de taşımamaktadır. Zira neyin araç olduğu ve tedbirin ne zaman sona ereceği belirlenmemiştir³¹⁰. Temel hak ve özgürlükle bağlantılı bu kadar önemli bir

³⁰⁷DÜLGER, s.904

³⁰⁸KAYA, M. B., s.121

³⁰⁹DÜLGER, s.905

³¹⁰DÜLGER, s.906

konuda yargılama makamlarının haricinde idareye yetki verilmesi hukuk dışı ve anti demokratiktir³¹¹.

Keza koruma tedbiri olarak Cumhuriyet savcısınca verilen karar bile yirmi dört saat içerisinde hakim onayına sunulmak ve hakim tarafından da en geç yirmi dört saat içerisinde onaylanmak zorundadır. Eş deyişle yargılama makamları için belirli denetim mekanizmasının işletilmesi gerekmektedir. Ancak genellikle hukukçu kişilerden oluşmayan ve idarenin görevlisi, idarenin ajanı olan kişilerce verilen erişimin engellenmesi kararları yargı denetimine sunulmamakta veya herhangi bir itiraz prosedüründen geçmemektedir. Bu önemli bir eksikliktir. Ne var ki idarenin verdiği erişimin engellenmesi kararına karşı yürütmenin durdurulması talepli iptal davası açılması mümkündür³¹². ancak bu durum interneti düzenleyen 5651 sayılı yasanın amacına da gereğine de aykırıdır. Zira kanunda hedeflenen sürelerin çok daha üzerinde bir yargılama süresi ortaya çıkacaktır.

BTK tarafından verilecek erişimin engellenmesi sebeplerine yönelik yalnızca çocukların cinsel istismarı ve müstehcenlik suçlarında içerik veya yer sağlayıcının yurt içinde olması halinde süre sınırı getirilmiştir³¹³.30.11.2007 yürürlük tarihli İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğ'in 14. Maddesine bakıldığında TCK m.103 ve 226 maddelerinde yer alan suçları oluşturan yayınlara ilişkin olarak içerik veya yer sağlayıcının yurt içinde bulunması halinde alınan karar yirmi dört saat içerisinde hakim onayına sunulması ve hakim de en geç yirmi dört saat içerisinde kararını vermesi gerekmektedir. Aksi halde tedbir derhal kaldırılır.

Yurtiçinde bulunan içerik veya yer sağlayıcılar için süre sınırlaması getirilmişken yurtdışında bulunan içerik veya yer sağlayıcıları için böyle bir zorunluluk getirilmemesi yerinde değildir³¹⁴.

Bu çalışmada, her ne kadar yönetmelik ile bu süreler belirlenmiş ise de kanunilik ilkesi gereği ve tereddüde yer verilmemesi amacıyla kanunda

³¹¹DÜLGER, s.907

³¹²DÜLGER, s.907

³¹³ KAYA, M. B., s.121

³¹⁴ KAYA, M. B., s.122

belirtilmesinin daha doğru olacağı düşünülmektedir. Zira yönetmelikte yalnızca TCK m.103 ve 226 sayılmıştır. Ancak kanunda TCK m.103, 226, 227 maddeleri sayılmaktadır. Bu halde TCK m.227 yönünden hakim kararı aranması gerektiğinden bahsetmek mümkün olmayacaktır.

2.2.3. Uygulanacak Yöntem

Koruma tedbiri olarak verilen erişimin engellenmesi kararının bir örneği gereğinin yapılması için kuruma gönderilir. Kararda; “kararı veren mercii adı, karar tarihi ile soruşturma numarası veya kovuşturmaya geçilmişse mahkeme esas numarası, tedbirin hangi suç için istendiği, bu suça ilişkin yeterli şüphe sebeplerinin neler olduğu, URL adresi, suça ilişkin bilgilerin bulunduğu tam web adresi, hakkında tedbir uygulanacak internet yayınlarının alan adı, hakkında tedbir uygulanacak internet yayınlarının bulunduğu yer sağlayıcıya ait IP adresi, alan adı veya IP adresi olarak erişim engelleme yöntemi belirtilir³¹⁵.” Karar mercii olayın şartlarına ve özelliklerine göre hakkaniyet ilkesi ışığında en uygun ve etkili tekniği kendisi belirleyebilecektir³¹⁶.

Koruma tedbiri olarak verilen kararlar doğrudan erişimin sağlayıcılara gönderilmez³¹⁷. Öncelikle Kurum’a gönderilir, Kurum tarafından ise gereği derhal veya en geç dört saat içerisinde yapılmak üzere erişim sağlayıcılara elektronik ortamda gönderilir^{318,319}.

İdari tedbir olarak kurum tarafından verilen kararlar ise gereğinin derhal veya en geç dört saat içerisinde³²⁰ yerine getirilmesi için elektronik ortamda doğrudan erişim sağlayıcılara gönderilir³²¹.

³¹⁵İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m.15 – www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

³¹⁶ KAYA, M. B., s.123

³¹⁷ İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m.16/f.1-c.2 - www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

³¹⁸İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m.16/f.1-c.3 – m.16/f.3-c.1 - www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

³¹⁹ 5651 Sayılı Yasa m.8/f.5 - www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

³²⁰ 5651 Sayılı Yasa m.8/f.5 - www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

³²¹İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m.16/f.3-c.1 - www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

Alınan kararların kurum tarafından elektronik ortamda gönderilmesi ile hızlı bir şekilde kararın gereğinin yerine getirilmesi sağlanmaktadır³²².

2.2.4. Erişim Engellenmesinin Hükümsüz Kalması ve Kaldırılması

Uygulama yönetmeliğinde erişimin engellenmesinin iki farklı şekilde kalkacağı düzenlenmiştir. Bu durum yönetmelikte yapılan açık ayırmadan ve kanunun yazım dilinden anlaşılmaktadır. Keza uygulama yönetmeliğinin 17. maddesinin başlığı erişimin engellenmesinin hükümsüz kalması, 18. maddesinin başlığı ise erişimin engellenmesinin kaldırılmasıdır. Yine 8. maddenin 7. ve 8. fıkralarında hükümsüz kalma ibaresi, 9. fıkrasında ise kaldırılır ibaresi kullanılmıştır.

2.2.4.1. Erişimin Engellenmesinin Hükümsüz Kalması

Soruşturma sonucunda kovuşturmayaya yer olmadığı kararı verilmesi, kovuşturma evresinde beraat kararı verilmesi durumunda erişimin engellenmesi kararı kendiliğinden hükümsüz kalır. Bu durumda soruşturma aşamasında Cumhuriyet savcısı kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararın bir örneğini, kovuşturma aşamasında ise mahkeme beraat kararının bir örneğini Kuruma gönderir³²³. Kurum karara ilişkin bilgileri elektronik ortamda erişim sağlayıcılara bildirir ve erişim sağlayıcılar tarafından gereği derhal yapılır³²⁴.

Bu çalışmada, kanunda ve uygulama yönetmeliğinde hükümsüz kalma ifadesi kullanıldığı için ilgililer tarafından da kararın bir örneği sunulurken erişimin engellenmesinin kaldırılmasının istenebileceği düşünülmektedir.

Dülger'e göre kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar sonradan itiraza konu olsa da veya beraat kararı istinaf veya temyize konu olsa da tedbir ortadan kalkacaktır. Ancak itiraz sonucu iddianame düzenlenmesi veya istinaf/temyiz

³²² KAYA, M. B., s.123

³²³ 5651 Sayılı Yasa m.7, m.8- www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

³²⁴ İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m.17/f.1,f.2 - www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

sonucu kararın bozulması ve mahkumiyet kararı verilmesi durumlarına ilişkin kanunda boşluk bulunmaktadır³²⁵.

Ayrıca Kurumca resen verilen erişimin engellenmesi kararı, hâkim tarafından onaylanmadığı takdirde kendiliğinden hükümsüz kalır. Bu durumda Kurum, karara ilişkin bilgileri gereği derhal yapılmak üzere elektronik ortamda erişim sağlayıcılara bildirir³²⁶.

2.2.4.2.Erişimin Engellenmesinin Kaldırılması

Konusu 8. maddenin birinci fıkrasında yer alan suçları oluşturan içerik yayından çıkarılırsa, erişimin engellenmesi kararı, hazırlık aşamasında Cumhuriyet savcısınca, kovuşturma aşamasında mahkemece kaldırılır³²⁷. Kararın bir örneği Kurum'a gönderilir. Kurum, karara ilişkin bilgileri gereği derhal yapılmak üzere elektronik ortamda erişim sağlayıcılara bildirir³²⁸.

Dülger'e göre gecikmesinde sakınca bulunan hallerde erişimin engellenmesine Cumhuriyet savcısınca karar verildikten sonra hakimin onayına sunulduğuna göre içeriğin yayından çıkarılması durumunda da aynı usulün düzenlenmesi gerekirdi. Ancak bu haliyle de bireylerin haklarını koruyan bir düzenlemedir³²⁹.

Soruşturma aşamasında gecikmesinde sakınca bulunan halde Cumhuriyet savcısı tarafından verilen erişimin engellenmesi kararı yasal süreler içerisinde hakim tarafından onaylanmazsa tedbir, Cumhuriyet savcısı tarafından derhal kaldırılır. Bu kararın bir örneği Kurum'a gönderilir. Kurum, karara ilişkin bilgileri gereği derhal yapılmak üzere elektronik ortamda erişim sağlayıcılara bildirir³³⁰.

³²⁵DÜLGER, s.898, 899

³²⁶İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m.17/f.3 - www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

³²⁷ 5651 Sayılı Yasa m.9- www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

³²⁸İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m.18/f.1 - www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

³²⁹DÜLGER, s.900

³³⁰İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m.18/f.2 - www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

Burada vurgulamak gerekir ki BTK tarafından resen verilen erişimin engellenmesi kararı³³¹ hakim tarafından onaylanmazsa kendiliğinden hükümsüz kalmakta, gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda Cumhuriyet savcısı tarafından verilen erişimin engellenmesi kararı hakim tarafından onaylanmazsa, Cumhuriyet savcısı tarafından kaldırılmaktadır.

2.2.5. Yaptırım

Kanunda koruma tedbiri olarak verilen erişimin engellenmesi kararının gereğini yerine getirmeyen yer veya erişim sağlayıcılarının sorumlularının, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, beş yüz günden üç bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacağı düzenlenmiştir³³². Maddede fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç olduğu takdirde onun uygulanacağı belirtilmiş, düzenlenen suç bir nevi ikincil suç olarak hüküm altına alınmıştır. Buna göre Kurumca kendisine bildirilen erişimin engellenmesi kararının gereğini dört saat içerisinde yerine getirmeyen içerik veya yer sağlayıcı cezalandırılacaktır³³³. Uygulama yönetmeliğinde içerik veya yer sağlayıcısının tüzel kişi olması halinde yazılı hükümler yayın sorumlusu hakkında uygulanacağı belirtilmiştir³³⁴. Ancak yönetmelik ile cezai açıdan sorumlu kişinin gösterilmesi kabul edilebilir değildir. Aynı zamanda bu durum suçta ve cezada kanunilik ilkesine de aykırıdır.

Ayrıca kanunda idarî tedbir olarak verilen erişimin engellenmesi kararının yerine getirilmemesi halinde, Başkan tarafından erişim sağlayıcısına idarî para cezası verileceği düzenlenmiştir. Dahası idarî para cezasının verildiği andan itibaren yirmi dört saat içinde karar yine yerine getirilmezse Kurum tarafından yetkilendirmenin iptaline karar verilebilmektedir³³⁵.

³³¹“Çocukların cinsel istismarı ve müstehcenlik suçlarında içerik veya yer sağlayıcının yurt içinde olması halinde verilebilir. “

³³² 5651 Sayılı Yasa m.7, m.10- www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

³³³DÜLGER, s.900

³³⁴İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m.11 - www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

³³⁵ 5651 Sayılı Yasa m.8/f.11- www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

Dülger'e göre koruma tedbiri olarak verilen erişimin engellenmesi kararının yerine getirilmemesi durumunda yekti iptali söz konusu olmazken idari tedbir olarak verilen erişimin engellenmesi kararının yerine getirilmemesi durumunda bu iptalin düzenlenmiş olmasının mantıksal bir açıklaması yoktur³³⁶.

Yasada tanımlanan kabahatler dolayısıyla kurum tarafından verilen idari para cezalarına karşı 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanunu hükümlerine göre kanun yoluna başvurulması mümkündür³³⁷. Buna göre 60 gün içerisinde idari para cezalarına ve yetki iptaline karşı idari yargıda iptal davası açmak mümkündür^{338,339}.

Ayrıca belirtmek gerekir ki uygulama yönetmeliği ile kanun arasında cezai hükümler açısından çatışma bulunmaktadır. Ancak kanunun yönetmeliğin üzerinde yer aldığı ve yönetmelik hükümlerinin kanuna aykırı olamayacağı göz önüne alındığında kanun hükümlerinin uygulanacağı şüphesizdir. Kaldı ki suçta ve cezada kanunilik ilkesine göre yönetmelik ile cezai yaptırım getirilmesi Anayasa'ya da aykırıdır³⁴⁰.

2.2.6. Tazminat

Koruma tedbirlerinin hak kaybına yol açması durumunda bunun hangi hallerde tazmin edileceği 5271 sayılı CMK'nın 141. maddesinde sayılmıştır. Ne var ki sayılanlar arasında erişimin engellenmesi hali yoktur³⁴¹.

Ancak bu çalışmada Anayasa'nın 129/5³⁴² maddesi uyarınca idare aleyhine genel kurallar uyarınca dava açılmasının mümkün olduğu düşünülmektedir. Zira koruma tedbirinin haksız olması halinde kararı veren kişiler savcı veya hakim olmaktadır. Bu kişilerin kamu görevlisi statüsünde olduğu ve adalet bakanlığı

³³⁶DÜLGER, s.909

³³⁷ 5651 Sayılı Yasa m.8/f.12- www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

³³⁸DÜLGER, s.909

³³⁹ KAYA, M. B., s.125

³⁴⁰ Anayasa m.38/f.3:Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur.

³⁴¹ KAYA, M. B., s.126

³⁴² “Anayasa m.129/f.5:Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları, kendilerine rücu edilmek kaydıyla ve kanunun gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak, ancak idare aleyhine açılabilir.” www.kazanci.com e.t.25.05.2017

bünyesinde çalıştıkları göz önünde tutulduğunda bakanlığa karşı dava açılmasının mümkün olduğu düşünülmektedir.

BTK tarafından resen alınan erişimin engellenmesi kararına karşı ise idari yargıda tam yargı davası açılması mümkündür³⁴³.

2.3. 5651 SAYILI YASANIN 9. MADDESİ UYARINCA İÇERİĞİN YAYINDAN ÇIKARTILMASI VE ERİŞİMİN ENGELLENMESİ

Kanunun 9. maddesi ile kişilik hakkı ihlallerinde erişimin engellenmesi usulü düzenlenmiştir. Buna göre internet ortamında bulunan içerik nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden gerçek ve tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşlar, içerik sağlayıcısına, buna ulaşamaması hâlinde yer sağlayıcısına başvurarak uyarı yöntemi ile içeriğin yayından çıkarılmasını isteyebileceği gibi doğrudan sulh ceza hâkimine başvurarak içeriğe erişimin engellenmesini de isteyebilir. Görüldüğü gibi kanunda iki farklı yöntem belirlenmiştir. Ancak bu yöntemleri açıklamadan önce kişilik hakkının açıklanmasında fayda görülmektedir.

2.3.1. Kişilik Hakkı

Kanunda özel olarak kişilik hakkı tanımına yer verilmemiştir. O halde genel olarak “Kişilik hakkı; soyut, belirsiz ve içeriği zaman ve yere göre değişen bir kavram olduğu için, tekniksel bilimsel ve sosyolojik değişimler ve gelişmeler, bu kavramın içeriğine yeni boyutlar katmaktadır³⁴⁴.”³⁴⁴“Doktrinde ortak kabul gördüğü üzere, kişilerin sadece var olmaları nedeniyle tanınan, ayrılmaz biçimde sahip oldukları, hukuk düzeni tarafından korunan yaşam, beden bütünlüğü, sağlık,

³⁴³ KAYA, M. B., s.126

³⁴⁴ SİRABAŞI, V., *İnternet ve Radyo – Televizyon Aracılığıyla Kişilik Haklarına Tecavüz (İnternet Hukuku)*, Adalet Y., Ankara, 2007, s.23

şeref ve haysiyet, isim, resim, özel hayat, kişisel veriler özgürlükler gibi kişisel değerler üzerindeki haklar, kişilik hakkını ifade eder³⁴⁵.”

Uygulamada genel olarak gerçek kişilere karşı yapılan ihlaller tartışma alanı bulsa da, tüzel kişiler de bireylere has kişilik hakları dışındaki kişilik haklarına sahiptir. Başka bir deyişle “tüzel kişilerin de (derneklerin, vakıfların, kooperatiflerin, ticari ortaklıklarının da) kişilik hakları vardır; onlar da kişilik haklarının korunmasından yararlanırlar³⁴⁶.”

Kişilik hakkı mutlak bir hak ve malvarlığı haklarından farklı olduğu için el değiştirmez, mirasçılara geçmez, zamanla yitirilmez. Kişilik hakkı herkese karşı ileri sürülebilir ve ihlali de haksız fiil olarak adlandırılır³⁴⁷. Ancak kişilik son bulmadan önce kişilik hakkı kullanılmışsa bundan doğan mali sonuçlar mirasçılara geçer³⁴⁸.

Yukarıda da bahsedildiği gibi kişilik hakları hem gerçek kişiler hem tüzel kişiler açısından ihlal edilebilir. Bu durumda gerçek ve tüzel kişiler manevi veya maddi tazminat davası açabilir. O halde gerçek ve tüzel kişilerin, kişilik hakları internet ortamına ihlal edildiğinde de 5651 sayılı kanun uyarınca sunulan hakları kullanma olanakları olduğu da şüphesizdir.

2.3.2. Kişilik Haklarının İhlali Nedeniyle 5651 Sayılı Yasa Gereğince İzlenecek Yol

Kanun iki farklı başvuru yöntemi getirmiştir. Buna göre kişilik hakkının ihlal edildiğini iddia eden kişi içerik sağlayıcısına, buna ulaşamaması hâlinde yer sağlayıcısına başvurarak uyarı yöntemi ile içeriğin yayından çıkarılmasını veya doğrudan Sulh Ceza Hakimliği'ne başvurarak içeriğe erişimin engellenmesini

³⁴⁵KAYA, M., *Telekomünikasyon Alanında Kişilik Haklarının Korunması*, Ankara Barosu Dergisi, Ankara, 2010, s.279

³⁴⁶SEROZAN, R., *Medeni Hukuk Genel Bölüm / Kişiler Hukuku*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2011, s.413

³⁴⁷SEROZAN, s.412

³⁴⁸SİRABAŞI, s.25

isteyebilir³⁴⁹. Bu iki başvuru mekanizmasından birine öncelikle başvurmak gibi bir zorunluluk bulunmamaktadır. Birey doğrudan seçeceği yolu kullanabilir.

Kişilik haklarının korunmasına yönelik genel düzenleme Türk Medeni Kanunu'nun 23, 24 ve 25. maddelerinde bulunmaktadır. Bu maddeler uyarınca başvurulacak mercii hukuk mahkemelerdir. Ancak kişilik hakkı ihlaline yol açan içerik internet ortamında olduğunda içeriğe erişimin engellenmesi için sadece sulh ceza hakimliklerine başvuru yapılması gerekmektedir. İhtiyati tedbir yoluyla hukuk mahkemelerinden erişimin engellenmesinin talep edilmesi mümkün değildir. Zira 5651 sayılı yasa özel yasadır. Yargıtay'ın içtihatları da bu yöndedir³⁵⁰.

2.3.2.1.Uyar-Kaldır Yöntemi

Uyar-kaldır yöntemiyle içerik sağlayıcısına, ulaşılamaması halinde yer sağlayıcısına başvurulup içeriğin yayından çıkartılmasının istenmesi halinde talebin en geç yirmi dört saat içerisinde cevaplandırılması gerekmektedir³⁵¹. Burada yer sağlayıcısından içeriklere müdahale beklenmektedir. Oysaki yer sağlayıcının içeriklere müdahale etme yetkisi bulunmamaktadır. Bu durumda aksine hareket edilmesi 5237 sayılı TCK'nın 244. maddesinde düzenlenen bilişim sistemini bozma, verileri yok etme veya değiştirme suçunu oluşturabilir³⁵².

Ancak içerik sağlayıcıya ulaşıldığı zamanda ise içeriğin kişilik hakkını ihlal edip etmediğinin doğrudan içerik sağlayıcı tarafından takdir edilmesi sorunu ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle bu çalışmada uyar-kaldır yöntemine başvurunun zorunlu tutulmamasının yerinde bir düzenleme olarak düşünülmektedir.

Yine 5651 sayılı kanun ve uygulama yönetmeliğinde içerik ve yer sağlayıcıya yapılan başvurunun en geç yirmi dört saat içinde cevaplandırılması

³⁴⁹ 5651 Sayılı Yasa m.9/f.1- www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

³⁵⁰Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 13.06.2012 tarih, 2012/6581E., 2012/10331K., Yargıtay 4. Hukuk Dairesi E.2014/7187, K.2014/8832, T.28.5.2014 – www.lexpera.com.tr et:02.04.2017

³⁵¹ 5651 Sayılı Yasa m.9/f.2- www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

³⁵²DÜLGER, s.911

gerektiğini hükme bağlanmış ise de başvurunun cevaplanmaması durumunda idari, hukuki veya cezai yaptırımın ne olacağı düzenlenmemiştir.

Ayrıca kanunda başvurulara cevabın ne şekilde verileceği belirtilmemiş olsa da başvuru sahibinin yaptığı başvuruya uyacak şekilde elektronik posta veya yerleşim yeri adresine gönderilmesi uygun olacaktır. Aksi halde içerik veya yer sağlayıcılarına ekstra maliyet ve yükümlülük getirilmiş olacaktır. Nasıl ki başvuru sahibi için şekil şartı öngörülmemiş ise içerik ve yer sağlayıcı için de böyle bir uygulama getirmek doğru olmayacağı düşünülmektedir. Kaldı ki karşılıklı yapılan işlemlerin paralelliği bunu gerektirir.

2.3.2.2.Sulh Ceza Hakimi Tarafından Erişimin Engellenmesi Kararı Verilmesi

Kişilik hakkının ihlal edildiğini iddia eden kişinin Sulh Ceza Hakimliği'ne başvurarak erişimin engellenmesine karar verilmesini talep etme hakkı bulunmaktadır³⁵³. Eş deyişle hakimin erişimin engellenmesine karar vermesi için kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişinin talebi gerekmekte olup, hakimin resen erişimin engellenmesine karar vermesi mümkün değildir.

Erişimin engellenmesi kararı kural olarak, yalnızca kişilik hakkının ihlal edildiği yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak (URL, vb. şeklinde) verilebilir ve zorunlu olmadıkça yayının tümüne yönelik erişimin engellenmesine karar verilmez³⁵⁴. Erişimin engellenmesi yönteminin URL adresi olarak sınırlı tutulması özgürlüklere müdahale açısından doğru bir düzenleme olmuştur³⁵⁵.

Ancak bu yöntem ile ihlalin engellenemeyeceğine kanaat getirmesi hâlinde web sitesinin tümüne yönelik erişimin engellenmesine karar verilebilir³⁵⁶. Özetle madde kapsamında kural olarak URL engelleme yönteminin istisna olarak web sitesine tümüyle erişimin engellenmesi yönteminin kullanılması gerekmektedir.

³⁵³ 5651 Sayılı Yasa m.9/f.2- www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

³⁵⁴ 5651 Sayılı Yasa m.9/f.4- www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

³⁵⁵DÜLGER, s.912

³⁵⁶ 5651 Sayılı Yasa m.9/f.4- www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

Hakim yapılan başvuruyu duruşma açmadan en geç yirmi dört saat içerisinde sonuçlandırılmalıdır³⁵⁷. Burada en geç ibaresinin kullanıldığı görülmektedir. Bu nedenle karar, verilebilecek en hızlı şekilde verilmeli, haklı neden olmadıkça yirmi dört saatlik süre kullanılmamalıdır. Verilen karara 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) hükümlerine göre itiraz edilebilmektedir³⁵⁸. Kanunda kimlerin itiraz hakkı bulunduğu düzenlenmemiştir. Bu çalışmadan kanunda açıkça yazılmasa da anlaşılması gerekenin menfaati bulunan kişilerin ilgili olduğu anlaşılmalıdır.

Yine itiraz prosedürüne ilişkin madde 8'e yönelik yapılan açıklamalar burada da tekrar edilmektedir. 5651 sayılı Kanun için en azından itiraz süreleri ve itirazın incelenmesi bakımından kendine özgü süreleri düzenlemesi gerektiği düşünülmektedir.

Hakim tarafından verilen kararın doğrudan erişim sağlayıcıları birliğine gönderilmelidir³⁵⁹. Birlik tarafından da erişim sağlayıcılara karar gönderilmeli ve gereği derhal en geç dört saat içerisinde yerine getirilmelidir³⁶⁰.

Kanunda ayrıca ihlale ilişkin yayının başka internet adreslerinde de yayınlanması durumu da düzenlenmiştir. Buna göre ilgili kişi Birliğe müracaat ederse mevcut karar benzer adresler için de uygulanır³⁶¹. Ancak burada yine başka bir sorun uygulanmaktadır. Bilindiği gibi internet ortamı ifade ve düşünce özgürlüğünün rahatça kullanıldığı nadir alanlardandır. Kanunda "kişilik hakkı ihlalinin 'aynı mahiyette' olup olmadığına dair inceleme yapacak bir makam öngörülmemiştir. İhlalin 'aynı mahiyette' olması sebebiyle alınan kararların nasıl denetleneceği açık değildir.³⁶²"

Dolayısıyla diğer internet adreslerindeki yayınların aynı mahiyette olup olmadığının Erişim Sağlayıcıları Birliği'nin nasıl tespit edeceği tartışmalıdır. Bu çalışmada sitelerin benzer mahiyette olup olmadığı konusuna şüpheye düşülmesi

³⁵⁷ 5651 Sayılı Yasa m.9/f.6-c.1 - www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

³⁵⁸ 5651 Sayılı Yasa m.9/f.6-c.2 - www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

³⁵⁹ 5651 Sayılı Yasa m.9/f.5 - www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

³⁶⁰ 5651 Sayılı Yasa m.9/f.8 - www.lexpera.com.tr e.t.:08.04.2017

³⁶¹ 5651 Sayılı Yasa m.9/f.9- www.kazanci.com e.t.:19.04.2017

³⁶² YAVUZ, C., *İnternet Erişiminin Engellenmesi*, İstanbul Barosu Dergisi, İstanbul, 2014, s.208

durumunda doğrudan Birlik tarafından erişimin engellenmemesi mahkeme kararının beklenmesi gerektiği düşünülmektedir. Zira esas olan özgürlüklerdir.

2.4.5651 SAYILI YASANIN 9/A. MADDESİ UYARINCA ERİŞİMİN ENGELLENMESİ

Madde kapsamında internet ortamında yapılan yayının özel hayatın gizliliğini ihlal ettiği durumda başvuru yolları ile usuller belirtilmiştir. Ancak haklı olarak kanunda ayrıca özel hayatı tanımı yapılmamıştır. Özel hayatın gizliliğini ihlal esas olarak 5237 sayılı TCK'nin 134. maddesinde düzenlenen bir suç tipidir. Ancak TCK'da da özel hayatın tanımı yapılmamıştır. O halde öncelikle özel hayatın ne olduğuna bakmak gerekmektedir.

Özel hayatın gizliliğine ilişkin tanım, açıklama ve ölçütler Yargıtay tarafından yapılmıştır.

Yargıtay kararında özetle özel hayatın gizliliğinin ihlali olayın somut özelliklerine göre takdir edilmesi ve yine kalabalığın içinde dikkat çekmezlik, tanınmazlık, bilinmezlik prensibi gözden kaçırılmaması gerektiğini belirtmektedir. Zira vatandaş ile toplum içinde farklı konumda, meslekte, görevde bulunan veya tanınan kişilerin özel hayat sınırı birbirinden farklı olacaktır. Burada dikkate alınması gereken ölçütler ise dışa yansıyan davranışlar, rıza ve öngörüler, sosyal ilişkiler, müdahalenin derecesi gibi ölçütlerdir³⁶³.

Birey internet ortamındaki yayın içeriğinin özel hayatının gizliliğini ihlal ettiğini düşünüyorsa doğrudan BTK'ya başvurarak erişim engellenmesi tedbirini uygulanmasını isteyebilmektedir³⁶⁴. Ancak kanun koyucu yapılan talepte bazı hususların varlığını aramıştır. Buna göre “kuruma yapılan istekte hak ihlaline neden olan yayının tam adresi (URL), hangi açılardan hakkın ihlal edildiğine dair

³⁶³ Yargıtay 12. Ceza Dairesi 10.06.2013 tarih, 2012/32005 E., 2013/15770 K. – www.kazanci.com e.t.: 19.04.2017

³⁶⁴ 5651 Sayılı Yasa m.9/A/f.1- www.kazanci.com e.t.:19.04.2017

açıklama ve kimlik bilgilerini ispatlayacak bilgilere³⁶⁵ yer verilmelidir. Bu bilgilerde eksiklik olması durumunda talep işleme alınmayacaktır³⁶⁶.

Talebin eksiksiz yapılması halinde Başkan³⁶⁷ bu talebi uygulanmak üzere derhal erişim sağlayıcıları birliğine gönderir. Birlik ise bu talebi derhal, en geç dört saat içerisinde yerine getirir. Hüküm emredici niteliktedir. Burada başkanın veya birliğin değerlendirme yapma yetkisi bulunmamaktadır. Doğrudan erişimin engellenmesi tedbiri uygulanmalıdır. Ancak bu durumda özel hayatın gizliliğinin ihlali iddiasında başkaca temel hak ve özgürlüklerin bu haktan üstün olup olmadığı değerlendirilmemiş olacaktır³⁶⁸. En geç ibaresi için yukarıdaki açıklamalara atıf yapmakla yetinilmiştir.

Bu durumda erişimin engellenmesi tedbiri ancak özel hayatın gizliliğinin ihlal eden yayın, kısım, bölüm, resim, video ile ilgili olarak URL engelleme yöntemi ile uygulanabilmektedir³⁶⁹. Eş anlatımla bu aşamada sitenin tümüne erişimin engellenmesi söz konusu olamaz.

Kuruma başvuran kişi aynı zamanda başvuru saatinde itibaren yirmi dört saat içinde Sulh Ceza Hakimliği'ne başvurmalıdır. Sulh Ceza Hakimliği ise başvuruda itibaren kırk sekiz saat içerisinde kararını verir ve kuruma gönderir. Aksi durumda tedbir kendiliğinden kalkar³⁷⁰.

Dülger'e göre hakimlik tarafından başvurunun reddine karar verildiğinde hakka haksız şekilde müdahale edilmiş olacaktır³⁷¹. Zira içeriğe doğrudan erişim engellenmektedir.

Ayrıca bu çalışmada bireylerin doğrudan kuruma başvurmaksızın Sulh Ceza Hakimliği'ne başvurarak özel hayatın gizliliğini ihlal iddiasıyla yayına erişimin engellenmesini talep edebileceği düşünülmektedir. Zira yargı denetiminden geçerek karar almak isteyen bireylerin bu haklarının kısıtlanması

³⁶⁵ 5651 Sayılı Yasa m.9/A/f.2-c.1- www.kazanci.com e.t.:19.04.2017

³⁶⁶ 5651 Sayılı Yasa m.9/A/f.2-c.2- www.kazanci.com e.t.:19.04.2017

³⁶⁷Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanını ifade eder. 5651 Sayılı Yasa m.2/f.1/b.c

³⁶⁸DÜLGER, s.914,915

³⁶⁹ 5651 Sayılı Yasa m.9/A/f.4- www.kazanci.com e.t.:19.04.2017

³⁷⁰ 5651 Sayılı Yasa m.9/A/f.5- www.kazanci.com e.t.:19.04.2017

³⁷¹DÜLGER, s. 915

mümkün değildir. Kanunda da açıkça kısıtlanmadığına ve özgürlükler esas alınacağına göre bu yola başvurulabileceği düşünülmektedir.

Kanunda hakim tarafından verilen karara karşı Başkan tarafından CMK hükümlerine göre tarafından itiraz edilebileceği belirtilmiştir³⁷². Hükümde yer sağlayıcıya, içerik sağlayıcıya itiraz hakkı düzenlenmemiş ise de CMK m.268 çerçevesinde itiraz edebileceklerinin kabulü gerekmektedir³⁷³. Bu çalışmada ayrıca başvuran kişinin de itiraz hakkının bulunduğu düşünülmektedir.

Ancak bu durumda da gerekçeli karar tebliğ edilmeyeceğinden metni görmeden itiraz edilmesi söz konusu olacaktır³⁷⁴.

Bu çalışmada bireylerin başvuruları üzerine doğrudan erişimin engellenmesi tedbirinin uygulandığı bir usulde sürelerin çok daha kısa tutulmasının yerinde olacağı düşünülmektedir.

Son olarak maddenin sekizinci fıkrasında gecikmesinde sakınca bulunana hallerde doğrudan başkanın emri üzerine erişimin engellenmesinin kurum tarafından yapılacağı düzenlenmiştir. Başkan tarafında verilen bu karar yirmi dört saat içerisinde Sulh Ceza Hakimi'nin onayına sunulmalıdır. Hakim ise kırk sekiz saat içinde kararını açıklamalıdır.

Bu çalışmada hakim tarafından verilen karara karşı ise kanunda açıkça yazılmamış olsa da itiraz hakkının varlığı kabul edilmesi gerektiği düşünülmektedir. Zira ilgili kişiler bu karara karşı başvuruda bulunabilmelidir.

³⁷² 5651 Sayılı Yasa m.9/A/f.6- www.kazanci.com e.t.:19.04.2017

³⁷³DÜLGER, s. 915

³⁷⁴DÜLGER, s. 915

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SİBER UŞAKLAŞTIRMA (GROOMİNG)

3.1.GENEL OLARAK

İnternetin ve bilişim teknolojilerinin gelişmesi ve günlük hayatta sıkça kullanılır hale gelmesiyle bağımlılık seviyelerine varan alışkanlıklar ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda yetişkin bireyler ve özellikle çocuklar internetin faydalarından yararlanmaktadır. Haber alma ve iletişim özgürlüğü bağlamında vazgeçilemez bir hak haline gelen internet aynı zamanda riskler de barındırmaktadır. Bu riskler özellikle çocuklar yönünden tehlike arz etmektedir. Zira çocukların büyük bir çoğunluğu bu risklerin farkında olmamaktadır.

Ayrıca internet insan davranışlarını birçok açıdan değiştirmiştir. Bu değişikliğe bireysel konuşmalar ve birebir iletişim de dahildir³⁷⁵. Aynı zamanda internet suçların daha rahat işlenilebildiğinin düşünüldüğü, hatta failerin kendilerini daha anonim olarak düşündükleri sanal bir ortam ve ağıdır. Dahası saldırganların yakalanmayacaklarını düşünmeleri de suç yeri olarak interneti tercih etmelerine etki etmektedir.

Bu açıklamalar istismarcılar/saldırganlar için de geçerlidir. Yapılan çalışmalara göre istismarcılar daha kıvrak ve fırsatçı tiplerdir³⁷⁶.Yine bazı kanıtlar, insanların doğrudan iletişime kıyasla internet üzerinden çevrimiçi iletişimde farklı davranış ve karakter gösterebildiğini ortaya koymaktadır³⁷⁷.

Çocukların siber ortamda maruz kalabileceği riskler birden çok risk bulunmakla birlikte bunların arasında kendilerinden daha büyük ve kötü niyetli yabancı kişilerle haberleşme de sayılmaktadır³⁷⁸.

³⁷⁵ WHITTLE, H., HAMILTON-GIACHRITSIS, C., BEECH, A., & COLLINGS, G., A Review of Online Grooming: Characteristics and Concerns, *Agression and Violent Behavior*, 62-70, 2013, s.62

³⁷⁶ GÖNÜLTAŞ, s.289,290

³⁷⁷ WHITTLE vd. A Review of Online Grooming s.63

³⁷⁸ ÇELEN & ÇELİK, & SEFEROĞLU, s.3

Siber uşaklaştırma denilen kavram mağdura erişim ile başlayan ve belirli bir süreç neticesinde istismar eylemi ile biten stratejilerin bir kısmı, eş deyişle mağduru istismara hazırlama süreci olarak tanımlanmıştır³⁷⁹. Yine siber uşaklaştırma evrensel olarak saldırganın fantezilerini gerçeğe döktüğü bir teknik olarak da anlaşılmaktadır³⁸⁰.

Başka bir tanımla siber uşaklaştırma, çocuk istismarcılarının gelecekteki kurbandan yararlanıp onları istismarla uyumlu hale getirmek için hazırladıkları taktiklerdir³⁸¹.

Bennett ve O'Donohu ise cinsel istismar olasılığını artırmak için işlev gören uygunsuz davranış olarak tanımlamaktadır³⁸².

Michael Welner'e göre siber uşaklaştırma saldırgan tarafından mağdurun cinsel ilişkiye sürüklendiği ve bu ilişkinin gizli şekilde yürütüldüğü bir süreçtir³⁸³.

Siber uşaklaştırma genellikle çevrim içi sohbet odalarının kasıtlı olarak kullanılması ile başlamaktadır. Bu yol ile çocuk istismar edilmek üzere uşaklaştırılmakta ve istismara hazırlanmaktadır³⁸⁴.

Saldırgan bu sürece başlayarak mağdura nasıl ulaşacağı ile en kolay ne şekilde istismar edeceğini ve cinsel teması sağlayacağını belirlemektedir. Saldırgan bu süreci izlerken en uygun zamanı beklemekte ve belirli yöntemlerle, aşamalarla çocuğu etkilemeye çalışmaktadır³⁸⁵.

3.2.KARAKTERİSTİK ÖZELLİKLERİ

Siber uşaklaştırma eylemi son derece karmaşık, tanınması zor ve nerede başlayıp bittiğinin belirlenmesi neredeyse imkansız bir süreçtir³⁸⁶. Saldırgan

³⁷⁹ GÖNÜLTAŞ, s.291

³⁸⁰ WHITTLE vd. A Review of Online Grooming s.63

³⁸¹ BENNETT, N., & O'DONOHUE, W. T. Psychological and Investigative Pathways to Untrue Allegations of Child Sexual Abuse. W. T. O'DONOHUE, & M. FANETTI içinde, *Forensic Interviews Regarding Child Sexual Abuse A Guide to Evidence-Based Practice* s. 307-316, Springer, 2016, s.264

³⁸² O'DONOHUE, & FANETTI, s.265

³⁸³ <http://www.naasca.org/2011-Articles/010911-6StagesOfGrooming.htm> et:06.05.2017

³⁸⁴ POLAT, O., *Adli Psikolojiye Giriş*, Seçkin Y., Ankara, 2016, s.122,123

³⁸⁵ GÖNÜLTAŞ, s.294

³⁸⁶ WHITTLE vd. A Review of Online Grooming s.63

mağdur ile aynı veya farklı cinsten olabilmektedir³⁸⁷. Siber uşaklaştırma süreci saatler, günler, haftalar, aylar hatta yıllar bile alabilmektedir³⁸⁸.

Siber uşaklaştırmanın altı karakteristik özelliği vardır³⁸⁹. Bunlar sırasıyla; manipülasyon, ulaşılabilirlik, ilişki kurma, cinsel içerik, risk değerlendirmesi ve yanıltma/aldatmadır.

3.2.1. Manipülasyon

Siber uşaklaştırma yoğun şekilde manipülasyon içeren bir süreçtir. Bu süreçte çocuk kendisine özgü olmayan şekilde davranmaya zorlanmakta veya tehdit edilmektedir. Manipülasyon rüşvet, hediyeler, para, dalkavukluk, cinsel oyunlar, güç ve tehditlerden bir veya bir kaçını içerebilir³⁹⁰.

Mağdurları ve etraflarındaki kişileri uşaklaştırabilmek için saldırganlar tarafından benimsenen bir dizi farklı manipülasyon stili vardır. Bu stiller dürüstlük gösterimi, acı çekme, sinsi kontrol, liberal düşünce, açık manipülasyon ve yıldırma olarak sayılabilir. Bu manipülasyon stilleri hal ve şartlara, kişiliğe ve mağdurun durumuna bağlı olarak uygulanır. Sayılan manipülasyon teknikleri suçlunun gücünü ve kontrolünü arttırmaya, nihai olarak kurbanı kancalamasına eş deyişle çengeli takmasına ve suçlunun bağımlılığını arttırmaya hizmet etmektedir³⁹¹.

3.2.2. Ulaşılabilirlik

Eskiden saldırganlar çoğunlukla mağdurları aile içinde, iş yerinde istismar etmekteydiler. Bu durum halen dahi devam etmektedir. Ancak internet popüler oldukça ve çocuklar da internet ortamına katılıp kendilerini ulaşabilir kıldıkça bu durum değişmeye başlamıştır³⁹².

³⁸⁷WHITTLE vd. A Review of Online Grooming s.63

³⁸⁸WHITTLE vd. A Review of Online Grooming s.63

³⁸⁹WHITTLE vd. A Review of Online Grooming s.62

³⁹⁰WHITTLE vd. A Review of Online Grooming s.64

³⁹¹WHITTLE vd. A Review of Online Grooming s.64

³⁹²WHITTLE vd. A Review of Online Grooming s.64,65

Genellikle ebeveynler çocukların gerçek dünyada temas halinde oldukları kişilere karşı uyanık olurlar, ancak çocukların sanal ortamda erişebildikleri yetişkinlere karşı o kadar da uyanık değildirler. Bu durumun çocukların erişilebilirliği üzerinde açık bir etkisi vardır³⁹³.

Suçlular göreceli olarak anonim kalarak, potansiyel mağdurlara evlerinden çıkmadan ve özel bir sanal alanı paylaşarak internet üzerinden erişebilmeye başlamışlardır³⁹⁴. Kurban ile saldırgan arasındaki iletişim gerçekte her ikisinin evlerinden gerçekleşse de etkileşim ve paylaşımın yapıldığı yer sanal bir ortamdır³⁹⁵.

İstismarcı bir çocuğu belirledikten sonra şu aşamalardan geçecektir: Dostluk kurma aşaması, özel ilişki kurma aşaması, risk değerlendirmesi aşaması, münhasırlık aşaması ve nihayet cinsel fantezinin ortaya çıkması aşaması. Bu aşamalar aşağıda ayrıntılarıyla açıklandığı için ayrıca burada değinilmemiştir. Tüm bunların yanında çocuk internete mobil aletlerle veya kendi yatak odasında bulunan bilgisayarla bağlanması durumunda ebeveyn denetiminin olası eksikliği, çocukları suçlulara karşı daha kolay erişebilir hale getirmektedir³⁹⁶.

3.2.3. İlişki Kurma

Saldırganın uyum ve yakınlık kurabilmesi için mağdurun kendisine olan güvenini kazanması gerekmektedir. Siber uşaklaştırma sürecinin en önemli kavramı ve unsuru güvendir³⁹⁷. Zira mağdurun güveni kazanıldığında çok daha rahat yönlendirilebilmekte ve güven suiistimal edilebilmektedir.

Saldırgan genellikle davranışlarını gençlerin iletişim biçimine uydurmakta, onlara uygun hale getirmekte, ortak alan üretmekte ve çocuğun daha rahat hissetmesini sağlamaktadır. Bu karşılıklı iletişim saldırganın, mağdurun içinde

³⁹³<http://image.guardian.co.uk/sys-files/Society/documents/2003/07/24/Netpaedoreport.pdf>
e.t.:17.05.2017

³⁹⁴WHITTLE vd. A Review of Online Grooming s.64,65

³⁹⁵<http://image.guardian.co.uk/sys-files/Society/documents/2003/07/24/Netpaedoreport.pdf>
e.t.:17.05.2017

³⁹⁶WHITTLE vd. A Review of Online Grooming s.64,65

³⁹⁷ GÖNÜLTAŞ, s.296

bulunduğu şartları, inancını, çocuğun kabul edeceği iletişim biçimini vb. bilgileri öğrenmeyi mümkün kılmaktadır. Araştırmalara göre saldırganlar kendileri ile benzer ilgi alanlarına ve tecrübelere sahip çocukları tercih etmektedir. Hatta kimisi mağdur için rehber gibi davranmayı dahi seçmektedir³⁹⁸.

Genellikle saldırganlar, çocuğun süreci olumlu algılamasını istedikleri için ona bilerek güven vermekte ve samimi davranışlar sergilemektedir. Saldırgan kurduğu ilişkiyi mümkün olduğunca özel kılmaya ve mağduru denetimden uzaklaştırmaya çalışmaktadır³⁹⁹.

3.2.4. Cinsel İçerik

Cinsel içerik siber uşaklaştırma için oldukça önemlidir. Cinsel içeriğin ne zaman ve ne şekilde sunulacağı saldırganın mizacına göre değişmektedir. Avrupa Çevrimiçi Grooming (Siber Uşaklaştırma) Projesi üç tip saldırgan (siber uşaklaştıran) tanımlamıştır. Bunlar; samimiyet arayan, uyum sağlayan ve aşırı cinselliğe düşkün olanlardır. Bu üç gruptan aşırı cinselliğe düşkün olanlar diğerlerine göre çok daha hızlı veya hemen cinsel içeriğe geçmektedirler⁴⁰⁰.

Cinsellik; flört, kirlili konuşma, müstehcen konuşma, cinsel fotoğraflar gönderme veya pornografik materyallere ilişkin bağlantılar gönderme gibi çeşitli biçimlerde olabilir. Bu sayede saldırgan içerikleri mağdurun gözünde normalleştirmeye ve onu kontrol altına almaya başlamaktadır. Saldırganın başarıya ulaşabilmesi için bahsi geçen cinsel sohbetleri tekrarlaması oldukça önemlidir⁴⁰¹.

Saldırgan iki farklı iletişim stratejisi kullanmaktadır. Bunlar açıkça söyleyerek duyarsızlaştırma ve kelimeleri başka şekilde ifade etme. Birinci strateji sözlü ve fiziksel olarak mağduru cinsel etkileşime kadar duyarsızlaştırmaktadır.

³⁹⁸WHITTLE vd. A Review of Online Grooming s.65

³⁹⁹WHITTLE vd. A Review of Online Grooming s.65

⁴⁰⁰WHITTLE vd. A Review of Online Grooming s.65

⁴⁰¹WHITTLE vd. A Review of Online Grooming s.65

İkinci stratejide ise saldırgan mağdurun cinselliğe düşkünlüğünü değiştirerek bunun onlar için faydalı olacağını ima etmektedir⁴⁰².

3.2.5. Risk Değerlendirme

Bu aşama devamlılık arz etmektedir. Devamlılık sadece tespit edilmeyi önlemeyi değil aynı zamanda güven ve savunmasızlığın düzeyinin tespitini de içermektedir. Avrupa Çevrimiçi Grooming (Siber Uşaklaştırma) Projesinde saldırganlar tarafından uygulanan üç risk yönetimi modeli tespit edilmiştir. İlki; kullanılan teknoloji ve bunlarla ilişkili lojistik ile ilişkilidir. Örneğin, bazıları çoklu donanım, farklı IP adresleri, çeşitli depolama ve etiketleme, işaretleme yöntemleri kullanmaktadır. İkincisi; suçlular, mağdurlarıyla kamuya açık alanlarda iletişim kurmaktan kaçınmakta, özel e-posta veya cep telefonları ile iletişim kurmayı tercih etmektedirler. Üçüncüsü; saldırganlar, mağdurlarıyla yüz yüze görüşme sağlayacaksa bunu mağdurun evinden uzak bir yerde yapmayı, uzakta buluşmayı tercih etmektedirler⁴⁰³.

Diğer araştırmalardan farklı olarak Avrupa Çevrimiçi Grooming (Siber Uşaklaştırma) Projesi bazı saldırganların yanlış bir şey yaptıklarını düşünmedikleri için bunu saklama gereği duymadığını ortaya çıkarmıştır⁴⁰⁴.

3.2.6. Yanıltma/Aldatma

Aldatma genellikle kişinin kendisini genç biri olarak göstermesi şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Zaten siber ortam doğası gereği bu amaca hizmet etmektedir. Çocukları çevrimiçi olarak aldatmak saldırganlar tarafından çoğunlukla başvurulan bir tekniktir. Bununla birlikte yaygın bir yanlış anlaşılma ise bütün saldırganların (siber uşaklaştırıcıların) yaşları ve cinsel niyetleri hakkında yalan söyledikleridir. Kimi vakalarda mağdurlar bir yetişkinle

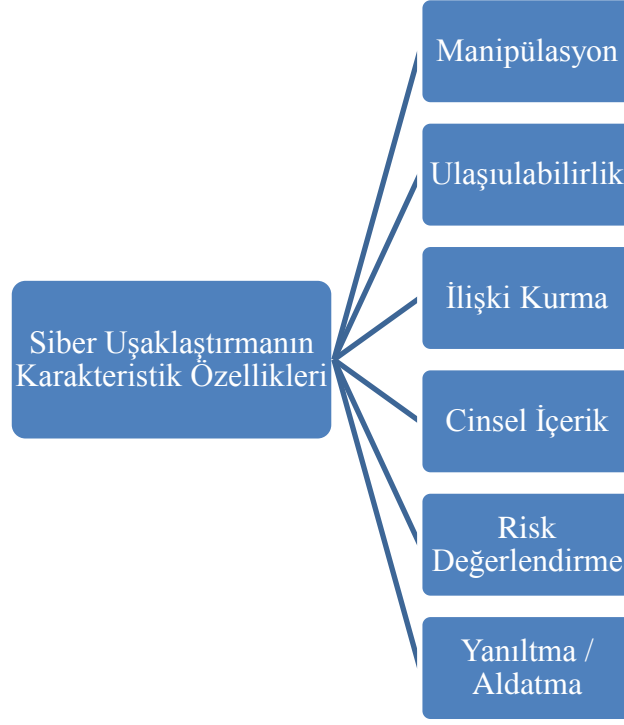
⁴⁰²WHITTLE vd. A Review of Online Grooming s.65

⁴⁰³WHITTLE vd. A Review of Online Grooming s.65

⁴⁰⁴WHITTLE vd. A Review of Online Grooming s.65

konuştuklarının farkındadırlar..Aynı zamanda bu grup mağdurların çoğu saldırganlarına sevgi duyduklarını itiraf etmektedir⁴⁰⁵.

Tablo 3.1 : Siber Uşaklaştırmanın Karakteristik Özellikleri

3.3.SİBER UŞAKLAŞTIRMANIN AŞAMALARI

Siber uşaklaştırma çeşitli aşamalardan oluşmakta ve çoğu saldırgan tarafından bu aşamalar yerine getirilmektedir. Ancak her saldırgan tarafından tüm aşamaların yerine getirileceğine dair bir zorunluluk da bulunmamaktadır.

Aşamalar sırasıyla kurbanı hedef alma, kurbanın güvenini kazanma, kurbanın ihtiyacını karşılama, çocuğu izole etme, ilişkiyi cinselleştirme, kontrolü sürdürme olarak sayılabilir.

⁴⁰⁵WHITTLE vd. A Review of Online Grooming s.66

3.3.1. Kurbanı Hedef Alma

Saldırgan, savunmasız, duygusal yoksunluk içinde bulunan ve düşük özgüvene sahip çocukları hedef almaktadır. Aynı zamanda çocukların düşük ebeveyn denetimi de onları daha cazip hedef haline getirmektedir⁴⁰⁶. Zira denetimsizlik saldırgan için tespit edilme olasılığının daha düşük olması anlamına gelmektedir.

3.3.2. Kurbanın Güvenini Kazanma

Saldırgan bu aşamada hedef aldığı mağduru izleyerek elde ettiği bilgileri bir araya getirmekte ve neye ihtiyacı olduğunu, bu ihtiyaçlarını nasıl dolduracağını öğrenmektedir. Bu bağlamda saldırgan, ölçülü ve cana yakın bir dikkat oluşturarak çaba sarf etmeden uyum sağlamaktadır. Yalnızca daha garip, aşırı duygusal ve yapışkan tutumlar ebeveynlerin şüphelerine yol açmaktadır. Yoksa hoş tavırlı ve güler yüzlü bir saldırgan kendini açığa çıkartmadan nasıl zorlayacağı konusunda daha disiplinlidir⁴⁰⁷.

3.3.3. Kurbanın İhtiyacını Karşılama

Bu aşamada saldırgan çocuğun ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Örnek olarak hediyeler verme, ekstra dikkat ve sevgi gösterme, özellikle bir yetişkini öne çıkartma gösterilebilir. Bunu yapmaya başladıktan sonra ise çocuğun yaşamında daha belirgin hale gelmekte ve önem kazanmaktadır⁴⁰⁸. Mağdur da hayatında daha belirgin hale gelen saldırganla daha iletişim kurmak istemekte ve risk atına doğru ilerlemektedir.

⁴⁰⁶<http://www.naasca.org/2011-Articles/010911-6StagesOfGrooming.htm> et:06.05.2017

⁴⁰⁷<http://www.naasca.org/2011-Articles/010911-6StagesOfGrooming.htm> e.t.:06.05.2017

⁴⁰⁸<http://www.naasca.org/2011-Articles/010911-6StagesOfGrooming.htm> e.t.:06.05.2017

3.3.4. Çocuğu İzole Etme

Bu aşmada saldırgan çocuğu günlük hayatından ve çevresindeki insanlardan izole etmeyi hedeflemektedir. Bu kapsamda saldırgan birlikte ve yalnız oldukları durumlar yaratmak için çocukla gelişmekte olan özel ilişkisini kullanmaktadır. Bu izolasyon aynı zamanda özel bir bağlantıyı daha da güçlendirmektedir. Özel bir ilişki çocuğun sevdiği ya da takdir ettiği bir duyguyu, hatta ebeveynlerinin sağlayabileceğinin bile ötesinde bir duyguyu geliştirebilir ve bu ilişkiyi güçlendirilebilir. Kimi zaman ebeveynler farkında dahi olmadan kendi takdirleri ile bu durumu beslemektedirler⁴⁰⁹.

3.3.5. İlişkiyi Cinselleştirme

Yeterli seviyede duygusal bağımlılık ve güven ilişkisi kurulduğunda konuşmalar ve içerikler cinselleşmeye doğru kaymaya başlamakta ve fotoğraflar, etkinlikler yoluyla duyarsızlaşma sağlanmaya çalıřılmaktadır⁴¹⁰.

Tüm uğraş çocuğun saldırganı akıl hocası veya ilerideki sevgilisi olarak algılamasını sağlamak içindir. Saldırgan mağdura yavaşça ve hafifçe baskı uygulamaya başlamaktadır. Ancak mağdurdan tepki geldiğinde görünüşte pişmanlık göstermekte affetme duygusuna vurgu yapmaktadır⁴¹¹.

Bu başarıldığında ise yetişkin, çocuğun doğal merakını, ilişkinin cinselliğini ilerletmek için mağdruru sömürür. Saldırgan özellikle bu aşmada çocuğun cinsel tercihlerini şekillendirme fırsatına sahip olmakta ve bu şekilde ilişkiyi genişletebilmektedir. Çocuk kendini cinsel bir varlık olarak görmeye ve suçluyla olan ilişkisini daha cinsel ve özel şartlarla tanımlamaya bařlamaktadır⁴¹².

Cinsel konuşma hafif önermelerden açık sözlü, doğrudan ifadelere kadar değişmektedir. Örneğin saldırgan mağdura karşı doğrudan oral seks isteğinde

⁴⁰⁹<http://www.naasca.org/2011-Articles/010911-6StagesOfGrooming.htm> e.t.:06.05.2017

⁴¹⁰ <http://www.naasca.org/2011-Articles/010911-6StagesOfGrooming.htm> e.t.:06.05.2017

⁴¹¹ <http://image.guardian.co.uk/sys-files/Society/documents/2003/07/24/Netpaedoreport.pdf> e.t.:17.05.2017

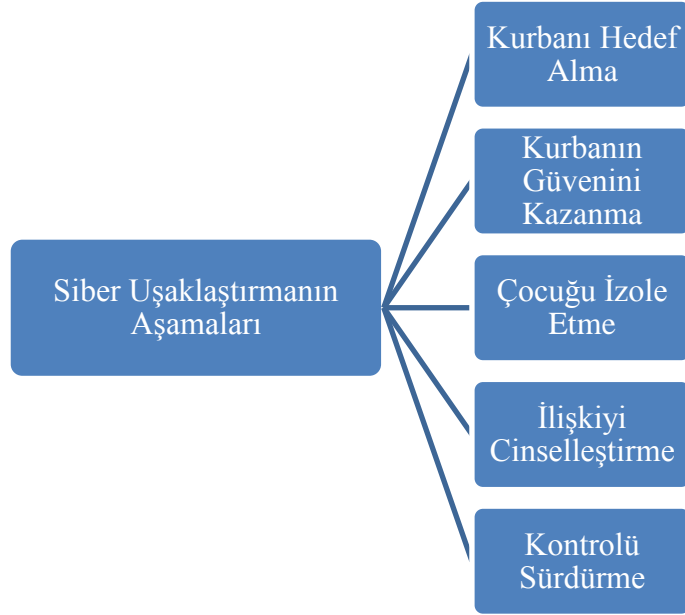
⁴¹²<http://www.naasca.org/2011-Articles/010911-6StagesOfGrooming.htm> e.t.:06.05.2017

bulunabilmektedir. Cinsellik aşaması çocukla birebir görüşmede ise saldırganın kendisine dokunulmasını istemesine kadar uzanmaktadır. Saldırgan bu sayede mağdurun cinselliği daha iyi anlamasını sağlamaktadır⁴¹³.

3.3.6. Kontrolü Sürdürme

Bu aşamada saldırgan, cinsel istismarın ortaya çıkması durumunda çocuğun devam eden katılımını ve sessizliğini korumak için genelde gizlilik ve suçlamayı kullanmakta, bu sayede çocuğa, ilişkinin bitmesi ya da ortaya çıkmasının sonucunda aşağılanacağını ve kendisinin daha da istenmeyen biri hale getireceğini düşündürmektedir⁴¹⁴.

Tablo 3.2 : Siber Uşaklaştırmanın Aşamaları

⁴¹³ <http://image.guardian.co.uk/sys-files/Society/documents/2003/07/24/Netpaedoreport.pdf> e.t.:17.05.2017

⁴¹⁴ <http://www.naasca.org/2011-Articles/010911-6StagesOfGrooming.htm> e.t.:06.05.2017

3.4.KURBAN SEÇİM YÖNTEMİ

Saldırgan, çocukların, gençlerin olduğu sohbet odalarına katılmadan, temas kurmadan önce kendini tanıtan bilgileri herkese açık olarak paylaşmakta ve bu sayede çocuk veya karşısındaki kişilerin yaşıtı gibi davranarak çocuğu, potansiyel mağduru çekmeyi planlamaktadır⁴¹⁵.

Saldırgan ayrıntıları belirledikten sonra sohbet odasında çocuğun cevap vermesini beklemekte ve verilen cevabı referans alarak konuşmayı yürütmektedir. Devamında çocuğa özel sohbet odasına geçmeyi önermektedir⁴¹⁶.

Araştırmalar saldırganların herkese açık sohbet odaları, sosyal paylaşım siteleri aracılığıyla mağdurlarla ilk teması kurduğunu ve sohbetleri daha özel alan olan mesajlaşmaya veya e-postaya taşıdıkları tespit edilmiştir⁴¹⁷.

Ancak araştırmalarda her saldırganın yaşı hakkında yanlış bilgi vermediği gözlemlenmiştir⁴¹⁸.

3.5.SİBER SÖMÜRÜ VE UŞAKLAŞTIRMA KONUŞMALARININ KALIPLARI VE AŞAMALARI

Siber uşaklaştırma konuşmaları, çocuğu ikna edip cinsel birliktelik yaşamak için özellikle internet üzerinden arkadaş olmayı içeren eylemlerdir⁴¹⁹.

Bilindiği gibi bireylerin konuşma kalıplarında kolayca tanımlanabilen farklılıklar vardır⁴²⁰. Buna saldırganlar da dahildir.

⁴¹⁵ <http://image.guardian.co.uk/sys-files/Society/documents/2003/07/24/Netpaedoreport.pdf>
e.t.06.05.2017

⁴¹⁶ <http://image.guardian.co.uk/sys-files/Society/documents/2003/07/24/Netpaedoreport.pdf>
e.t.06.05.2017

⁴¹⁷ KLOESS, J. A., SEYMOUR-SMITH, S., HAMILTON-GİACHRİTSİS, C. E., LONG, M. L., SHIPLEY, D., & BEECH, A. R., A Qualitative Analysis of Offenders' Modus Operandi in Sexually Exploitative Interactions With Children Online. *Sexual Abuse: A Journal Of Research And Treatment* , 1-29, 2015, s.7

⁴¹⁸ <http://image.guardian.co.uk/sys-files/Society/documents/2003/07/24/Netpaedoreport.pdf>
e.t.06.05.2017

⁴¹⁹ PRANOTO, H., GUNAWAN, F. E., SOEWITO, B., Logistic Models for Classifying Online Grooming Conversation. *Procedia Computer Science*, 357-365, 2015, s.357

⁴²⁰ <http://image.guardian.co.uk/sys-files/Society/documents/2003/07/24/Netpaedoreport.pdf>
e.t.06.05.2017

Bu konuşmalar belirli aşamalarla yerine getirilir. Ancak her saldırgan bu aşamaları tamamlamaz ve her saldırgan bu aşamaları aynı sırada kullanmaz. Aşamaların sayısı motivasyonla ilgilidir. Örneğin risk değerlendirme spesifik ve tanımlanabilir bir aşama iken diğer aşamalar hem psikolojik hem yetişkinin amaçlarıyla ilgilidir⁴²¹.

İnternet sayesinde saldırganlar kolaylıkla potansiyel kurbanlarının listesini çıkarabilmektedir. Kimi zaman saldırgan beklenmeyen fırsatlar gelse de plan yapması gerekmektedir. Plan dahilinde çocuğu seçmeli izlemeli ve yakalamalıdır⁴²². Ancak yakalama, yalnızca konuşmalar vasıtası ile yerine getirilebilir.

3.5.1. Dostluk Oluşturma Aşaması

Bu aşamada mağdur iyice tanınmaya başlamaktadır. Sağlanan iletişim, çocuğun ebeveyn veya bakıcısı ile ne kadar vakit geçirdiği ile doğru orantılıdır. Bu aşamada saldırgan çocuğun fotoğrafı olup olmadığını sormakta ve olumlu yanıt alması halinde kendisine gönderilmesini istemektedir⁴²³.

Saldırganın fotoğraf istemesinde iki ana amaç vardır. İlki karşısındakinin gerçekten çocuk olup olmadığını anlamak, ikincisi çocuğun kendi amaçları için uygun olup olmadığını belirlemektir. Ayrıca saldırgan, yakın çevresindeki çocuk ile iletişim halindeyse bu fotoğrafı günlük yaşantıda çocuğu tanımak için kullanmaktadır. Bu aşamada saldırgan tarafından cinsel içerikli fotoğraflar istenmemekte yalnızca çocuğun günlük yaşantısındaki fotoğrafları ile sınırlı kalınmaktadır⁴²⁴.

⁴²¹ <http://image.guardian.co.uk/sys-files/Society/documents/2003/07/24/Netpaedoreport.pdf>
e.t.06.05.2017

⁴²² PRANOTO & GUNAWAN & SOEWITO, Logistic Models for Classifying Online Grooming Conversations, s.358

⁴²³ <http://image.guardian.co.uk/sys-files/Society/documents/2003/07/24/Netpaedoreport.pdf>
e.t.06.05.2017

⁴²⁴ <http://image.guardian.co.uk/sys-files/Society/documents/2003/07/24/Netpaedoreport.pdf>
e.t.06.05.2017

3.5.2. İlişki Oluşturma Aşaması

Bu aşama dostluk yaratma aşamasının uzantısı niteliğindedir. Saldırgan artık mağdurun ev ve okul hayatı gibi konularda bilgi toplamaya başlamaktadır. Tüm saldırganlar tarafından bu aşamaya girilmemektedir. Bazısı bu aşamayı atlamaktadır. Bu aşamada yöneltilen sorulardan sonra saldırgan risk değerlendirme aşamansa geçmektedir.

3.5.3. Risk Değerlendirme Aşaması

Saldırgan artık çocuğun kullandığı bilgisayarı kaç kişinin kullandığı, bilgisayarın konumunu, evin neresinde bulunduğunu, kendisine ait cep telefonu ile bağlanıp bağlanmadığını öğrenmeye çalışmaktadır. Topladığı bu bilgiler sayesinde kendisinin yakalanma, tespit edilme riskini değerlendirmektedir⁴²⁵. Bu sayede çocukla iletişim kuracağı zaman dilimini belirlemektedir.

Burada bahsedilen risk değerlendirmenin siber uşaklaştırmanın karakteristik özelliklerinin bahsedildiği bölümdeki risk değerlendirmesi ile karıştırılmaması gerekmektedir. Zira yukarıda bahsedilen risk değerlendirmesi siber uşaklaştırma sürecinin geneline yöneliktir. Burada ise mağdur ile yapılan konuşmaya yönelik özel bir risk değerlendirmesi yapılmaktadır.

3.5.4. Münhasırlık Aşaması

Münhasırlık aşaması risk değerlendirme aşamasını izlemekte ve artık konuşmanın temposu değişmeye başlamaktadır. Bu aşamada saldırgan, mağdura onun en iyi arkadaşı olduğunu, kendisi ile istediği her şeyi konuşabileceğini söylemektedir. Bu sayede mağdur ile güçlü bir karşılıklılık duygusu

⁴²⁵ <http://image.guardian.co.uk/sys-files/Society/documents/2003/07/24/Netpaedoreport.pdf>
e.t.06.05.2017

oluşturulmakta ve bu karşılıklı saygı kulübü iki kişiden oluşmakta ve bunun gizli kalması gerekmektedir. Bu aşamada güven fikri çocuğa anlatılmakta ve çocuğun ne kadar güvendiği sorgulanmaktadır. Ayrıca bu aşama daha samimi ve cinsellik içeren konulara odaklanan bir sonraki aşamayı da çocuğa tanıtmaktadır⁴²⁶.

3.5.5. Cinsel Aşama

Cinsel aşamada artık çocuğa daha önce hiç öpüşüp öpüşmediği veya kendisine dokunup dokunmadığı gibi sorular yöneltilmektedir. Böylece cinsellik çocuğa tanıtılmaya başlanmaktadır. Bu aşamada konuşmaların yoğunluğu çocuğun gezinmesini daha zor hale getirmektedir. Zira mağdur çocuk hayatında ilk defa böyle bir konuşma içinde bulunmaktadır⁴²⁷.

3.5.6. Sonuçlandırma Aşaması

Burada saldırgan tarafından mağdura iltifatlar söylenir ve tipik olarak bu bizim sırrımızdır ve seni seviyorum cümleleri tekrarlanır. Dahası saldırgan yerine göre tehdit veya korkutma unsurlarını da kullanabilmektedir. Ayrıca saldırganın hasar sınırlamasına veya ilişkinin yeniden başlamasında menfaati yok ise konuşmayı da sonlandırabilir⁴²⁸.

⁴²⁶ <http://image.guardian.co.uk/sys-files/Society/documents/2003/07/24/Netpaedoreport.pdf>
e.t.06.05.2017

⁴²⁷ <http://image.guardian.co.uk/sys-files/Society/documents/2003/07/24/Netpaedoreport.pdf>
e.t.06.05.2017

⁴²⁸ <http://image.guardian.co.uk/sys-files/Society/documents/2003/07/24/Netpaedoreport.pdf>
e.t.06.05.2017

Tablo 3.3 : Siber Uşaklaştırma Konuşmalarının Aşamaları

3.6.SİBER UŞAKLAŞTIRMA SÜRECİNİN ULUSAL MEVZUAT YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Özetle siber uşaklaştırma (grooming) sürecinde öncelikle saldırgan tarafından mağdur hedeflenmekte ve onunla kimi zaman aldatici kimi zaman gerçek çevrimiçi profiller üzerinden iletişim kurulmakta, kendisi hakkında bilgiler öğrenilmekte, ilgisi çekilmekte ve gerekirse ihtiyaçları karşılanmakta, ardından ilişkiyi daha özel bir hale getirmek için rüşvet verme, hediye verme, iltifat etme vb. yöntemlerle mağdurun itaat etmesi sağlanmakta, çocuk manipüle edilmekte, devamlı çocukla olan ilişki cinselliğe doğru çekilmekte ve çocuğa bu yönde bilgiler, materyaller gönderilmekte, cinsel fotoğraflar istenmekte ve cinsellik için değerlendirilmekte, farkındalığı ölçülmekte ve savunmasızlığı ölçülmekte, neticede sohbet ve buluşmalar sanal ortamdan gerçek hayata geçmekte ve sonucunda çocuk cinsel yönden istismar edilmektedir.

Özetten de anlaşıldığı gibi siber uşaklaştırma süreci oldukça fazla hareket içeren, çocuğu istismara sürükleyen bir süreçtir. Ulusal mevzuatımız açısından bu süreci tanımlayan bir kanun düzenlemesi bulunmamaktadır. O halde yalnızca gerçekleştirilen hareketlerin başka bir suç oluşturması durumunda cezai müeyyide ile karşılaşması muhtemel olacaktır.

3.6.1. TCK m.103 Yönünden

Bu durumda akla ilk gelen soru çevrimiçi sohbet odaları, siteler veya sosyal paylaşım siteleri aracılığı ile çocuğun bu sürece hazırlanması halinde güncel cinsel istismar suçu yönünden herhangi bir uygulama yapıp yapılamayacağıdır.

İlk olarak çocuğun cinsel istismara uğramadığı ancak siber uşaklaştırma sürecine tümüyle maruz kaldığı hali ele almak gerekir. Yukarıda da bahsedildiği üzere bir eylemin Türk Ceza Kanunu açısından cinsel istismar olarak nitelendirilebilmesi için mutlaka bedensel bir temas bulunması, eş deyişle vücut bütünlüğünün ihlal edilmesi gerekmektedir.

Siber uşaklaştırma sürecinde mağdur ile saldırgan internet üzerinden sanal ortamda irtibat kurmakta ve temas bulunmadığı için cinsel istismar suçunun oluşması mümkün değildir. Ancak gelişen teknoloji ile kişilerin siber ortam aracılığı ile birbirleriyle görüşebildikleri ve hareketlerini aktarabildikleri donanım ve ekipmanlar ortaya çıktığında, eyleme göre cinsel istismar eylemi tartışılmalıdır.

Bu durumda siber uşaklaştırma süreci içerisinde gerçekleştirilen davranışlar başkaca bir suç oluşturursa saldırganın bundan ayrıca cezalandırılması gerekir. Bu hususa aşağıda ayrıntılarıyla değinilmiştir.

İkinci olarak çocuğun siber uşaklaştırma sürecinden geçip istismar edildiği durumunu ele almak gerekir. Burada mağdur çocuk yukarıda anlatılan siber uşaklaştırma süreçlerinden geçerek fiziki buluşmaya ikna edilmiş ve neticede istismara uğramıştır. Bu durumda TCK m.103 yönünden istismar suçunun oluştuğunu söylemek kolay olacaktır. Ancak istismar gerçekleşene kadar uygulanan aşamalar ayrıca bir suç oluşturuyorsa, bu eylemlerden dolayı

saldırmanın ayrıca cezalandırılması mı gerekir yoksa bu eylemlere geçit suç olarak mı değerlendirilmelidir.

Öncelikle geçit suçu tanımlamak gerekir. Geçit suç, failin aynı hukuki değeri koruyan daha hafif bir suçtan geçmesi demektir⁴²⁹. “Geçit suçlarının ilk koşulu, ağır suç ile bu suça ulaşabilmek için aşılması zorunlu basamak durumunda bulunan hafif suçun koruduğu hukuki değerlerin aynı olmasıdır⁴³⁰.”

Ancak cinsel istismar suçunun işlenebilmesi için siber uşaklaştırma sürecinden geçilmesi bir zorunluluk olmamakla birlikte aşamalarda gerçekleştirilen eylemler ile cinsel istismar suçunun korunan hukuki değeri de aynı olmayabilir.

Dolayısıyla bu çalışmada istismar gerçekleşse dahi siber uşaklaştırma süreci içerisinde suç teşkil eden diğer eylemlerden ayrıca ceza verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Son olarak çocuğu istismar etmek için siber uşaklaştırma sürecine giren ancak bu süreçte yapılan davranışların hiçbirinin başkaca bir suç oluşturmadığı durumda gerçekleştirilen eylemler suç olarak nitelendirilebilir mi?

Burada cinsel istismar suçunu tartışmak unsurları yönünden zaten mümkün değildir, bedensel temas bulunmamaktadır. Ancak bu durumda olayın niteliğine göre TCK m.123 uyarınca kişilerin huzur ve sükununu bozma suçu gündeme gelebilecektir. Madde metnine bakıldığında hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması seçimlik hareketler içerisinde sayıldığından siber uşaklaştırma süreci boyunca gerçekleştirilen rahatsız edici davranışlar başka bir suç oluşturmuyorsa kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunu gündeme getirebilir.

Ancak bu durum eyleme göre cezaların caydırıcılığı ilkesine de aykırı düşmektedir. Zira gerçekleştirilen eylem ve neticesinde elde edilmesi ümit edilen sonuç ile cezaların miktarı arasında orantısızlık ortaya çıkmaktadır.

Dolayısıyla siber uşaklaştırma süreci ile ilgili yeni kanuni düzenleme yapılması gerekliliği bulunmaktadır. Bu hususa aşağıda değinildiğinden burada ayrıca açıklanmamıştır.

⁴²⁹ İÇEL, K., Görünüşte Birleşme (İçtima) İlkeleri ve Yeni Türk Ceza Kanunu, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 35-49, 2007, s.46

⁴³⁰ İÇEL İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, s.47

3.6.2. TCK m.103 Yönünden Gönüllü Vazgeçme Hali

Bir çocuğu istismar etmek için siber uşaklaştırma süreci tamamlayan, birebir fiziki görüşmeyi sağlayan saldırgan sonuca ulaşmadan, mağduru istismar etmeden eyleminden vazgeçer ve hareketleri bırakırsa gönüllü vazgeçme hükümleri gündeme gelecektir.

Yanı sıra siber uşaklaştırma süreci TCK m.103 yönünden yalnızca hazırlık hareketi olarak değerlendirilebileceğinden ve hazırlık hareketleri de ceza hukuku açısından cezalandırılmayan hareketler olduğundan cinsel istismar suçuna yönelik değerlendirme yapılmayacaktır.

Gönüllü vazgeçme ise TCK m.26⁴³¹'da düzenlenmiştir. Buna göre gönüllü vazgeçme “failin kendi iradesiyle icra hareketlerinin tamamlanmasından vazgeçmesi veya kendi çabalarıyla suçun tamamlanmasını ya da neticenin gerçekleşmesini önlemesi demektir⁴³².”

Aynı zamanda vazgeçmenin de gönüllü olması gerekmektedir. Eş deyişle istemesine rağmen fırsatını yakalayamadığı için hareketini gerçekleştirilmeyen saldırgan gönüllü vazgeçme hükümlerinden yararlanamaz⁴³³.

Ancak gönüllü vazgeçmeye kadar gerçekleştirilen diğer eylemler (siber uşaklaştırma sürecinde) ayrıca bir suç oluşturuyorsa o suçtan ceza verilecektir. Zira gönüllü vazgeçme yalnızca son eylem içindir.

3.6.3. TCK m.105 Yönünden

Siber uşaklaştırma sürecinin aşamalarından olan ilişkiyi cinselleştirmede yoğunlukla fotoğraflar, konuşmalar vb. materyaller kullanılmaktadır. Yine siber

⁴³¹ “Fail, suçun icra hareketlerinden gönüllü vazgeçer veya kendi çabalarıyla suçun tamamlanmasını veya neticenin gerçekleşmesini önlerse, teşebbüsten dolayı cezalandırılmaz; fakat tamam olan kısım esasen bir suç oluşturduğu takdirde, sadece o suça ait ceza ile cezalandırılır.” – www.kazanci.com e.t.:25.05.2017

⁴³² CENTEL, N., ZAFER, H., ÇAKMUT, Ö., *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, Beta Y., İstanbul, 2008, s.464

⁴³³ CENTEL & ZAFER & ÇAKMUT, s.467

uşaklaştırma konuşmalarının cinsel aşamasında mağdura veya çocuğa cinsel sorular yönetilmektedir. rnek olarak kendisine dokunup dokunmadığı, daha önce öpüşüp püşmediği, ne kadar güzel, çekici ve seksi olduğu gibi konuşmalar gösterilebilir.

Süreç içerisinde gerçekleştirilen bu eylemler siber uşaklaştırma süreci ayrıca bir suç olarak tanımlanmadığı için güncel mevzuatımız açısından TCK m.105’de yer alan cinsel taciz suçunu oluşturacaktır. Keza saldırganın en baştan beri amacının cinsel olduğu düşünüldüğünde taciz suçu yönünden cinsel amaç unsuru sübut etmiş olacaktır.

Bunun yanında saldırgan bu davranışlarını gerçekleştirirken elektronik haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan faydalanmaktadır. Bu hal daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hal olarak sayıldığından saldırgana daha ağır ceza verilmesi gerekmektedir.

Ancak yeniden belirtmek gerekir ki saldırganın tüm eylemleri sonucu elde etmeyi umduğu sonuç ile ceza miktarı arasında orantısızlık mevcut olacaktır. Zira bu denli yoğun kast içeren ve fazla derecede manipülasyon içeren bu eylemin daha ağır şekilde cezalandırılması gerekmektedir. Siber uşaklaştırma sürecinde ana eylemin yanında gerçekleştirilen filler olarak taciz suçundan ceza verilmesi uygun olacaktır.

3.6.4. TCK’nın Diğer Maddeleri Yönünden

Siber uşaklaştırma sürecinde bir önceki başlıkta da değinildiği gibi konuşmanın cinsel aşamasında ayrıca pornografik materyaller (yetişkin pornosu, ocuk pornosu, erotik fotoğraflar vb.) gönderilmekte, çocuğun fotoğrafları istenmekte, yine mağdur ile kamera üzerinden görüşme yapılarak kayıt altına alınmaktadır.

Tüm bu filler ulusal mevzuat yönünden ayrıca suç teşkil etmektedir. Çocuğa müstehcen ve pornografik materyallerin gönderilmesi durumunda TCK m.226 uyarınca müstehcenlik suçu oluşacaktır. Keza gönderilen materyaller

müstehcenlik suçunu meydana getirmiyorsa cinsel taciz suçunun düşünülmesi gerekmektedir.

Yine internet üzerinden kamera ile yapılan görüşmede çocuğun görüntülerinin kayıt altına alınması da TCK m.134 uyarınca özel hayatın gizliliği suçunu gündeme getirecektir. Burada çocuğun kayıt alınmasına rıza göstermemesi durumunda zaten suçun oluştuğunu söylemek kolay olacaktır. Zira kayıt altına almaya yönelik verilen rıza ile kamera üzerinden görüşmeye verilen rıza farklıdır. Salt görüşmeye rıza verilmesi kayıt altına alınmasına da rıza gösterildiği anlamına gelemez.

Dahası çocuğun rıza verdiği söylene dahi bu rızanın sıhhati de incelenmelidir. Zira siber uşaklaştırma süreci yoğun aldatıcı ve manipülatif eylemler içermektedir. Yanı sıra çocuğa kazandırılan güven de bu yöntemlerle suiistimal edilmektedir. Bu denli yoğun hareketler altında çocuğun rıza vermekten kaçınmaması da söz konusu olabilir. O halde kişinin rıza vermekten kaçınmayacağı halde verdiği rızaya da hukuken bir değer verilebilmesi mümkün olmamaktadır.

3.6.5. Siber Uşaklaştırma Sürecine Aracılık Eden Sitelere Erişimin Engellenmesi

Siber uşaklaştırma süreci çevrimiçi olarak başlayan ve neticede fiziki olarak cinsel istismar ile biten bir süreçtir. Saldırganlar, mağdurlarına ulaşabilmek için interneti kullanmaktadır. Bu iki şekilde gerçekleştirilebilmektedir. Birincisi saldırgan veya saldırganlar tarafından bu amaca yönelik kurulan bir web sitesi aracılığıyla ya da başka bir web sitesinin bu amaç için araç olarak kullanılmasıyla.

Ulusal mevzuatta yer alan 5651 sayılı yasa incelendiğinde 8. maddede sınırlı sayı prensibi uyarınca suçların sayıldığı görülmektedir. Çocukların cinsel istismarı suçu da bunlar arasında sayılmıştır. Ancak henüz internet ortamında bulunan siber uşaklaştırma süreci için bu suça dayanılması mümkün gözükmemektedir.

Ancak içeriğe göre müstehcenlik maddesine dayanılarak resen erişimin engellenmesi kararı verilebilecektir. Ne var ki müstehcenlik suçuna vücut vermeyen ancak uşaklaştırma sürecini içeren eylemlerde 8. madde uyarınca resen erişimin engellenmesi kararı verilemeyecektir.

İnternet üzerinde bir web sitesinin veya sosyal medya sayfasının salt çocuklara ulaşmak ve onları siber uşaklaştırma sürecinden geçirerek istismara sürüklemek için oluşturulmuşsa bu durumda sitenin tümüne yönelik erişimin engellenmesi orantılılık ilkesine ters düşmeyecek aksine engellemeden beklenen faydayı tümüyle sağlayacaktır.

Yanı sıra olayın hal ve şartlarına göre 5651 sayılı yasa m.9 ve m.9/A kapsamında da erişimin engellenmesi talebi mümkündür. zira çocuğun özel hayatını ihlal edecek içeriklerin yayınlanmaya başlanması veya çocuğun kişilik haklarına zarar verecek paylaşımlarda bulunulması durumunda bu maddelere ilişkin prosedürler de uygulanabilecektir.

Ancak siber uşaklaştırma süreci sonu istismarla biten ve oldukça kötü sonuçlar doğuran bir süreçtir. Bu nedenle ulusal mevzuatta ayrıca suç olarak düzenlenmesi gereken bu süreç aynı zamanda 5651 sayılı yasa içerisinde de yerini bulmalıdır.

3.7.DÜNYADAKİ DURUM

Siber uşaklaştırma dünyanın her yerinde problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun en büyük nedenlerinden biri siber ortamın siyasal sınırlar gibi sınırlarının olmaması ve dünyanın her yerinden kişilerin bu ağa katılarak iletişim kurabilmeleridir.

Bu iletişim kolaylığı failin bir ülkede mağdurun başka bir ülkede bulunmasına da imkan vermektedir.

Uluslararası alanda yapılan araştırmalara bakıldığında çocukların ciddi bir risk altında bulunduğu anlaşılmaktadır. Buna göre 10-17 yaş aralığındaki çocukların %13 ila %19'unun cinsel taleplere maruz kaldıđı⁴³⁴ belirtilmiştir.

Ülkemizde bu sürece yönelik herhangi bir yasal düzenleme bulunmasa da uluslararası alanda kimi ülkeler yasal düzenlemeler getirmiştir.

3.7.1. Avustralya

Avustralya'da 9-16 yaşlarındaki 400 çocuk ile ailelerinden biri ile yapılan çalışmada çocukların ortalama 8 yaşında interneti kullanmaya başladığı, %76'sının her gün çevrimiçi olduğu, her üç çocuktan birinin son bir yılda çevrimiçi olarak rahatsız edildiği, çocukların %34'ünün yüz yüze görüşmedikleri biriyle internet üzerinden konuştuğu, %5'inin ise bu kişilerle buluştuğu tespit edilmiřtir⁴³⁵.

Bunun yanında siber uşaklaştırmaya yönelik düzenleme de yapılmıştır. Avustralya Ceza Kanununa göre 16 yaşından küçük bir kişiyi temin etme niyetiyle iletişim kurmak için "taşıyıcı hizmet "kullanımı ile böyle bir kişiyi siber uşaklaştırma amacıyla uygun olmayan herhangi bir şeye maruz bırakmayı suç olarak düzenlemiştir. Ancak bazı eyaletler 18 yaşından küçük olmayı yeterli görmüřtür⁴³⁶.

3.7.2. İsveç

Avrupa Çevrimiçi Çocuk Araştırmasına göre İsveçli çocuklar Avrupa ülkeler arasında en erken yaşta internet kullanmaya başlayanlardır. Buna göre interneti kullanmaya başlama yaşları 7'dir. Aynı zamanda İsveç Avrupa'da en fazla internetin kullanıldığı ülkelerden biridir. Başka bir araştırmaya göre, on beş

⁴³⁴WHITTLE, H., HAMILTON-GIACHRITSIS, C., BEECH, A., & COLLINGS, G., A Review of Online Grooming: Characteristics and Concerns, *Agression and Violent Behavior*, 62-70, 2013, s.63

⁴³⁵ RUTAI, Z., Online Grooming Of Children. Nicosia, Cyprus, 2013, s.15, 16

⁴³⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/Child_grooming#In_the_UK e.t.:27.05.2017

yaşındaki kızların% 48'i, erkeklerin% 18'i çevrimiçi olarak cinsel taleple karşı karşıya kalmıştır⁴³⁷.

İsveç'te yaşanan en büyük siber uşaklaştırma olayı Alexandra davasıdır. Olayda Alexandra takma ad kullanarak, mağdurlarla güven ilişkisi kurmuş ve bu şekilde mağdurların direncini kırmış, sonrasında ise mağdurların istismar eylemini kimseye söylememelerini sağlamıştır⁴³⁸.

Yaşanan olaydan sonra 1 Temmuz 2009'da İsveç Ceza Kanunu'nda değişiklik yapılarak cinsel amaçla çocuk ile irtibat kurmak suç olarak düzenlenmiştir.

3.7.3. İngiltere

Avrupa Çevrimiçi Çocuk Araştırmasına göre İngiltere'de çocukların %70'i her gün interneti kullanmakta ve %29'u daha önce yüz yüze görüşmediği kişilerle çevrimiçi olarak görüşmekte, %4'ü ise bu kişilerle gerçek yaşamda buluşmaktadır⁴³⁹.

Birleşik Krallıkta iki polis amirliği tarafından elde edilen verilere göre adli vakaların %2.1'inin siber uşaklaştırma ile bağlantılı olduğu⁴⁴⁰ belirtilmiştir. Aynı zamanda Birleşik Krallıkta 1 Nisan 2009 ile 31 Mart 2010 tarihleri arasında yapılan bildirimlerin %66'sının siber uşaklaştırma ile ilgili olduğu tespit edilmiştir⁴⁴¹.

İngiltere'de siber uşaklaştırmaya yönelik yapılan yasal düzenlemeye göre bir yetişkin, istismar amacıyla çocukla bir araya gelir ya da iletişime geçerse (bilgisayar tabanlı iletişim) bu durum suç teşkil eder^{442,443}.

⁴³⁷ RUTAI, s.21

⁴³⁸ RUTAI, s.21,22

⁴³⁹ RUTAI, s.23

⁴⁴⁰WHITTLE vd. A Review of Online Grooming s.63

⁴⁴¹WHITTLE vd. A Review of Online Grooming s.63

⁴⁴² https://en.wikipedia.org/wiki/Child_grooming#In_the_UK e.t.:27.05.2017

⁴⁴³ GÖNÜLTAŞ, s.302

3.7.4. Kanada

Kanada Ceza Kanuna göre bir çocuğun cinsel bir suç işlemesi amacıyla bir bilgisayar sistemi aracılığıyla iletişim kurulması suç teşkil eder⁴⁴⁴.

3.7.5. Kosta Rika

Bir çocuğun elektronik vasıtalar kullanılarak baştan çıkarılması suç olarak düzenlenmiştir⁴⁴⁵.

3.7.6. Hollanda

Hollanda Ceza Yasasına göre 16 yaşın altındaki bir çocuğun siber uşaklaştırılması suç olarak kabul edilmiştir⁴⁴⁶.

3.7.7. Amerika Birleşik Devletleri

Amerika Birleşik Devletlerinde herhangi bir kişinin küçük birisini cinsel aktiviteye ikna etmek için postaları, eyaletler arası ticareti vb. kullanması federal suç olarak düzenlenmiştir. Ayrıca 16 yaşın altındaki bir kişi hakkında bilgi iletmek de federal suç teşkil etmektedir⁴⁴⁷.

⁴⁴⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/Child_grooming#In_the_UK e.t.:27.05.2017

⁴⁴⁵ https://en.wikipedia.org/wiki/Child_grooming#In_the_UK e.t.:27.05.2017

⁴⁴⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/Child_grooming#In_the_UK e.t.:27.05.2017

⁴⁴⁷ https://en.wikipedia.org/wiki/Child_grooming#In_the_UK e.t.:27.05.2017

SONUÇ

Çocuğun cinsel istismarı başlı başına büyük bir problemdir. Bu konuda araştırmalar ve çalışmalar devam etmektedir. Ancak cinsel istismar son yıllarda değişik tiplerde karşımıza çıkmaya başlamıştır. Eş deyişle bilindiği şeklin dışında yeni eylemler ile gerçekleştirilmeye başlanmıştır.

Yanı sıra gün geçtikçe internet kullanımı da artmaktadır. İnternet kullanımının bu derece fazla artması ve yaygınlaşması istismar suçu açısından da farklılık yaratmıştır.

Saldırganlar tarafından internet üzerinden çeşitli yöntemler kullanılmakta ve çocuk istismara doğru çekilmekte, hazır hale getirilmektedir⁴⁴⁸. Siber uşaklaştırma olarak adlandırılan bu süreç özellikle ülkemiz için çok yeni bir kavramdır. Dolayısıyla bu konuya özgü fazla çalışma bulunmamaktadır.

Siber uşaklaştırma sürecinde saldırganların görünüşte yardımsever, anlayışlı olarak gözükmeleri, mağduru manipüle etmeleri çocuğu daha rahat şekilde istismar olgusunun içine çekmektedir⁴⁴⁹. Özellikle siber uşaklaştırma sürecinde saldırgan tarafından sergilenen davranışlar çocuğu kışkırtacak niteliktedir⁴⁵⁰.

Çocuğun bu davranışlar karşısında olan değişimini ise ancak onunla sık vakit geçiren kişiler anlayabilir. Örnek olarak ebeveynler, öğretmenler ile denetim ve bakım yükümlülüğü olan kişiler gösterilebilir.

Hem çocuk istismarı bağlamında hem siber uşaklaştırma bağlamında çocukların korunması, istismar vakalarının önlenmesi için çalışmalar yapılması gerekmektedir. Çünkü istismar vakaları çocuklar üzerinde dönüşü olmayan kalıcı izler, zararlar bırakmaktadır. Bu nedenle yalnızca istismar vakası değil aynı zamanda çocuğu istismara sürükleyen siber uşaklaştırma sürecinin de engellenmesi hayati önem taşımaktadır.

⁴⁴⁸ GÖNÜLTAŞ, s.300

⁴⁴⁹ GÖNÜLTAŞ,, s.300

⁴⁵⁰ , GUNAWAN & SOEWITO, s.358

Özellikle çocuklarla fazla vakit geçiren öğretmenlerin konu hakkında eğitilmesi gerekmektedir⁴⁵¹. Zira yapılan araştırmalarda öğretmenlerin yalnızca %32'sinin üniversite döneminde çocuk istismarı ile ilgili eğitim aldığı, %84'ünün bu konuda eğitime ihtiyacı olduğunu⁴⁵² bildirdiği görülmüştür.

Ayrıca çocuklara yönelik yaşlarıyla orantılı şekilde bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır⁴⁵³. Öncelikle çocuklara istismar konusunda eğitim verilmelidir. Zira istismar eyleminin belli başlı ana unsurları vardır. Bu nedenle çocukların istismar eylemine yönelik bilinçlendirilmesi gerekmektedir. İstismarcının genellikle yakın çevreden ortaya çıktığı dikkate alınarak bu konu da eğitime dahil edilmelidir.

Yanı sıra çocuklar internete küçük yaşlardan itibaren katılım göstermektedir. Türkiye'de 9-16 yaş aralığındaki çocukların %45,9'u 7-10yaş aralığında internet kullanmaya başlamaktadır. Hatta Türkiye'de çocukların %32,2's, kendi masaüstü bilgisayarından internete bağlanmaktadır⁴⁵⁴.

Avrupa Çevrimiçi Çocuk Araştırması çocukların bu kötü niyetli davranışlarla karşılaştığını göstermektedir. Buna göre 10-17 yaş aralığındaki çocukların %13 ila %19'u cinsel taleplere maruz kalmaktadır⁴⁵⁵. Türkiye'de ise çocukların %11,5'i cinsel içerikli mesaj almaktadır⁴⁵⁶.

Aynı çalışmada çocuklara yönelik bilinçlendirme ve eğitim çalışmaları yapılması gerektiğine yönelik diğer gereke ise çocukların büyük çoğunluğunun yeterli bilgiye sahip olduğunu belirtmesine karşın yalnızca %30,1'inin istenmeyen mesajları engellemeyi başarabildiğidir⁴⁵⁷.

Bu nedenle çocukların internet hakkında ve özellikle siber ortamdan iletişim kuran bazı kişilerin kötü niyetli olabileceği hususunda bilgilendirilmeye ihtiyaçları vardır. Dahası internet üzerinden iyi niyetli olarak gözükten davranışların ileride kötü niyetli hedeflerin aracısı olabileceği de anlatılmalıdır.

⁴⁵¹ POLAT, O., *Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı-2*, Seçkin Y., Ankara, 2007, s.311

⁴⁵² AKSEL, & YILMAZ IRMAK, s.380

⁴⁵³ POLAT, O., *Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı-2*, s.312

⁴⁵⁴ KAŞIKÇI, D., N., ÇAĞILTAY, K., KARAKUŞ. T., Türkiye ve Avrupada'daik Çocukların İnternet Alışkanlıkları ve Güvenli İnternet Kullanımı, *Eğitim ve Bilim*, 230-245, 2014, s.234, 235

⁴⁵⁵ WHITTLE vd. A Review of Online Grooming s.63

⁴⁵⁶ KAŞIKÇI & ÇAĞILTAY & KARAKUŞ.,s,238

⁴⁵⁷ KAŞIKÇI & ÇAĞILTAY & KARAKUŞ.,s,236,237

Keza ebeveynler de hem internet kullanımı ve tekniği hakkında eğitilmeli hem siber uşaklaştırma süreci için bilgilendirilmelidir. Zira Avrupa Çevrimiçi Çocuk Araştırmasına göre Türkiye’de ebeveynlerin yalnızca %28,6’sı internet kullanmaktadır⁴⁵⁸.

Ebeveynlerin interneti kullanma oranları bu denli düşükken internet hakkında bilgilerinin daha fazla olması beklenemez. Ancak çocuğun siber ortamda denetiminin gerçekleştirilebilmesi için ebeveynlerin internet hakkında bilgi sahibi olması gerekir. Zira çocuklar günümüz çağında doğrudan bilişim teknolojilerinin ve internetin içine doğmakta, bu bilgileri en küçük yaştan itibaren öğrenmeye başlamaktadır. Ebeveynler ise çocuklarını koruyabilmek için hangi adımları atmaları gerektiğini bilmelidir.

Her şeyden önce çocukların belirli bir yaşa kadar kendi odalarından interneti kullanmamaları denetimi kolaylaştıran bir faktördür. Ayrıca ebeveynlerin çeşitli yazılımlar kullanması da koruyucu önemlerden biridir. Ancak Türkiye’de ebeveynlerin yalnızca %33,6’sının bilgisayarlara filtre programı kurduğu ortaya konmuştur⁴⁵⁹.

Tüm bu hususların yanında saldırganı caydırmak, siber uşaklaştırma sürecini engellemek için konuya özgü yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Ancak bu düzenlemelerin caydırıcı niteliğe sahip olması gerekir.

Hukuk, özellikle gelişen teknoloji ve ortaya çıkan yeni hareket tarzları karşısında hantal kalabilmektedir. Zira yeni eylemlerin suç olarak değerlendirilebilmesi için kanunda yazılı olması gerekir. Bu, suçta ve cezada kanunilik ilkesinin gereğidir.

Ancak bu durum hukukun, gelişen teknolojiye ayak uyduramayacağı anlamına gelemez. Hukukun gelişen teknoloji ve değişen eylem tarzı karşısında dinamik tutulması kanun koyucu ile siyasilerin işidir. Bu yönde de kanuni gelişmelere önem ve öncelik verilmelidir.

⁴⁵⁸ KAŞIKÇI & ÇAĞILTAY & KARAKUŞ, s.235

⁴⁵⁹ KAŞIKÇI & ÇAĞILTAY & KARAKUŞ, s.239

Yine siber uşaklaştırma eyleminin önüne geçilmesi için bu konuya özel internet hukuku çerçevesinde düzenlemeler yapılmalıdır. Zira o kadar hassas bir konu ki hızlı hareket edilmesi bir zorunluluktur.

Avrupa'nın diğer ülkelerinde yürürlüğe konan hükümler ülkemiz yönünden de ele alınabilir. Ancak cezanın miktarı ve usule ilişkin düzenleme ülkemiz içindeki dinamiklere göre belirlenmelidir. Zira başka bir ülkede caydırıcı olan bir ceza sınırı veya faydalı olan yöntem ülkemiz yönünden aynı etkiyi yaratmayabilir.

Yukarıda da belirtildiği gibi siber uşaklaştırma süreci aktif bir istismar davranışı değildir. Aksine cinsel istismar eylemine göre pasif bir davranıştır. Yoksa süreç içerisinde gerçekleştirilen diğer eylemler kendi içerisinde aktif eylem içerir.

Yapılacak düzenleme ile çocuğu istismar etmek için siber uşaklaştırmanın karakteristik özellikleri ve aşamalarda belirtilen davranışların gerçekleştirilmesi hali suç olarak düzenlenmelidir.

Son olarak ülkeler arası iş birliği sağlanmalıdır. Siber uşaklaştırma süreci internet üzerinden siber ortamda gerçekleştirilen davranışlardır. Öyle ki siber uşaklaştırma sınırları aşan eylem olarak da karşımıza gelebilir. Sınır aşan suçlar da tüm dünya için tehlike arz etmektedir.

O halde ülkelerarası işbirliğinin yapılması gerekmektedir. Zira bazen failin ortaya çıkarılabilmesi diğer ülkeden alınacak bilgiye bağlı olabilir.

Sınır aşan suçlarda uluslararası işbirliği en büyük önemi taşımaktadır. Çünkü sınır aşan suçlarla ulusal düzeyde yapılan mücadeleler yetersiz kalmaktadır. Bunun için ulusal bazda elde edilen bilgiler ve veriler uluslararası düzeyde paylaşılmalı ve ülkeler arasında ortak çalışma grupları oluşturulmalıdır⁴⁶⁰.

⁴⁶⁰ CENGİZ, M., Sınırşan Suç Gruplarına Karşı Küresel ve Ulusal Düzeyde Mücadele Önerileri. O. Ö. DEMİR, & B. KÜÇÜKUYSAL içinde, *Sınırşan Organize Suçlar Kavramlar, Yöntemler, Eğilimler*, s. 223-241, Adalet Y, Ankara, 2011, s.224,225

KAYNAKÇA

- AKSEL, Ş., & YILMAZ IRMAK, T. (2015). Çocuk Cinsel İstismarı Konusunda Öğretmenlerin Bilgi ve Deneyimleri. *Ege Eğitim Dergisi* , 373-391.
- ARSLAN, E., BÜTÜN, P., DOĞAN, M., DAĞ, H., SERDARZADE, C., & ARICA, V. (2014). Çocukluk Çağında Bilgisayar ve İnternet Kullanımı. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hast. Dergisi* , 195-201.
- ARTUK, M. E., GÖKÇEN, A., & YENİDÜNYA, A. C. (2014). *Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Adalet Y.
- BENNETT, N., & O'DONOHUE, W. T. (2016). Psychological and Investigative Pathways to Untrue Allegations of Child Sexual Abuse. W. T. O'DONOHUE, & M. FANETTI içinde, *Forensic Interviews Regarding Child Sexual Abuse A Guide to Evidence-Based Practice* (s. 307-316). Springer.
- CENGİZ, M. (2011). Sınırşan Suç Gruplarına Karşı Küresel ve Ulusal Düzeyde Mücadele Önerileri. O. Ö. DEMİR, & B. KÜÇÜKUYSAL içinde, *Sınırşan Organize Suçlar Kavramlar, Yöntemler, Eğilimler* (s. 223-241). Ankara: Adalet Y.
- CENTEL, N., ZAFER, H., & ÇAKMUT, Ö. (2008). *Türk Ceza Hukukuna Giriş*. İstanbul: Beta Y.
- ÇELEN, F. K., ÇELİK, A., & SEFEROĞLU, S. S. (2011). Çocukların İnternet Kullanımları ve Onları Bekleyen Çevrim-İçi Riskler. *Akademik Bilişim Dergisi* , 1-8.
- DOĞAN, R. (2014). K adına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak Israrlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu. *Ankara Barosu Dergisi* , 135-154.
- DÜLGER, M. V. (2014). *Bilişim Suçları ve İnternet İletişim Hukuku*. Ankara: Seçkin Y.
- GÖNÜLTAŞ, M. B. (2016). Cinsel İstismarcıların Çocuklara Yaklaşım Metot ve Teknikleri. *Journal of World of Turks / Zeitschrift für die Welt der Türken* , 289-305.

- İÇEL, K. (2008). Görünüşte Birleşme (İçtima) İlkeleri ve Yeni Türk Ceza Kanunu. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* , 35-49.
- KAŞIKÇI, D. N., ÇAĞILTAY, K., & KARAKUŞ, T. (2014). Türkiye ve Avrupada'daık Çocukların İnternet Alışkanlıkları ve Güvenli İnternet Kullanımı. *Eğitim ve Bilim* , 230-243.
- KAYA, M. B. (2010). *Teknik ve Hukuki Boyutlarıyla İnternete Erişimin Engellenmesi*. İstanbul: On İki Levha Y.
- KAYA, M. (2010). Telekomünikasyon Alanında Kişilik Haklarının Korunması. *Anakara Barosu Dergisi* , 279-334.
- KLOESS, J. A., SEYMOUR-SMITH, S., HAMILTON-GIACHRİTSİS, C. E., LONG, M. L., SHIPLEY, D., & BEECH, A. R. (2015). A Qualitative Analysis of Offenders' Modus Operandi in Sexually Exploitative Interactions With Children Online. *SEXUAL ABUSE: A JOURNAL OF RESEARCH AND TREATMENT* , 1-29.
- KOCA, M., & ÜZÜLMEZ, İ. (2016). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- MALKOÇ, İsmail;. (2013). *Açıklamalı Türk Ceza Kanunu 2. Cilt*. Ankara.
- ÖZBEK, V. Ö., DOĞAN, K., BACAKSIZ, P., & TEPE, İ. (2016). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Seçkin Y.
- POLAT, O. (2016). *Adli Psikolojiye Giriş*. Ankara: Seçkin Y.
- POLAT, O. (2015). *Şiddet*. Ankara: Seçkin Y.
- POLAT, O. (2007). *Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı 1*. Ankara: Seçkin Y.
- POLAT, O. (2007). *Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı-2*. Ankara: Seçkin Y.
- PRANOTO, H., GUNAWAN, F. E., & SOEWITO, B. (2015). Logistic Models for Classifying Online Grooming Conversation. *Procedia Computer Science* , 357-365.
- RUTAI, Z. (2013, Ocak). Online Grooming Of Children. Nicosia, Cyprus.
- SELMAN, D. (2014). Türk Ceza Hukuku'nda Cinsel Suçlara Genel Bir Bakış. *Ceza Hukuku Dergisi* , 57-73.
- SEROZAN, R. (2011). *Medeni Hukuk Genel Bölüm / Kişiler Hukuku*. İstanbul: Vedat Kitapçılık.

- SIRABAŐI, V. (2007). *İnternet ve Radyo – Televizyon Aracılığıyla Kişilik Haklarına Tecavüz (İnternet Hukuku)*. Ankara: Adalet Y.
- SOYASLAN, D. (2014). *Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Seçkin Y.
- ŞAHBAZ, İ. (2016). *Açıklamalı ve İçtihatlı Türk Ceza Kanunu 1. Cilt*. Ankara: Yetkin Y.
- ŞAHBAZ, İ. (2016). *Açıklamalı ve İçtihatlı Türk Ceza Kanunu 2. Cilt (Madde 150-345)*. Ankara: Yetkin Y.
- ŞEN, E. (2014). İnternet Hukuku ve Kişilik Haklarının Korunması. *Nevşehir Barosu Dergisi* , 285-291.
- TANERİ, G. (2014). *Uygulama ve Doktrinden Kürsü'ye Onaylanmış Örnek Hükümlerle 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Sık Karşılaşılan Suçlar*. Ankara: Bilge Y.
- TEZCAN, D., ERDEM, M. R., & ÖNOK, R. M. (2014). *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*. Ankara: Seçin Y.
- UYUMAZ, A., & AKDAĞ, İ. (2015). Türk Özel Hukukunda Şiddet Ve Israrlı Takip Kavramı İle Israrlı Takip Mağdurunun Korunması. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* , 45-94.
- WHITTLE, H., HAMILTON-GIACHRITSIS, C., BEECH, A., & COLLINGS, G. (2013). A Review of Online Grooming: Characteristics and Concerns. *Agression and Violent Behavior* , 62-70.
- YAVUZ, C. (2014). İnternet Erişiminin Engellenmesi. *İstanbul Barosu Dergisi* , 178-210.
- YILDIZ, S. (2007). Suçta Araç Olarak İnternetin Teknik ve Hukuki Yönden İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 609-623.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

www.kazanci.com

www.lexpera.com.tr

www.tbmm.gov.tr

www.tdk.gov.tr

www.tuik.gov.tr

https://en.wikipedia.org/wiki/Child_grooming#In_the_UK

<http://www.nasca.org/2011-Articles/010911-6StagesOfGrooming.htm>

<http://www.turkhukusitesi.com/serh.php?did=1336>

<http://image.guardian.co.uk/sys->

[files/Society/documents/2003/07/24/Netpaedoreport.pdf](http://image.guardian.co.uk/sys-files/Society/documents/2003/07/24/Netpaedoreport.pdf)

https://www.researchgate.net/publication/291950178_How_technology_can_mitigate_and_counteract_cyber-stalking_and_online_grooming

<http://imdat.org/wp-content/uploads/2016/05/%C3%87OCUK->

[%C4%B0ST%C4%B0SMARINA-Y%C3%96NEL%C4%B0K-RAPOR.pdf](http://imdat.org/wp-content/uploads/2016/05/%C3%87OCUK-%C4%B0ST%C4%B0SMARINA-Y%C3%96NEL%C4%B0K-RAPOR.pdf)